

Tutu ña n̄taa taPablo ña ti'ví ra kua'an ña nda'a naño Roma

*Xí'in to'on yó'o taPablo chindeé ra
n̄vi naño Roma na kándixa Jesucristo*

¹ Yi'i, taPablo, ta kúu ta kisa chiño noo Jesucristo, táa i tutu yó'o ña xa ña nda'a ndó. Ndios kana ra yi'i ta sakuiso chiño ra yi'i ña kuu i taapóstol, ta ti'ví ra yi'i ka'an ndoso i to'on xa'a Jesucristo noo n̄vi.

² Saá chi kujya xina'á Ndios kindoo ra xí'in naprofeta ña ndixa kasa ndivi ra to'on ra ña n̄ka'an ra xí'in na xa'a Jesucristo. Ta naprofeta yó'o n̄taa na to'on yó'o noo tutu ña naní To'on Yji Ndios.

³ Ta To'on Ndios yó'o ká'an ña xa'a Sa'ya Ndios, ta kúu Jesucristo, Taa taKá'no noo yó. Ta saá tuku xikuu ra sa'ya ñani síkuá tarey David, chi ñii ki'va ndatán káku ndi'i n̄vi, saá kaku ra tixin ñii ña'a ñá kúu sa'ya ñani síkuá tarey David.

⁴ Ta saá ni, xa'a ña n̄xi'i ra, ta xa'a ña Ndios sanatakú ña'a ra xí'in ndee Nima ra, Jesucristo saná'a ra ndi ndixa Sa'ya Ndios kúu ra, ta kómí ra ndi'i ndee ká'no.

⁵ Ta m̄i Jesucristo taxi ra ñato'ó ká'no nda'a i ña kuu i taapóstol, ta ti'ví ra yi'i xa'a ña chindeé i n̄vi na on vása kúu najudío ña kandixa na ra, ta kasa ndivi na to'on ra, chi kuki'vi ní ini na koni na ra.

⁶ Ta ndó'ó kúu sava nayó'o, chi Ndios k̄ana ra ndó'ó ña kandixa ndó Jesucristo ta kundik̄on ndó yich̄i ra.

⁷ Ñakán t̄aa j̄ tutu yó'o ña xāa ña nda'a ndó'ó, nañani yó xí'in náki'va yó, na táku ñoo Roma, ta kúu ndó ñivi na kí'vi ní ini Ndios x̄ini ra. Ta Ndios k̄ana ra ndó'ó ña kuu ndó ñivi nayj̄i ta kutak̄u ndii ndó ñoo ra. Kóni j̄ ndí Yivá yó Ndios xí'in Sa'ya ra Jesucristo, T̄aa taKá'no ñoo yó, ¡ná ke'é ra ñava'a xí'in ndó! ¡Ná taxi ra ñava'a koo ña ini ndó!

T̄o'on yó'o ká'an ndí t̄aPablo kóni ra k̄o'on ra ñoo Roma ña koto ra nan̄ivi na kándixa Jesucristo

⁸ Si'na kóni j̄ k̄a'an j̄ xí'in ndó t̄o'on yó'o: Xí'in ndayí Jesucristo, ká'an j̄ xí'in Ndios, ta táxi j̄ ña táxa'vi ña'á nda'a Ndios xa'a ndó'ó. Saá chi xa'a ña va'a ní kándixa ndó Jesucristo, ta x̄ita ní'no t̄o'on va'a xa'a ndó ndi'i saá ñoo.

⁹ Ta xí'in ndi'i níma j̄ k̄isa chiño j̄ ñoo Ndios, ña ká'an ndoso j̄ ñoo ñivi t̄o'on va'a xa'a Sa'ya ra Jesucristo. Ta Ndios x̄ini ra ta ndákuij̄n ra xa'a j̄ ndí ndixa on vása sándakoo j̄ ña ká'an j̄ ndúkú j̄ ñava'a ñoo ra xa'a ndó'ó,

¹⁰ ta xáku ndá'ví j̄ ñoo Ndios, káchí j̄ xí'in ra saá: “Tá kóni m̄i ún saá, ta taxi ún yich̄i nda'a j̄ ña k̄o'on j̄ koto j̄ ñivi na kándixa Jesucristo, na táku ñoo Roma”, saá káchí j̄ ká'an j̄ xí'in Ndios.

¹¹ Saá chi ȳi'j̄ kóni j̄ koto j̄ ndó'ó ña ndato'on j̄ xí'in ndó xa'a ña naki'in ndó ndee va'a ña k̄ixi ñoo Ndios, ña chindeé ña ndó'ó ña va'a k̄a kandixa ndó Jesucristo.

¹² Ta saá, ndó'ó xí'in ȳi'j̄ chindeé tá'an yó, chi ndino'o ní ini yó kándixa yó Jesucristo.

13 Nañani yó xí'in náki'va yó, kóni*j* ña kundaa ini ndó ndí kua'a ní yich*j* ndúkú*j* ndasaá kuchiño*j* xaa*j* koto*j* ndó'ó, ta on vása ní-kuchiño xaa*j*, chi ñii ñii yich*j* kivi xáni sin*j* i xaa*j*, ta ñi-kuchiño kundivi ña saá, chi ñixiyo ña sasi noo*j*. Ña ndixa kóni*j* kúu ña ka'an ndoso*j* to'on Ndios noo ñivi na táku ñoo ndó, chi kóni*j* ña kua'a ní ñivi yó'o chikaa so'o na to'on Ndios ta kandixa na Jesucristo, ñii ki'va ndatán kua'a ní ñivi na on vása kúu najudío na kúu na táku kua'a ní xiiña, xa chikaa so'o na to'on Ndios ña ndato'on*j* xí'in na ta kandixa na Jesucristo.

14 Xa'a ñava'a ke'é Jesucristo xí'in*j*, ta saá xáni sin*j* i ndí xini ñó'ó chikaa*j* ndee ña ka'an ndoso*j* to'on xa'a Jesucristo noo ndi'i ñivi: án nayó'o kúu na ñivi na ká'an to'on griego, án on vása ká'an na to'on griego, án kúu na ñivi na ndichí ní sin*j*, án kúu na ñivi na on vása xini ka'vi.

15 Ta ñii ki'va saá kóni*j* ka'an ndoso*j* to'on va'a xa'a Jesucristo noo ndó'ó na táku ñoo Roma.

*TaPablo ká'an ra
ndí to'on va'a xa'a Jesucristo kómí ña ndee*

16 Yi*j* on vása kúka'an noo*j* xa'a ña kándixa*j* to'on va'a xa'a Jesucristo, chi to'on yó'o kómí ña ndee Ndios ña sakaku ña ndi'i ñivi na kándixa ña ká'an to'on yó'o. Si'na najudío xini so'o na to'on va'a yó'o xa'a Jesucristo, ta saá ñivi na on vása kúu najudío* xini so'o na to'on va'a yó'o. Ta Ndios sakaku ra ndi'i ñivi na kándixa ña ká'an to'on va'a yó'o.

* **1:16** Sava ñivi na on vása kúu najudío kúu nagriego.

17 To'on va'a yó'o sáná'a ña ndí xa'a ña kándixa yó Jesucristo, Ndios kisa ká'no ini ra xa'a kuachi yó, ta sánduu ra yó ñivi na ndii, na on koó kuachi ndiso noo ra, ta va'a yóo yó xí'in ra. Ta ndixa on koó inká xa'a ña kuchiño nduu yó ñivi na on koó kuachi ndiso noo Ndios. Saá chi to'on Ndios ña ñitaa na xina'á káchí ña saá: "Ñivi na kúu na on koó kuachi ndiso noo Ndios xa'a ña kándixa na ra, ñivi yó'o, ndixa kutaku na", káchí to'on Ndios.

To'on yó'o ká'an ña ndi'i ñivi ndiso na kuachi noo Ndios

18 Ndios ta yóo ñoyívi ñino, sáná'a ra mji yó ña ndixa sáa ní ini ra xini ra ndi'i ña on vá'a ké'é ñivi chi on xiin na kandixa ña'á na, ni on xiin na koni tá'an va'a na xí'in inká ñivi. Ta ña on vá'a ké'é ñivi yó'o on vása táxi ña kundaa ini na yu kúu ña ndixa ndaa.

19 Ñivi yó'o xa xini na ndi'i ña táxi kundaa ini na xa'a Ndios, chi va'a xito na ndi'i ña kisa va'a Ndios ñoyívi yó'o. Ta xí'in ñayó'o, Ndios xa saná'a káxin ra noo ñivi xa'a mji ra.

20 Nda ñii ñivi on vása kuchiño koni na Ndios xí'in nduchú noo na, ta saá ni, nda kivi si'na ñoyívi yó'o ndi'i ñivi kuchiño na koto na ndi'i ña kisa va'a Ndios. Ta saá kuchiño na kundaa ini na ndí mji ra kúu Ndios ndino'o, ta kuchiño na kundaa ini na ndí kómí ra ndee ká'no, ta nda ñii kivi on ndi'i xa'a ndee ra. Ta xa'a ñayó'o, nda ñii ñivi on kivi ka'an na, káchí na saá: "On vása ndiso ndi kuachi, chi ñi-kuchiño kundaa ini ndi xa'a Ndios ndino'o, tatáku", káchí na.

21 Vará xa xini ñivi ndí yóo Ndios, ta nda lo'o on vása ní-xiin na kasa to'ó na ra, ta ni on vása

ní-xiin na taxi na ña táxa'vi ña'á nda'a ra. Ta saá nda víka ndu na ñivi na xáni sɪni ndasaá kuiti xa'a ndi'i ña ɔn vása ndáya'ví nɔɔ Ndios. Ta ndu na ñivi na ñitivi ini, chi ndasaá kuiti kúsiɪ ní ini na ké'é na ndi'i nɔɔ ña ɔn vá'a.

22 Ñivi yó'o xáni sɪni na ndí mɪi na kúu na ndíchí ní sɪni, ta ɔn ndixa kúu ñayó'o, chi ɔn vása ndíchí sɪni na, chi ndasaá kuiti ndu na ñivi na kí'ví sɪni.

23 Saá ndo'o ñivi yó'o, chi ñi-xiin na kasa to'ó na mɪi Ndios ndino'o, tatáku, ɾa ɾa kúu taká'no ní, ɾa ɾa kómí ndi'i ndee. Ta nda víka kúsiɪ ka ini na ña kisa to'ó na ndi'i nɔɔ ñaídolo, án ñaimagen ña káchí ini mɪi na. Ta sava ñaídolo án ñaimagen ña kisa to'ó na kúu na'ná ñivi, án na'ná kitɪ tí ndáchí, án na'ná kitɪ tí xika xí'in komɪ xa'a, án na'ná kitɪ tí ñoo tɪxin ku'a'an nɔɔ ño'o.

24 Ñakán kía Ndios saña ra ñivi yó'o ña ke'é na ndi'i nɔɔ ña ɔn vá'a ña káchí ini mɪi na, ta saña ra na ña kí'vi na kuachi kini xí'in inka ña'a án xí'in inka ɾa. Ta ndi'i ñakini ña ɔn vá'a ke'é ñivi yó'o kúu ña kisa kini xí'in mɪi na, ta ña ke'é na saá nda lo'o ɔn vása kisa to'ó na yíkí koñu na.

25 Ñivi yó'o ñi-xiin na kandixa na ñandaɾa xa'a Ndios, ta nda víka chikaɾa ka ini na kandixa na ñavatá. Ñivi yó'o kisa to'ó na, ta kisa ká'no na ndi'i nɔɔ ña kisa va'a Ndios, ta nda lo'o ɔn xiin na kasa to'ó na mɪi Ndios ɾa ɾa kisa va'a ndi'i ña yoo ñoyívi yó'o xí'in ña yoo ñoyívi ñino. ¡Ta mɪi Ndios yó'o kúu ɾa ñii laá kuiti ndáya'ví ní kasa ká'no yó ndi'i saá kivi! Saá ná koo ña.

26 Xa'a ña ñi-xiin ñivi kasa to'ó na Ndios ndino'o, ta Ndios saña ra na ña kasa ndivi na

ndi'i ña ɔn vá'a ña káchí ini m̄ji na ke'é na. Ta k̄ixá'á na ké'é na ndi'i saá ɔɔ ñakini. Ta saá náña'a ɔn vása ní-kusij̄ k̄a ini ná kusun ná xí'in ɔa, ta k̄ixá'á ná kútoo ná kí'vi ná kuachi xí'in ink̄a náña'a.

²⁷ Ta ñii k̄i'va saá, nataa ɔn vása ní-kusij̄ k̄a ini na kusun na xí'in náña'a, ta saá k̄ixá'á na kútoo na kí'vi na kuachi xí'in ink̄a nataa. Ta xa'a ña kini ní ké'é nataa yó'o xí'in ink̄a nataa, Ndios táxi ra ña xo'vi ní yikí koñu m̄ji na.

²⁸ Xa'a ña ñi-xiin ñivi nakoni na Ndios, ni ñi-xiin na kundaa ini na xa'a ra, ta Ndios saña ra ñivi yó'o ña kani s̄inj̄ na xa'a ndi'i ɔɔ ñakini, ta saña ra na ña kasa ndivi na ndi'i saá ɔɔ ña ɔn vá'a ña kusij̄ ini m̄ji na.

²⁹ Ta chútú ní ini ñivi yó'o xí'in ndi'i saá ɔɔ ña ɔn vá'a, ña nda lo'o ɔn vása kúu ñandaa. Nataa kí'vi na kuachi xí'in náña'a, ná ɔn s̄iví násí'í na kúu, ta náña'a kí'vi ná kuachi xí'in nataa, na ɔn s̄iví yij̄ ná kúu. Kútoo ní ñivi yó'o ké'é na ndi'i saá ɔɔ ña ɔn vá'a xí'in ink̄a ñivi. Ni ɔn vása xaa ini na xini na ñakuíká kómí na, ta kútoo ní na kukomí na ku'a ní k̄a ñakuíká. Chútú ní ini na xí'in ndi'i saá ɔɔ ña ɔn vá'a. Ñivi na kuini ini kúu na, na xa'ni ñivi kúu na, na sákaku kuachi ta káni tá'an xí'in ink̄a ñivi kúu na, na sándá'ví ink̄a ñivi kúu na. Ta ndi'i saá k̄iv̄i ká'an na ñavata xa'a ink̄a ñivi.

³⁰ Ta ká'an na kuachi síkí xa'a ink̄a ñivi. Nda lo'o ɔn x̄ijn̄ na koni na Ndios, ni ɔn vása kisa to'ó na ink̄a ñivi. Ñivi na ña'a ní ini kúu na, kisa ká'no ní xí'in m̄ji na, nda lo'o ɔn vása chíkaa so'o na to'on ña ká'an yivá si'í na xí'in na, ta ndasaá kuiti xáni s̄inj̄ na ndasaá kuchiño ke'é na ndi'i saá ɔɔ ña ɔn vá'a.

³¹ N̄ivi yó'o ɔn x̄iin na chikaḗ sɔ'o na tɔ'on v̄a'a, ni ɔn v̄asa k̄isa ndivi na tɔ'on na ña k̄indɔo na x̄i'in ink̄a n̄ivi, ni ɔn v̄asa k̄i'vi ini na x̄ini na nda ñii n̄ivi, ni ɔn x̄iin na nda lo'o chindeé na ink̄a n̄ivi na xó'v̄i.

³² N̄ivi na ké'é ña ɔn v̄a'a yó'o, x̄ini v̄a'a na ndi yóo ndayí Ndios ña káchí saá: “Ndi'i n̄ivi na ké'é ña ɔn v̄a'a x̄ini ñó'ó kivi na”, káchí ndayí Ndios. Ta saá ni, ɔn v̄asa x̄iin na sandakoo na ké'é na ndi'i saá noo ña ɔn v̄a'a, ta nda víka kúsij ní ka ini na x̄ini na n̄ivi na ñii káchí ké'é ña ɔn v̄a'a yó'o.

2

Tɔ'on yó'o ká'an ndí Ndios kasa nani ra x̄a'a kuachi ndi'i n̄ivi x̄i'in ñandaa

¹ Ta ndó'ó, ɔn v̄asa v̄a'a ká'an ndó ndi ndasaá kuiti ink̄a n̄ivi kúu na ɔn v̄a'a, ta ndiso na kuachi noo Ndios. Tá ká'an ndó tɔ'on ɔn v̄a'a yó'o x̄a'a ink̄a n̄ivi, ta ñii k̄i'va saá sákuiso ndó kuachi sata m̄ji ndó, chi m̄ji ndó ñii k̄i'va saá ké'é ndó ña ɔn v̄a'a ndatán ké'é n̄ivi yó'o.

² Ta x̄ini yó ndi x̄i'in ñandaa Ndios kasa nani ra x̄a'a kuachi ndi'i n̄ivi na ké'é ña ɔn v̄a'a.

³ Ta sava ndó'ó kúu n̄ivi na ñii k̄i'va saá ké'é ña ɔn v̄a'a ndatán ké'é n̄ivi na ká'an ndó x̄a'a ndiso ní kuachi noo Ndios. Ta saá, ¿ndachun x̄ani s̄inj ndó ndi Ndios ɔn v̄asa kasa nani ra x̄a'a kuachi m̄ji ndó?

⁴ Xa kúndaḗ ini ndó ndi Ndios kúu taḗ taḗ v̄a'a ini, taḗ ká'no ini kúu ra x̄i'in ndó. Ta x̄a'a ña kúu Ndios taḗ taḗ v̄a'a ní ini, ¿án x̄ani s̄inj ndó ndi Ndios ndasaá kuiti kundeé ini ra x̄i'in ndi'i ña ɔn v̄a'a ké'é ndó? ¿Án x̄ani s̄inj ndó ndi ɔn saxo'v̄i ra

ndó'ó x̄a'a ña ɔn vá'a yó'o? ¿Án ɔn vása kúndāa ini ndó ndí Ndios kóni ra ña sandakoo ndó ña ɔn vá'a ké'é ndó, ta nandikó ini ndó, ta kundikɔn ndó kɔ'ɔn ndó yich̄i ra? Ta x̄a'a ña ndáti ra ña ndikó ini ndó saá, Ndios ké'é ra kūa'a ní ñava'a xí'in ndó vitin.

⁵ Ta ñivi nasó'ó ní kúu sava ndó'ó, ta ɔn vása x̄iin ndó nandikó ini ndó ta kasa ndivi ndó ña kóni Ndios. Ñakán kía ndi'i saá k̄iv̄i vaxi kua'no ka kūachi ndó ɔɔ Ndios. Ta saá k̄ixāa ñii k̄iv̄i, ta Ndios saná'a ra ña ndixa sáa ini ra x̄ini ra ndi'i ña ɔn vá'a ké'é ñivi, ta xí'in ñandāa kasa nani ra x̄a'a kūachi ndi'i ñivi.

⁶ Ta k̄iv̄i saá Ndios xí'in ñandāa cha'vi ra ñii ñii ñivi ndatán yóo chiño ke'é na.

⁷ Ta k̄iv̄i saá Ndios ke'é ra ñava'a xí'in ñivi na ke'é ñava'a, chi taxi ra kutak̄u nayó'o xí'in ra ndi'i saá k̄iv̄i ña vaxi. Nayó'o kúu ñivi na ɔn vása sándakoo kisa ndivi ñava'a, chi ndúkú na ña Ndios kasa ká'no ra na, ta taxi ra ñato'ó nda'a na, ta ndúkú na ña kutak̄u na xí'in Ndios ndi'i saá k̄iv̄i ña vaxi.

⁸ Ta saá ni, yóo ink̄a ñivi na kisa toon ini ɔɔ Ndios, ta ɔn vása x̄iin na kasa ndivi na ñandāa, ta nayó'o nina kuiti kisa ndivi na ña ɔn vá'a. Ta Ndios xí'in ña sáa ini ra x̄ini ra ña ɔn vá'a, saxo'v̄i ní ra ñivi yó'o, k̄iv̄i k̄ixāa ña kasa nani ra x̄a'a kūachi ndi'i ñivi.

⁹ Ndeé ní yo'v̄i xo'v̄i ndi'i ñivi na ké'é ña ɔn vá'a, ta ndeé ní kuyi'ví ini ndi'i nayó'o k̄iv̄i saá. Ta si'na xo'v̄i ñivi na kúu najudío, ta saá xo'v̄i ñivi na ɔn vása kúu najudío.*

* 2:9 Sava ñivi na ɔn vása kúu najudío kúu nagriego.

10 Ta Ndios kasa ká'no ra ndi'i n̄ivi na kisa ndivi ñava'a, ta taxi ra ñato'ó nda'a nayó'o, ta taxi ra ña koo ñava'a ini na. Ndios si'na ke'é ra ñava'a yó'o xí'in n̄ivi na kúu najudío, ta saá ke'é ra ñava'a xí'in n̄ivi na ɔn vása kúu najudío.

11 Saá chi Ndios ɔn vása nákaixin ra n̄ivi, ta ñandaḡa ké'é ra xí'in ndi'i n̄ivi, án najudío kúu na, án ɔn s̄iví najudío kúu na.

12 Sava n̄ivi na ɔn vása kúu najudío ɔn vása xín̄i na ndayí Ndios ña n̄itaa taMoisés kuiya x̄ina'á. Ta saá Ndios ɔn kon̄i ñó'ó ra ndayí yó'o k̄iv̄i kasa nani ra xa'a kuachi n̄ivi yó'o. Ta saá ni, ndi'i n̄ivi yó'o na ké'é ña ɔn vá'a, ta Ndios saxo'v̄i ra na. Ta n̄ivi najudío, xín̄i na ndayí Ndios ña n̄itaa taMoisés, chi x̄ii síkuá na x̄ikuu n̄ivi na n̄aki'in ndayí yó'o. Ta saá n̄ivi na kúu najudío na kúu na ké'é ña ɔn vá'a, ta Ndios kon̄i ñó'ó ra ndayí ra ña n̄itaa taMoisés ña kasa nani ra xa'a kuachi na.

13 ɔn s̄iví n̄ivi na ndasaá kuiti xín̄i so'o ndayí Ndios kúu n̄ivi na ndii, na ɔn koó kuachi ndiso noḡ ra, ta n̄ivi na kisa ndivi ndayí Ndios kúu na ɔn koó kuachi ndiso noḡ ra.

14 Vará n̄ivi na ɔn vása kúu najudío ɔn vása xín̄i na ndayí Ndios ña n̄itaa taMoisés, ta saá ni, sava n̄ivi yó'o kisa ndivi na ndayí yó'o, chi chíkaḡa ini m̄ii na ke'é na ñava'a ña kóni Ndios. Ña ké'é na saá sáná'a ña ndí xín̄i va'a m̄ii na yu kúu ñava'a, ta yu kúu ña ɔn vá'a.

15 Vará ɔn vása ní-ka'vi na tutu noḡ yóo ndayí Ndios ña n̄itaa taMoisés, Ndios chíkaḡa ra ndayí ra ini m̄ii na. Saá chi tá xáni s̄in̄i nayó'o ke'é na ñii chiño, ta ñandíchí ña yóo ini m̄ii na táxi

ña kundaa ini na án ñava'a kúu ña, án ña on vá'a kúu ña. Ta saá, tá kixaa kivi ña kuita na noo Ndios, ta ñandíhí yó'o ña yoo ini mii na, ndakuiin ña to'on ña ndaa xa'a na, chi ka'an ña ndí ke'é na ñava'a, án ka'an ña to'on ña chikaa ña kuachi sata na.

¹⁶ Ta kivi saá, Ndios taxi ra nda'a Jesucristo ña kasa nani ra xa'a ndi'i kuachi nivi, nda kuachi ña ñó'o se'é ke'é nivi kunani ña. Ña ke'é Ndios saá, ñii yu'ú yoo ña xí'in to'on ña ká'an ndoso i noo ndi'i nivi.

On sivi xa'a ña kómí najudío ndayí Ndios ña ñitaa taMoisés kúu ña va'a yoo na xí'in Ndios

¹⁷ Ta sava ndó'ó, nivi na kúu najudío ndaa ini ndó ndí yoo va'a ndó xí'in Ndios chi kómí ndó ndayí ra ña ñitaa taMoisés xina'á. Ta kisa ká'no xí'in mii ndó, chi xáni sijní ndó kúu ndó naño Ndios, ta kúsií ní ini ra xíni ra ndó'ó, saá xáni sijní sava ndó.

¹⁸ Xa xíní ndó yukía kóni Ndios, saá chi xa sakuá'á ndó ndayí Ndios ña ñitaa taMoisés. Ta ndayí yó'o saná'a ña ndó'ó yu kúu ñava'a, ta yu kúu ña on vá'a.

¹⁹ Ta saá xáni sijní ndó ndí va'a ní ti'va ndó saná'a ndó inká nivi na naa ini, na on vása kúndaa ini ñandaa. Ta xáni sijní ndó ndí nivi na on vása xíní ndayí Ndios ña ñitaa taMoisés, nayó'o yoo na ndatan yoo nivi nakuáá nduchu noo, án nivi na xíka ku'án noo naa ní, noo on koo ño'o yé'e, saá yoo na. Ñakán xáni sijní ndó ndí ndatan yoo ño'o yé'e noo nivi yó'o, saá yoo ndó'ó, na kúu najudío.

20 Ta xáni s̄inj̄i ndó va'a ní ti'va ndó saná'a ndó n̄ivi na naa ini to'on Ndios, ta ñii k̄i'va saá va'a ní ti'va ndó saná'a ndó n̄ivi na sakán lo'o kuiti kúndaḡa ini ñandaḡa. Saá chi x̄inj̄i ndó ndayí Ndios, ña kúu ña ndixa ndḡa, ta kúu ña ñandíchi ndino'o.

21 Ta sava ndó'ó, na kúu n̄ivi najudío, na sáná'a ink̄a n̄ivi x̄a'a yich̄i Ndios, ḡndachun on vása chíkaḡa so'o m̄ji ndó ña sáná'a ndó? Chi ká'an ndó, káchí ndó saá: “On vá'a kasa kuí'ná n̄ivi ña kómí ink̄a n̄ivi”, káchí ndó. Ta sava m̄ji ndó, ḡán on vása kisa kuí'ná ndó?

22 Ta tuku ká'an ndó, káchí ndó saá: “On vá'a kusun t̄aa x̄i'in ink̄a ña'a ñá on s̄iví ñásí'í ra kúu. Ta on vá'a kusun ña'a x̄i'in t̄aa t̄a on s̄iví ȳi ñá kúu”, káchí ndó. Ta sava m̄ji ndó, ḡán on vása kí'vi ndó kuachi yó'o? Ta m̄ji ndó, kúu ndó n̄ivi na s̄aḡa ini x̄inj̄i ndi'i noḡ ñaidolo án ndi'i noḡ ñaimagen, ña kúu ndios vatá ña kisa to'ó ink̄a n̄ivi. Ta saá ni, sava m̄ji ndó, ḡán on vása kisa kuí'ná ndó ñakuí'ká ña ñó'o ini ve'e ño'o ndios vatá yó'o?

23 Ta sava ndó'ó, kisa ká'no ní x̄i'in m̄ji ndó chi x̄inj̄i ndó ndayí Ndios. Ta saá ni, ḡán on ndixa chíkaḡa n̄inoḡ ndó ñato'ó Ndios, ña yá'a ndoso ndó ndayí ra?

24 Chi saá káchí to'on Ndios ña n̄itaa na x̄ina'á: “Najudío ké'é na ña on vá'a, ta x̄a'a ña on vá'a yó'o, n̄ivi na on vása kúu najudío ká'an na ña on vá'a x̄a'a Ndios”, káchí to'on Ndios.

25 Ta n̄ivi na kúu najudío, ña ndáya'ví ní noḡ na kúu ña kisa ndivi na costumbre ña naní circuncisión, ña kúu ña xá'nda na lo'o ñii s̄inj̄i ñateḡe t̄alo'o sa'ya na. Saá chi ñayó'o kúu seña

ña kóni kachí ndí najudío kúu ñivi na ndíkõn Ndios, ta táxi na sa'ya na nda'a ra. Ta saá, tá ya'a ndoso na inkã ndayí Ndios ña ñitaa taMoisés, ta ña mañi kúu ña kisa ndivi na costumbre circuncisión.

²⁶ Ta saá ni, tá yóo ñivi na õn vása kúu najudío, tá nayó'o kisa ndivi na ña xá'nda chiño ndayí Ndios, vará õn vása kisa ndivi na costumbre ña ñañi circuncisión, ta saá Ndios va'a yóo ra xí'in ñivi yó'o.

²⁷ Ta saá ñivi na kisa ndivi ndayí Ndios, vará õn vása kisa ndivi na costumbre circuncisión yó'o, ñivi yó'o chikaã na kuachi sata sava ñivi na kúu najudío. Saá chi ndasaá kuiti kisa ndivi na costumbre ña ñañi circuncisión, ta õn vása chíkaã so'o na kasa ndivi na ndi'i ndayí Ndios.

²⁸ Ndi'i nataa najudío kómí na ñii marca lo'o, chi ñita'nda lo'o koñu na xa'a ña kisa ndivi na costumbre circuncisión. Ta saá ni, õn sivi xa'a ña kisa ndivi na ndasaá kuiti costumbre yó'o kúu xa'a ña kúu na ñivi najudío ndino'o nõõ Ndios. Saá chi õn sivi xa'a marca ña kómí koñu na kúu ña sáná'a ndí ndixa kúu na ñivi na ndíkõn Ndios, ta va'a yóo na xí'in ra.

²⁹ Saá chi yóo ñivi na káchí kúu na najudío, ta õn sivi najudío ndino'o kúu na. Nayó'o kúu najudío na ndasaá kuiti ñita'nda lo'o nõõ koñu xa'a ña kisa ndivi na ña xá'nda chiño to'on ña ñitaa na xina'á, ta õn vása ndino'o ini na ndíkõn na Ndios. Ta ñivi na kúu najudío ndino'o kúu ñivi na táxi xí'in mji nda'a Ndios, ta ndúkú na ña sakusij na ini ra. Ta níma najudío ndino'o yó'o ndatán yóo ña kómí marca Ndios, saá yóo ña, chi xí'in ñasij ini na ndíkõn na Ndios. Ta

ndixa Ndios kúsij ini ra xíni ra n̄ivi yó'o na kúu najudío ndino'o, vará ink̄a n̄ivi ñoyívi yó'o ɔn vása kúsij ini na xíni na nayó'o.

3

¹ Ta sava m̄ij yó, n̄ivi na kúu najudío, ¿án ndáyá'ví ní ña kúu yó najudío, án ɔn vása ndáyá'ví ní ña? ¿Án ña ndáyá'ví ní kúu ña k̄isa ndivi yó costumbre ña naní circuncisión, án ña ɔn vása ndáyá'ví kúu ña?

² Ndixa ña ndáyá'ví ní kúu ña kúu yó n̄ivi najudío. Saá chi xa yóo kuá'a ní ñavá'a ke'é Ndios xí'in n̄ivi na kúu najudío. N̄ii ñavá'a yó'o ña xín̄i ñó'ó ní kúu ña ndí Ndios n̄ataxi ra to'on ra nda'a najudío, na x̄ikuu x̄ij síkuá yó.

³ Ta saá ni, sava nayó'o ɔn vása ní-xiin na chikaá s̄o'o na to'on yó'o, ni n̄i-kisa ndivi na ña kóni Ndios. Ta saá, ¿yukía kasa ndivi Ndios xa'a ña ɔn vá'a ke'é n̄ivi yó'o? ¿Án ndatán ɔn vá'a ke'é n̄ivi yó'o, ñii k̄i'va saá kasa ndivi Ndios, ta ɔn kasa ndivi ra to'on ña k̄indoo ra xí'in na?

⁴ ¡On vása ke'é Ndios saá! Chi ndi'i saá k̄iv̄i Ndios kúu ra t̄a t̄a ndino'o ndaa, ta ndixa k̄isa ndivi ra to'on ká'an ra. Vará ndi'i n̄ivi kúchiño na k̄a'an na ñavatá, ta Ndios nda lo'o ɔn vása ká'an ra ñavatá. Saá chi to'on Ndios ña n̄itaa na x̄ina'á káchí ña saá:

Ndi'i n̄ivi kúchiño na kundaa ini na ndí Ndios kúu t̄andaá, chi ndi'i to'on ña ká'an ra kúu ña ndixa ndaa.

Ta xí'in ñandaá Ndios kúndeé ra noo ndi'i n̄ivi na sákuiso kuachi s̄ata ra, káchí to'on Ndios, ña n̄itaa na x̄ina'á.

⁵ Ta saá ni, ndásava yóo ñivi na xáni sɪnɪ, ta káchí na saá: “Ña ɔn vá'a ké'é yó chindeé ña inká ñivi ña kundaa v̄a'a ini na ndí Ndios kúu ɬaa ɬa ndaa ní k̄a ɲoɔ m̄ji yó. Ta saá, tá ña ɔn vá'a ké'é yó kúu x̄a'a ña Ndios naki'in k̄a ra ñato'ó, ta, ɰndachun saxo'vi Ndios m̄ji yó x̄a'a ña ké'é yó saá? ɔn s̄ivi ɬaa ɬandaa kúu Ndios táná saxo'vi ra yó”, saá xáni sɪnɪ sava ñivi.

⁶ Ta to'on ña vatá kúu ña xáni sɪnɪ ñivi yó'o. Saá chi Ndios kúu ɬaa ɬandaa ndino'o, ta ndi'i saá k̄ivi ké'é ra ñandaa. Tá ɔn s̄ivi Ndios kúu ɬandaa, níkúu, ta saá ɔn kuchiño ra kasa nani ra xí'in ñandaa x̄a'a kuachi ndi'i ñivi ñoyívi yó'o.

⁷ Ta saá ni, yóo ñivi na káchí saá: “V̄a'a k̄a k̄a'an yó to'on vatá, chi to'on vatá yó'o chindeé ña inká ñivi ña kundaa ini na ndí Ndios kúu ɬaa ɬandaa ndino'o. Ñakán ndi'i ñavatá k̄a'an yó, chindeé ñayó'o ña kanóo síkón ní k̄a ñato'ó Ndios. Ta saá, tá x̄a'a ñavatá k̄a'an yó, Ndios naki'in k̄a ra ñato'ó, ta, ɰndachun saxo'vi Ndios m̄ji yó x̄a'a ña ɔn vá'a yó'o?”, káchí ñivi yó'o, na kúu na k̄a'an to'on vatá.

⁸ Ta m̄ji ndi, ñivi na sáná'a to'on Jesucristo, tá ñii k̄i'va xáni sɪnɪ ndi ndatán xáni sɪnɪ ñivi na ɔn vá'a yó'o, níkúu, ta k̄a'an ndi, káchí ndi saá: “V̄a'a k̄a ná ke'é k̄a yó ña ɔn vá'a, x̄a'a ña Ndios naki'in k̄a ra ñato'ó”, káchí ndi. Ta saá ni, nda lo'o ɔn vása xáni sɪnɪ ndi saá. Ta saá ni, yóo ñivi na chíkaa kuachi vatá s̄ata ndi, káchí na ndí m̄ji ndi chú'u ndi ñivi ña ke'é na ña ɔn vá'a, x̄a'a ña naki'in k̄a Ndios ñava'a. Ta to'on ña k̄a'an na saá, ñavatá kúu ña, chi m̄ji ndi, nda ñii k̄ivi ɔn vása ní-saná'a ndi saá. Ta ñandaa kúu ña Ndios cha'vi ra ñivi yó'o ndatán yóo m̄ji ña ɔn

vá'a ká'ạn na.

Tọ'on yó'o ká'ạn ndi'i nivi ndiso na kuachi noo Ndios

⁹ Ta saá, ¿yukía xáni sịni ndó? ¿Án mịi yó najudío kúu nivi na vạ'a kạ noo nivi na ọn vása kúu najudío? ;Ọn vása!, chi yị'ị xa ndato'on káxín ị xí'in ndó'ó ndí ndi'i nivi, án najudío kúu na, án ọn sivi najudío kúu na, ndi'i nivi ndiso na kuachi noo Ndios, chi ndi'i nivi kisa ndivi na ña xá'nda chiño ndee ña ọn vá'a noo na.

¹⁰ Nii kị'va ndátán ká'ạn to'on Ndios ña nịtaa na xịna'á, saá yóo ña, chi to'on Ndios yó'o káchí ña saá:

Ndạ ñii nivi ọn sivi nandii na ọn koó kuachi ndiso kúu na noo Ndios.

¹¹ Ndạ ñii nivi ọn vása kúndaạ ini na yu kúu ña ndixa ndạ.

Ndạ ñii nivi ọn xịin na nandukú na Ndios.

¹² Ndi'i nivi sandakoo na yichị vạ'a, ta kuạ'ạn na yichị ña ọn vá'a,

ta ndi'i nivi sativi na mịi na, ta ndạ ñii laá nivi ọn vása ké'é na ñava'a ndino'o, ndixa ndạ ñii laá nivi ọn vása ké'é na ñandạ noo Ndios.

¹³ Ndátán yóo yavị ña nóná noo tívi ñó'o yíkí koñu tá'yí nivi na nịxi'ị, saá yóo yu'u nivi yó'o.

Chi ndasaá kuiti nina to'on vatá kée yu'u na xa'a ña sandá'ví na inkạ nivi.

Ndátán yóo ñaxatị tíkoọ, saá yóo to'on kée yu'u na.

¹⁴ Nina to'on ndivạ'a ña sátavị chi'ña inkạ nivi kée yu'u na, ta ká'ạn na to'on xí'in ña sáa ini na.

15 Kama ní xíno na kuḗ'ḗn na xḗ'a ña satakué'e na inkḗ nḗvi, taṇḗ ka'ni ña'á na.

16 Ta ndi'i yichḗ nḗo yá'a na kuḗ'ḗn na, sátiví na ndi'i ñava'a;

ké'é na ña ḗn vá'a xí'in kuḗ'a ní nḗvi, ta ndḗ lo'o ḗn vása chíndeé na nḗvi yó'o nḗo ña xó'vḗ ní na.

17 Ndḗ lo'o ḗn vása xínḗ nḗvi ḗn vá'a yó'o vivíi kutakḗ na xí'in inkḗ nḗvi.

18 Ni ndḗ lo'o ḗn vása xínḗ na kasa tḗ'ó na Ndios, saá káchí tḗ'on Ndios ña nḗtaa na xḗna'á.

19 Mḗi yó xínḗ yó ndí ndḗyí Ndios ña nḗtaa na xḗna'á kúu ña xá'nda chíño nḗo ndi'i nḗvi na kḗndḗo kasa ndivi ña. Ta Ndios táxi ra ndḗyí yó'o nda'a naxḗi síkuá najudío xḗ'a ña ndi'i nḗvi kundḗḗ ini na ndí na ndíso kuḗchi kúu na nḗo Ndios. Saá chí ndi'i mḗi yó najudío xí'in nḗvi na ḗn sḗvḗ najudío kúu, ñii káchí ḗn vása kḗsa ndivi yó ndi'i ndḗyí Ndios. Ta saá ndḗ ñii nḗvi ḗn kúchiño ka'ḗn na káchí na ndí ḗn vása ndíso na kuḗchi nḗo Ndios.

20 Ta ndḗ ñii nḗvi ḗn kúchiño ka'ḗn na xí'in Ndios ndí ndixa kḗsa ndivi na ndi'i ndḗyí ra, ta xḗ'a ñayó'o nduu na nandii na ḗn kḗo kuḗchi ndíso nḗo ra. Saá chí ndḗyí Ndios táxi ña ndi'i nḗvi nakoni na ndí ndíso na kuḗchi nḗo Ndios, chí ndi'i nḗvi yá'a ndoso na ndḗyí ra.

Tḗ'on yó'o ká'ḗn ndí Ndios sakḗku ra nḗvi xḗ'a ña kándixa na Jesucristo

21 Ta vitin Ndios sáná'a ra mḗi yó ndasaá táxi ra ña nduu yó nḗvi na ndii na ḗn kḗo kuḗchi ndíso nḗo ra, ta ḗn sḗvḗ xḗ'a ña kḗsa ndivi yó ndḗyí ra kúu ña. Ta saá ni, ña sáná'a Ndios mḗi

yó vitin ñii yóo yu'ú ña xí'in tọ'on ra ña n̄taa t̄aMoisés, ta ñii yóo yu'ú ña xí'in tọ'on Ndios ña n̄taa naprofeta kuiȳa x̄ina'á.

²² Ta ña sáná'a Ndios n̄oọ m̄ii yó vitin kúu ñayó'o: án najudío kúu yó, án n̄ivi na ọn vása najudío kúu yó, ta x̄a'a ña kándixa yó Jesucristo, Ndios sánduu ra yó n̄ivi na ndii na ọn koó kuachi ndíso n̄oọ ra. Ndios ọn vása nákaixin ra n̄ivi,

²³ chi ndi'i n̄ivi ké'é na ña ọn vá'a ta ndíso na kuachi n̄oọ Ndios, ta x̄a'a ñayó'o xa kuxíká na n̄oọ ra, n̄oọ yóo ndi'i ña livi yé'e xí'in ñava'a ká'no.

²⁴ Ta m̄ii Ndios ke'é ra ñava'a xí'in n̄ivi ña kuchiño nduu na n̄ivi na ndii na ọn koó kuachi ndíso n̄oọ ra. Chi x̄a'a ñava'a ní ini Ndios, kúu ña saní'i ra n̄ivi ñava'a ká'no yó'o, ta nda ñii n̄ivi, nda lo'o ọn vása ní-cha'vi na x̄a'a ña Ndios sánduu ra na n̄ivi na ọn koó kuachi ndíso n̄oọ ra. Saá chi ñii laá Jesucristo kúu t̄a t̄a cha'vi x̄a'a kuachi n̄ivi xí'in ña n̄ixi'i ra nda'a tón cruz. Ta x̄a'a ña k̄isa ndivi ra saá, ndi'i n̄ivi kúchiño ko'ọn ndík̄a na n̄oọ ña ọn vá'a ña x̄ixa'nda chiño n̄oọ na.

²⁵ Ndios t̄axi ra Jesucristo ña n̄isoko xí'in m̄ii ra x̄a'a kuachi ndi'i n̄ivi. Ta saá Jesucristo n̄ixit̄a n̄ii ra ta n̄ixi'i ra nda'a tón cruz x̄a'a kuachi n̄ivi. Ta ndi'i n̄ivi na kándixa ña n̄ixi'i Jesucristo x̄a'a kuachi m̄ii na, ta Ndios k̄isa ká'no ini ra x̄a'a kuachi nayó'o. Ndi'i ñava'a yó'o ña ke'é Ndios x̄a'a n̄ivi sáná'a ña ndí t̄a t̄anda kúu Ndios. Ta saá ni, ọn vása kama n̄i-saxo'vi ra n̄ivi x̄a'a ña ọn vá'a ke'é na kuiȳa x̄ina'á, ta x̄a'a ña kúu Ndios t̄a t̄a ká'no ini, k̄undeé ini ra xí'in ña ọn vá'a ke'é n̄ivi yó'o.

26 Ta ke'é Ndios saá, chi vitin kóni ra saná'a ra nõõ ndi'i nivi ndí ndixa ké'é ra ñandaa xí'in na. Saá chi ndi'i nivi na kúu na kándixa Jesucristo, Ndios sánduu ra nivi yó'o na õn koó kuachi ndíso nõõ ra, ta va'a yóo ra xí'in nayó'o.

27 Ta saá, ¿án yóo ví ñava'a kisa ndivi yó xa'a ña kuchiño kasa ká'no xí'in mji yó nõõ Ndios? ¡Ndá lo'o, õn koó xa'a ña ke'é yó saá!, chi õn sivi xa'a ña va'a kisa ndivi yó ndayí Ndios kúu xa'a ña kúu yó nivi na õn koó kuachi ndíso nõõ ra. Ta xa'a ña kándixa yó Jesucristo, Ndios sánduu ra yó nivi na ndii na õn koó kuachi ndíso nõõ ra.

28 Ta ndi'i ña sakán ndato'onj xí'in ndó taxi ña kundaa ini yó to'on ña káchí saá: Nii laá kuiti ña xini ñó'ó ke'é yó, ta taxi ña nduu yó nivi na ndii na õn koó kuachi ndíso nõõ Ndios kúu ña kandixa yó Jesucristo. Saá chi õn sivi xa'a ña kisa ndivi yó ndayí Ndios kúu ña nduu yó nivi na ndii na õn koó kuachi ndíso nõõ ra.

29 ¿Án xáni sijnj ndó Ndios ndasaá kuiti kúu ra taá taká'no nõõ nivi na kúu najudío? ¿Án õn vása kúndaa ini ndó ndí ñii kiva kúu ra taá taká'no nõõ nivi na õn vása kúu najudío? Ndixa Ndios kúu taká'no nõõ ndi'i nivi ñoyívi.

30 Chi ñii laá kúu Ndios ndino'o, ta Ndios ñii kiva ké'é ra xí'in ndi'i nivi ña nduu na nandii na õn koó kuachi ndíso nõõ ra, án najudío kúu na, án nivi na õn sivi najudío kúu na. Ta xa'a ña kándixa nivi Jesucristo, Ndios kisa ká'no ini ra xa'a kuachi na, ta sánduu ra na nivi na ndii nõõ ra.

31 Ta saá, ¿án kóni kachíj ña õn vása ndáyaví ka ndayí Ndios? ¡Ndá lo'o, õn vása kóni kachíj

saá! Saá chi tá kándixa yó Jesucristo, ta ña ké'é yó saá kúu ña ndino'o kisa ndivi yó ndayí Ndios ña ñitaa na xina'á.

4

*To'on yó'o ká'an ndí taAbraham nduu ra
ta ta ndii noo Ndios chi kándixa ra Ndios*

¹ Vitin va'a kani sijn̄ yó xa'a ña ká'an to'on Ndios xa'a taAbraham, ta ta kúu xii síkuá ndi'i ñivi najudío.

² Ta to'on Ndios yó'o, ¿án ká'an ña ndí ndasaá kuiti xa'a ñava'a ké'é taAbraham kúu ña nduu ra ta ta ndii ta on koó kuachi ndiso noo Ndios, ta va'a yóo ra xí'in Ndios? On vása ká'an to'on yó'o saá. Chi tá ndasaá kuiti xa'a ñava'a ké'é taAbraham kúu ña nduu ra ta ta ndii noo Ndios, níkúu, ta saá kukomí ra xa'a ña kasa ká'no xí'in m̄i ra. Ta saá ni, noo Ndios, nda lo'o on koó ña taxi ña kuchiño taAbraham kasa ká'no xí'in m̄i ra.

³ Saá chi to'on Ndios ña ñitaa na xina'á káchí ña saá: “TaAbraham kándixa ra Ndios, ta xa'a ñayó'o Ndios ñika'an ra taAbraham kúu ta ta ndii ta on koó kuachi ndiso noo ra”, káchí to'on Ndios.

⁴ Ta xini yó tá ñivi kisa chiño na, ta tapatrón chá'vi ra na xa'a chiño ké'é na. Ta saá s̄i'ún ña náki'in na, on s̄ivi ña sání'i tapatrón nda'a na kúu ña, chi s̄i'ún ña kúu ya'vi chiño ké'é na kúu ña.

⁵ Ta Ndios on vása yóo ra ndatán yóo tapatrón yó'o, chi ñava'a ké'é ra xí'in yó, on s̄ivi ya'vi ña chá'vi Ndios m̄i yó xa'a chiño va'a kisa ndivi yó kúu ña. Vará ñivi na ndiso kuachi kúu yó, Ndios

ke'é ra ñava'a xí'in yó ña sanduu ra yó ñivi na ndii na on koó kuachi ndiso noo ra. Ta ndasaá kuiti xa'a ña kándixa yó Jesucristo, kúu ña Ndios ke'é ra ñava'a yó'o xí'in yó.

⁶ Kuiya xina'á tarey David nika'an ra ndí nákaa ñasii ini ñivi na kúu na ndii noo Ndios. Ta on sivi xa'a chiño va'a kisa ndivi na kúu ña Ndios sanduu ra ñivi na ndii noo ra, chi to'on ña nītaa taDavid xina'á, káchí ña saá:

⁷ Nákaa ñasii ní ini ñivi, na on koó kuachi ndiso, chi Ndios xa kisa ká'no ini ra xa'a kuachi na.

⁸ Nákaa ñasii ní ini ñii ñii ñivi tá Ndios on vása sákuiso ra kuachi sata na, káchí to'on Ndios ña nītaa tarey David xina'á.

⁹ Ta, ¿yu kúu ñivi na kómí ñasii ini, na kúu na ká'an taDavid yó'o xa'a? ¿Án ndasaá kuiti ñivi na kisa ndivi costumbre ña naní circuncisión kúu na ká'an ra xa'a? ¿Án on ndixa ñii kiva saá ká'an ra xa'a ñivi na on vása ní-kisa ndivi costumbre yó'o? Saá chi to'on ña sakán nika'an ndi xí'in ndó ká'an ña ndí taAbraham kándixa ra Ndios, ta xa'a ña ke'é ra saá, Ndios káchí ra ndí taAbraham nduu ra tandii ta on koó kuachi ndiso noo ra.

¹⁰ ¿Ama xikuu ña káchí Ndios taAbraham kúu ra tandii noo ra? ¿Án kivi si'na ña xa kisa ndivi taAbraham circuncisión xikuu ña? ¿Án kivi on ta'an ka kasa ndivi taAbraham costumbre yó'o xikuu ña? Kúndaqá ini yó ndí kivi on ta'an ka taAbraham kasa ndivi ra ñacircuncisión yó'o, Ndios nika'an ra taAbraham nduu ra tandii ta on koó kuachi ndiso noo ra.

11 Saá chi si'na taAbraham kãndixa ra Ndios, ta xa'a ñayó'o Ndios ñika'an ra ndí taAbraham ndũu ra tãndii nõõ ra ta va'a yóo xí'in ra. Ta kivi xa ndũu taAbraham tãndii nõõ Ndios, ta saá kisa ndivi ra ñacircuncisión yó'o. Ta ndi'i kisa ndivi ra ñayó'o, taAbraham xikomí ra ñii marca lo'o nõõ koñu ra, ña xikuu ña ñii seña ña saná'a ndí Ndios sanduu ra taAbraham taã ta ndii ta õn koó kuachi ndiso nõõ ra xa'a ña kãndixa ña'á ra. Ta saá taAbraham yó'o ndũu ra ndatán yóo yivá ndi'i ñivi na ndino'o ini kãndixa Ndios, vará sava ñivi yó'o õn vása ní-kisa ndivi na circuncisión. Saá chi xa'a ña ñivi yó'o kãndixa na Ndios ñii ki'va ndatán taAbraham kãndixa ña'á ra, Ndios sanduu ra na ñivi na ndii, na õn koó kuachi ndiso nõõ ra, ta va'a yóo ra xí'in na vitin.

12 Ta sava mji yó kúu najudío, ta ñivi na kisa ndivi circuncisión kúu yó, ta kúu yó ñivi nasaya ñani síkuá taAbraham. Ta saá, xini ñó'ó ñii ki'va saá kãndixa yó Ndios, ndatán taAbraham kãndixa ña'á ra. Tá õn vása kãndixa yó Ndios saá, ta õn vása kómí yó ndayí ña káchí yó ndí taAbraham kúu yivá yó.

To'on yó'o ká'an ndí Ndios ndixa kisa ndivi ra to'on ra xí'in ñivi na kãndixa ña'á

13 Ndios xí'in to'on ra kindoo ra xí'in taAbraham, ña káchí ndí taAbraham xí'in sa'ya ñani síkuá ra kuu ñivi na naki'in ndi'i ño'o ñoyivi yó'o, chi ñii kivi ña vaxi Ndios taxi ra ña nda'a na. Ta xini yó ndí taAbraham xitaku ra ku'a ní kuyá si'na ka nõõ taMoisés, taã ta naki'in ndayí ña taxi Ndios nda'a ra. Ta xa'a ñayó'o kúndaã ini yó ndí õn sivi xa'a ña kisa

ndivi taAbraham ndayí yó'o kúu ña Ndios k̄indoꝝ ra ke'é ra ñava'a saá xí'in ra. Ta xa'a ña ndino'o ní ini ra k̄andixa ra Ndios, taAbraham nduu ra t̄andii noꝝ Ndios, ta Ndios k̄indoꝝ ra xí'in taAbraham taxi ra ñava'a nda'a ra.

¹⁴ Ta saá kúndaꝝ ini yó ndí xa'a ña k̄andixa n̄ivi Ndios kúu ña naki'in na ñava'a ña k̄indoꝝ ra taxi ra nda'a na. Ta ɔn s̄iví xa'a ña k̄isa ndivi n̄ivi ndayí Ndios kúu ña naki'in na ñava'a nda'a Ndios. Saá chi tá ndixa xa'a ña k̄isa ndivi yó ndayí Ndios kúu xa'a ña Ndios táxi ra ñava'a nda'a yó, ní kúu, ta saá ña mañi kúu ña k̄andixa yó Ndios, ta ñii k̄i'va saá, ni ɔn vása ndáya'ví to'on ña k̄indoꝝ Ndios xí'in n̄ivi na k̄andixa ña'á.

¹⁵ Chi ndayí Ndios káchí ña ndí x̄in̄i ñó'ó xo'vi n̄ivi na yá'a ndoso ndayí ra. Tá ɔn koꝝ ndayí Ndios ña sáná'a kuachi n̄ivi, ní kúu, ta ɔn kóo kuachi ndíso nayó'o.

¹⁶ Ta saá, ña x̄in̄i ñó'ó ní ka kúu ña ndino'o ini yó k̄andixa yó Ndios, chi xa'a ñayó'o naki'in yó ñava'a k̄indoꝝ Ndios taxi ra nda'a sa'ya ñani síkuá taAbraham. Ndios kúu ta ta va'a ní ini, ta xa'a ñayó'o saní'i ra ñava'a ndi'i n̄ivi na kúu na k̄andixa ña'á, ndatán taAbraham k̄andixa ra Ndios kuiya x̄ina'á. Ta n̄ivi yó'o, án kúu na n̄ivi na x̄in̄i ndayí ña n̄itaa taMoisés, án kúu na n̄ivi na ɔn vása x̄in̄i ndayí yó'o, ta ndi'i saá n̄ivi na ndino'o ini k̄andixa Ndios, nduu na ndatán yóo sa'ya taAbraham. Saá chi taAbraham kúu yivá ndi'i n̄ivi na ndino'o ini k̄andixa Ndios.

¹⁷ Ta to'on Ndios ña n̄itaa na x̄ina'á káchí ña saá: “Ȳi'j, Ndios, taxi j̄ ndí yó'ó taAbraham nduu ún yivá ku'a ní ti'vi n̄ivi na kutaku ku'a ní ñoo ndi'i saá xiiña noꝝ ño'ꝝ ñoyívi”, kachí

Ndios xí'in taAbraham. Ta Ndios, ɬa ɬa kɪndoo saá xí'in taAbraham, kúu ñii laá Ndios, ɬa ɬa kómí ndee sanataku ñivi na xa ñixi'j, ta kómí ra ndee ña kasa va'a ra ña on ɬa'an kuva'a.

18 Vará nda lo'o on koó ka xa'a ña kundati taAbraham ña kukomí ra sa'ya ra, ta kandixa ra to'on ña kɪndoo Ndios xí'in ra, ta xɪndati ra Ndios ña ndixa kasa ndivi ra to'on ra yó'o. Ta saá taAbraham nduu ra yivá ku'a ní ñivi na táku ndi'i saá xiiña noo ño'o ñoyívi yó'o. Chi Ndios kɪndoo ra xí'in taAbraham ndí sa'ya ñani síkuá ra ku'a ní kuɪna na, ta ñii kɪ'va ndatán to'on ña ñika'an Ndios xí'in taAbraham, saá kundivi ña.

19 TaAbraham xa yatin kukomí ra ñii ciento kuiya, ta xini ra on koó ka ndee kómí yikí koñu ra ña kuchiño kukomí ra sa'ya ra, ta ñii kɪ'va saá xini ra ndí ñásí'í ra ñáSara, ña'a ña on kivi koo sa'ya kúu ñá. Vará taAbraham xáni sinj ra xa'a yikí koñu ra xa yoo ña ndatán yoo ña ñixi'j chi on koó ka ndee kómí ña, ta saá ni, taAbraham nda lo'o on vása ní-sandakoo ra kándixa ra ña ndixa Ndios kasa ndivi ra to'on ña kɪndoo ra xí'in ra.

20 Ta on vása ní-xika ini ra án ndixa án on ndixa kasa ndivi Ndios to'on ra. Nda víka, ndee ka chika ini ra kándixa ra Ndios, ta ndino'o xɪndaa ini ra ndí Ndios kasa ndivi ra to'on ra. Ta xa'a ñayó'o, kisa ká'no ra Ndios.

21 Saá chi taAbraham ndino'o ní ini ra kandixa ra ndí Ndios kómí ra ndee kasa ndivi ra ndi'i to'on ña ñika'an ra xí'in ra.

22 Xa'a ña taAbraham ndixa xɪndaa ini ra Ndios saá, Ndios ñika'an ra taAbraham kúu tandii ta on koó kuachi ndiso noo ra, ta va'a yoo ra xí'in ra.

23 Ta to'on Ndios ña ñitaa na xina'á, ká'an ña ndí taAbraham kúu ra tandii ño Ndios chi kándixa ña'á ra, ta to'on yó'o on vása ndasaá kuiti ká'an ña xa'a taAbraham,

24 ta ñii ki'va ká'an ña xa'a mji yó, na kúu ñivi na ndixa kándixa Ndios, ta kúu ña ta sanatakú Jesucristo taKá'no ño yó. Ta xa'a ña kándixa yó ra, Ndios ka'an ra ndí mji yó kúu ñivi na ndii na on koó kuachi ndiso ño ra, ta va'a yóo yó xí'in ra.

25 Xa'a ña cha'vi ra xa'a kuachi yó, Ndios taxi ra Jesucristo ñixi'i ra, ta xa'a ña kuchiño nduu yó ñivi na ndii ño ra, Ndios sanatakú ra Jesucristo.

5

*To'on yó'o ká'an ña ndí nákutá'an va'a yó xí'in Ndios
chi sanduu ra yó ñivi na ndii ño ra*

1 Xa'a ña kándixa yó Jesucristo, Ña taKá'no ño yó, Ndios sanduu ra mji yó ñivi na ndii na on koó kuachi ndiso ño ra. Ta xa'a ña kisa ndivi Jesucristo, chi ñixi'i ra nda'a tón cruz, vitin vivii nákutá'an yó xí'in Ndios.

2 Saá chi Jesucristo kisa ndivi ra chiño ña táxi ña va'a nakutá'an yó xí'in Ndios. Ta vitin xa'a ña kándixa yó Jesucristo, takú yó yichi ño Ndios ké'é ra ku'a ní ñava'a xí'in yó, ta kúsi ní ini yó chi ndaa ini yó ndí kivi ña vaxi kutakú yó xí'in Ndios ñoyivi ñino ño yóo ndi'i ñalivi ná'no ña yé'e.

3 Ta on sivi ndasaá kuiti xa'a ñava'a yó'o kúu xa'a ña kúsi ini yó, ta xa'a ña xó'vi yó vitin kúu ña kúsi ini yó. Saá chi kúnda ini yó ndí ña

xó'v̄i yó chíndeé ña m̄ji yó ña nduu yó ñivi na kúchiño kundeé ini xí'in ndi'i ña yó'v̄i xó'v̄i na, ta ndeé k̄a kundik̄on na yich̄i Ndios.

⁴ Saá chi ña xó'v̄i yó kúu ña x̄ito ndoso m̄ji yó án ndino'o ini yó ndík̄on yó Ndios. Ta ña kúndeé ini yó xí'in ña xó'v̄i yó yó'o, táxi ña ndí kusij̄ k̄a ini Ndios koni ra m̄ji yó. Ta x̄a'a ña kúndeé ini yó ñō ña x̄ito ndoso yó saá, ndeé k̄a ndáa ini yó ña ndixa Ndios kasa ndivi ra ndi'i to'on ña ñik̄a'an ra xí'in yó.

⁵ Ta nda lo'o on s̄iv̄i ña mañi kuiti kúu ña ndáa ini yó kasa ndivi Ndios ña ñik̄a'an ra xí'in yó, chi Ndios saní'i ra Níma ra ña táku ña ini yó, ta Níma ra yó'o xa s̄akutú ña ini yó xí'in ña kí'vi ní ini Ndios x̄ini ra m̄ji yó.

⁶ Ta m̄ji yó, vará x̄ikuu yó ñivi na x̄indiso ní kuachi ñō Ndios, ta on koó ndeé x̄ikomí yó ña kuchiño sakaku yó xí'in m̄ji yó ñō ndeé ña on vá'a ña x̄a'nda chiño ñō yó, ta saá tá ñitondaa k̄iv̄i ña ch̄itóni Ndios, ta Jesucristo ñixi'i ra ñō yó x̄a'a kuachi yó.

⁷ Ña yó'v̄i ní kúu ña nan̄ivi taxi xí'in m̄ji na ña kivi na x̄a'a ink̄a ñivi na kúu nandaá. Ta saá ni, ndásana va yóo ñivi na ndino'o ini kuchiño taxi xí'in m̄ji na kivi na x̄a'a ink̄a ñivi, na kúu nava'a ní.

⁸ Ta Ndios sáná'a ra ndasaá ndeé ní kónó nákaa ña kí'vi ní ini ra x̄ini ra m̄ji yó, chi m̄ji k̄iv̄i ña x̄íka k̄a yó ku'a'an yó yich̄i ña on vá'a, ta Jesucristo taxi xí'in m̄ji ra ñixi'i ra x̄a'a yó.

⁹ Ta xí'in ñi ra ña k̄e ȳikí koñu Jesucristo k̄iv̄i ñixi'i ra x̄a'a kuachi yó nda'a tón cruz, Ndios sanduu ra yó ñivi na ndii na on koó kuachi

ndíso ñoḡ ra vitin. Ta xa'a ñayó'o ña kisa ndivi Jesucristo xa'a yó, ndixa Ndios ɔn saxo'vi ra mji yó, kivi kasa nani ra xa'a kuachi ndi'i nivi ñoyívi yó'o.

¹⁰ Ta kivi ɔn ta'an kandixa yó Jesucristo, ta mji kivi ña xika ka yó kisa toon yó ñoḡ Ndios, ta Ndios ke'é ra ñava'a ní xí'in yó, chi Sa'ya ra Jesucristo nixi'i ra xa'a kuachi yó. Ta ña nixi'i Jesucristo kómí ña ndee ká'no, chi taxi ña nakutá'an va'a yó xí'in Ndios. Ta saá xa'a ña natakú Jesucristo ta takú ra ndi'i saá kivi, kúndaḡ ini yó ndí ndixa sakaku ra mji yó, ta kutakú yó xí'in ra ndi'i saá kivi.

¹¹ Ta ɔn sivi ndasaá kuiti ñayó'o kúu ña táxi kusij ini yó. Ta kúsi ini yó ta kisa ká'no yó Ndios chi Jesucristo, Taa taKá'no ñoḡ yó, xa kisa ndivi ra chiño ña taxi va'a nákutá'an yó xí'in Ndios, ta vitin vivíi yóo yó xí'in ra.

To'on yó'o ká'an xa'a taAdán, ta ká'an ña xa'a Jesucristo

¹² Ñanoḡ ɔn koó ña ɔn vá'a ní-xiyo ñoyívi yó'o. Ta taAdán, ta tañoḡ kisa va'a Ndios, tayó'o kúu tañoḡ ke'é ña ɔn vá'a, ta saá kixaḡ ña ɔn vá'a ñoyívi yó'o. Ta saá ndi'i nivi kixá'á na ké'é na ña ɔn vá'a, ta xa'a ña ɔn vá'a ké'é nivi, xini ñó'ó kivi ndi'i na.

¹³ Tá ɔn ta'an ka taxi Ndios ndayí ra nda'a taMoisés, ta ku'a ní ña ɔn vá'a ke'é nivi ñoyívi yó'o saá. Ta saá ni, Ndios ɔn vása ní-sakuiso ra kuachi sata nivi yó'o, chi ɔn vása ní-xikomí na ndayí ra.

14 Ta saá ni, ndi'i n̄ivi na x̄itaku ñoyívi yó'o, nda k̄ivi x̄itaku taAdán tañda k̄ivi x̄itaku taMoisés, n̄ixi'i ndi'i nayó'o, chi ndi'i nayó'o ke'é na ña on vá'a. Ta n̄ivi na x̄itaku kuiya ña on ta'án ka Ndios taxi ra ndayí ra nda'a taMoisés, n̄ivi yó'o ke'é na kuá'a ní ña on vá'a, vará on vása ní-kundaa ini na ndí ña on vá'a ke'é na kúu ña n̄iya'a ndoso na ña xa'nda chiño Ndios. Ta saá ña on vá'a ke'é n̄ivi yó'o on s̄ivi ñii kúu ña x̄i'in ña on vá'a ke'é taAdán. Saá chi taAdán, vará kundaa ini ra ña xa'nda chiño Ndios noo ra, ta n̄i-xi'in ra chikaa so'o ra ña n̄ika'an Ndios x̄i'in ra. Ta taAdán yó'o x̄ikuu ra tañoó noo yich̄i on vá'a m̄i ra, ta kuá'a ní n̄ivi ndík̄on na yich̄i ra. Ta k̄ixaa ink̄a ta kúu tañoó noo yich̄i va'a m̄i ra, ta tayó'o kúu Jesucristo, ta kuá'a ní n̄ivi ndík̄on na yich̄i ra.

15 Ta nda lo'o on vása náta'an ña on vá'a ña ke'é taAdán x̄i'in ñava'a k̄isa ndivi Jesucristo. Saá chi xa'a ña on vá'a ke'é taAdán, ndi'i n̄ivi x̄ini ñó'ó kivi na. Ta xa'a ñava'a k̄isa ndivi Jesucristo, Ndios saní'i ra ñava'a kuá'a ní n̄ivi, chi táxi ra kutaku na x̄i'in ra ndi'i saá k̄ivi ña vaxi.

16 Ta ndixa on vása náta'an ña on vá'a ke'é taAdán x̄i'in ñava'a saní'i Ndios n̄ivi. Saá chi xa'a ñii ña on vá'a ña ke'é taAdán, taxi ña k̄ixaa ña on vá'a ñoyívi yó'o, ta saá ndi'i n̄ivi k̄ixá'a na ké'é na ña on vá'a, ta x̄ini ñó'ó kivi na xa'a ña on vá'a ké'é na. Ta saá ni, ñava'a saní'i Ndios n̄ivi kúu ña s̄anduu ra na n̄ivi na ndii na on koó kuachi ndíso noo ra, ta táxi ra ña kutaku na x̄i'in ra ndi'i saá k̄ivi ña vaxi. Vará n̄ivi na ke'é kuá'a ní ña on vá'a kúu na, Ndios kúchiño ra sanduu ra na n̄ivi na ndii noo ra, chi Jesucristo n̄ixi'i ra

xá'a kuachi na.

¹⁷ Kuachi ñii laá taa tanoó taAdán xikomí ña ndee ña táxi ña ndi'i ñivi kivi na. Ta saá ni, ñava'a ke'é ñii laá Jesucristo kómí ní ka ña ndee noo kuachi tanoó yó'o, chi xá'a ñava'a ke'é Jesucristo, ñivi kuchiño kutaku ndino'o na ta ka'nda chiño na xí'in Ndios ndi'i saá kivi ña vaxi. Ñivi yó'o kúu ñivi na xa ñaki'in ñava'a ní saní'i Ndios na, chi Ndios sakaku ra na, ta sanduu ra na ñivi na ndii na on koó kuachi ndiso noo ra xá'a ña kándixa na Jesucristo.

¹⁸ Ta saá kúndaq ini yó ndí xá'a kuachi ñii laá tanoó, ndi'i ñivi ké'é na ña on vá'a, ta ndiso na kuachi noo Ndios. Ta xá'a ñayó'o ndi'i ñivi xini ñó'ó kivi na. Ta saá ni, xá'a ñava'a ñandaq kisa ndivi ñii laá Jesucristo, Ndios kuchiño sanduu ra ndi'i ñivi na ndii noo ra, ña kuchiño kutaku na xí'in ra ndi'i saá kivi ña vaxi.

¹⁹ Xá'a ña on vá'a ke'é ñii taa, ña ñi-xiin ra chikaa so'o ra to'on ña ñika'an Ndios xí'in ra, ndi'i ñivi kixá'á na ku'a'an na yichi on vá'a tayó'o, ta ndiso na kuachi. Ta xá'a ñava'a ñandaq kisa ndivi ñii laá Jesucristo, chi chikaa so'o ra to'on Ndios, ku'a'á ní ñivi kixá'á na ndikon na yichi ra, ta Ndios sanduu ra nayó'o ñivi na ndii na on koó kuachi ndiso noo ra.

²⁰ Ndios taxi ra ndayí ra nda'a ñivi xá'a ña kúndaq ini na ndí ku'a'á ní ña on vá'a ké'é na, ta ndiso ní na kuachi noo Ndios. Vará yoo ku'a'á ní ña on vá'a ké'é ñivi, ta ví'í ní ka kuká'no ñava'a ndino'o ke'é Ndios xí'in na.

²¹ Ta on ta'an ka kixaa Jesucristo, ta ndee ña on vá'a xikuu ña xa'nda chiño noo ñivi, ta ndi'i ñivi xini ñó'ó kivi na xá'a ña on vá'a ké'é na. Ta

vitin ñava'a ndino'o Ndios kúu ña xá'nda chiño noo ndi'i ñivi na kándixa Jesucristo, Taa taKá'no noo yó. Saá chi Ndios sanduu ra nayó'o ñivi na ndii noo ra, ta táxi ra ña kutaku ndino'o na xí'in ra ndi'i saá kivi ña vaxi.

6

Tq'on yó'o ká'an ndí ñivi na kándixa Jesucristo on vása ka xini ñó'ó kasa ndivi na ña kóni nde ña on vá'a

¹ Ta saá, ¿yu kúu ña ka'an yó vitin xa'a ña xini ñó'ó kutaku yó? ¿Án va'a kundikon yó ke'é ka yó ku'a'a ní ka ña on vá'a, chi saá Ndios ke'é ra ku'a'a ní ka ñava'a xí'in yó? Chi ndixa Ndios kasa ká'no ini ra xa'a ndi'i ña on vá'a ke'é yó.

² ¡Nda lo'o on vása va'a ke'é ka yó saá! Chi mji yó ñivi na kándixa Jesucristo, xina'á xitaku yó kisa ndivi yó ña xá'nda chiño ña on vá'a noo yó. Ta vitin ndatán yóo ñivi na ñixi'i, saá yóo yó noo ña on vá'a, ta xa'a ñayó'o on vása chíkaa ka so'o yó ña xá'nda chiño ña on vá'a.

³ ¿Án on vása kúnda ini ndó yu kúu ña kóni kachí ña xa chichi yó ñii kiva ndatán chichi Jesucristo? Saá chi ña chichi yó saá kóni kachí ña ndí ñii nduu yó xí'in Jesucristo, ta tuku kóni kachí ña ñixi'i yó xí'in ra.

⁴ Saá chi Jesucristo ñixi'i ra ta ñinduxun ra. Ta ña chichi yó ndatán chichi mji ra kóni kachí ña ñixi'i yó ta ñinduxun yó ñii kachí xí'in Jesucristo. Ta ndixa ndatán Ndios sanataku ra Jesucristo xí'in nde ká'no ra, saá yóo ña ke'é ra xí'in mji yó. Saá chi xa'a ña ñixi'i yó ñii kachí xí'in

Jesucristo, Ndios taxi ra ña kaku tuku yó ta nduu yó ñivi xaá na kúchiño vivii kutaku ñoo ra.

⁵ Kúndaꞗ ini yó ndí ña chichi yó sáná'a ña ndí ñii nduu yó xí'in Jesucristo, ta ñii káchí ñixi'i yó xí'in ra. Ta xa'a ñayó'o kúndaꞗ ini yó ndí ñii k'i'va ndatán ñatakú Jesucristo, saá natakú mji yó kivi ña vaxi.

⁶ Ta vitin kúndaꞗ ini yó kivi ñixi'i Jesucristo nda'a tón cruz, ta ndatán ñixi'i mji yó, ñivi na xitaku tixin ndee ña on vá'a, saá ñixiyo ña. Saá chi kivi tá on ta'an kandixa yó Jesucristo, ta saá ndee ña on vá'a xixa'nda chiño ñoo yó. Ta vitin mji yó on vása xini ñó'ó táku ka yó kisa ndivi yó ña xa'nda chiño ndee ña on vá'a yó'o ñoo yó.

⁷ Chi xa'a ña ñixi'i yó xí'in Jesucristo, yoo yó ndatán yoo ñivi na ñixi'i ñoo ndee ña on vá'a yó'o, ta ndee on vá'a yó'o on vása kómí ka ña ndayi ka'nda chiño ña ñoo mji yó.

⁸ Ta saá xa'a ña ñixi'i yó xí'in Jesucristo, ndixa ndaa ini yó ña kutaku yó xí'in ra ndi'i saá kivi ña vaxi.

⁹ Ta kúndaꞗ va'a ini yó ndí ñixi'i Jesucristo ta ñatakú ra, ta nda ñii kivi on kivi ka ra. Saá chi ndee ña xa'ni ñivi on vása ka kúchiño kundee ña ñoo Jesucristo.

¹⁰ Jesucristo ñii laá yichi ñixi'i ra xa'a kuachi ñivi, ta xí'in ña ñixi'i ra sandi'i ra xa'a ndee ña on vá'a. Ta vitin táku ra xa'a ña chinoo síkón ra ñato'ó Ndios.

¹¹ Ta saá ndó'ó, xa'a ña ñii nduu ndó xí'in Jesucristo, va'a kani sini ndó ndí kúu ndó ñivi na ñixi'i ñoo ndee ña on vá'a. Ta ñii káchí ndatán táku Jesucristo, saá kutaku ndó ke'é ndó ñava'a

ña chinóo síkón ndó ñato'ó Ndios.

¹² On taxi ndó ña ka'nda chiño ndee ña on vá'a noo yíkí koñu ndó, ni on vása kasa ndivi ndó ndi'i noo ña on vá'a ña kútoo ní yíkí koñu ndó.

¹³ Ta nda lo'o on taxi xí'in mji ndó kasa ndivi ndó ña on vá'a, ta on taxi ndó ná koni ñó'ó ñandiva'a nda ñii xiiña yíkí koñu ndó. Nda víka, taxi ndi'i xí'in mji ndó nda'a Ndios ña koni ñó'ó ra ndi'i xiiña yíkí koñu ndó xa'a ña kasa ndivi ndó ñava'a ñanda'a noo ra. Saá va'a ke'é ndó chi vitin kúu ndó nivi na táku ndino'o noo Ndios, vará xina'a xikuu ndó nivi na nixi'i noo ra.

¹⁴ Ta vitin ndee ña on vá'a on kúchiño ka ka'nda chiño ña noo ndó. Chi vitin ndayí ña nita taMoisés xina'a on sivi ka ña xá'nda chiño noo yó kúu ña, ta vitin táku yó ku'a'an yó yichi xaá, ta ñava'a ini Ndios kúu ña xá'nda chiño noo yó.

To'on yó'o ká'an ña

ndí xini ñó'ó kasa ndivi yó ñanda'a ña kóni Ndios

¹⁵ Ta saá, ¿yukía xini ñó'ó ke'é ka yó vitin? Saá chi ndayí ña nita taMoisés xina'a on sivi ka ña xá'nda chiño noo yó kúu ña, ta vitin táku yó ku'a'an yó yichi xaá, ta ñava'a ini Ndios kúu ña xá'nda chiño noo yó. Ta xa'a ñayó'o, ¿án va'a ke'é ka yó ku'a'a ní ña on vá'a? ¡Nda lo'o on vása va'a ke'é yó saá!

¹⁶ ¿Án on vása kúnda'a ini ndó táná taxi xí'in mji ndó ña kasa ndivi ndó ndi'i ña ndúkú ñii ta noo ndó, ta saá tonda'a ndó nduu ndó ñii esclavo ta yó'o, ta on kuchiño ka ndó ka'nda chiño ndó xa'a mji ndó? Ta ñayó'o sáná'a ña táná taxi xí'in mji yó ña kasa ndivi yó ndi'i ña xá'nda chiño

ndee ña ɔn vá'a nɔɔ yó, ta saá tɔndaa yó nduu yó esclavo, ñivi na ndasaá kuiti kasa ndivi ña kóni ndee ña ɔn vá'a nɔɔ na, ta saá kuɔ'an yó yichɪ nɔɔ sandi'i yó xa'a mji yó nɔɔ Ndios. Ta saá ni, táná taxi xí'in mji yó ña kasa ndivi yó ña kóni Ndios, ta saá tɔndaa yó nduu yó esclavo Ndios, ñivi na ndasaá kuiti kasa ndivi ña kóni ra, ta saá va'a kuɔ'an yó yichɪ nɔɔ vivii táku yó xí'in Ndios, saá chi sanduu ra yó ñivi na ndii na ɔn kɔó kuɔchi ndíso nɔɔ ra.

17 ¡Ta yi'i ndixa táxi i ña táxa'vi ña'á ní Ndios! Saá chi vará xina'á xikuu ndó esclavo ñandee ɔn vá'a, ta xitaku ndó kisa ndivi ndó ña xá'nda chiño ñandee ɔn vá'a yó'o nɔɔ ndó, ta vitin xí'in ña ndino'o ini ndó chíkaa so'o ndó ta kisa ndivi ndó to'on ña sáná'a ndasaá vivii xini ñó'ó kutaku ñivi na kándixa Jesucristo.

18 Ndios xa saaku ra ndó'ó, ta kuɔ'an ndíka ndó nɔɔ ndee ña ɔn vá'a, ta vitin ndó'ó kisa ndivi ndó ñava'a ñandaa ña kóni Ndios.

19 Xí'in to'on ña ɔn vása yo'vi ní kundaã ini ñivi kúu ña ndato'on i xí'in ndó vitin, chi ñivi na lo'o ní kundaã ini kúu ndó. Náka'án ndó tá kivi si'na ta ɔn ta'án kandixa ndó Jesucristo, ndó'ó taxi xí'in mji ndó nda'a ndee ña ɔn vá'a ña kisa ndivi ndó ndi'i nɔɔ ñakini xí'in ndi'i nɔɔ ñandiva'a. Ta vitin xini ñó'ó taxi xí'in mji ndó nda'a Ndios ña kasa ndivi ndó ñava'a ñandaa ña kóni ra. Ta xí'in ña ké'é ndó saá nduu ndó ñivi na ndii na ɔn kɔó kuɔchi ndíso nɔɔ ra.

20 Kivi si'na tá ɔn ta'án ka kandixa ndó Jesucristo, xikuu ndó ñivi esclavo na ndasaá kuiti kisa ndivi ndi'i ña xá'nda chiño ndee ña ɔn vá'a nɔɔ na, ta xíka ní xitaku ndó nɔɔ ñava'a, chi nda

lo'o on vása ní-ndi'i ini ndó ndukú ndó ñava'a ñandaꝯ ña kóni Ndios.

²¹ Ta, ¿yu kúu ñava'a ñaki'in ndó xa'a ña kisa ndivi ndó ndi'i noꝯ ña on vá'a, xí'in ndi'i noꝯ ñakini ña sákuka'an noꝯ ndó vitin? Ndixa on koó nda ñii ñava'a ñaki'in ndó xa'a ña on vá'a ke'é ndó saá, chi yichí ña on vá'a ñixa'an ndó kúu ña yichí noꝯ kuꝯ'an ndó ndi'i xa'a ndó noꝯ Ndios.

²² Ta Ndios xa sakaꝯu ra ndó'ó noꝯ ndee ña on vá'a, ta on vása ka xá'nda chiño ña noꝯ ndó. Ta vitin ndino'o ini ndó xa taxi xí'in mji ndó nda'a Ndios ña kasa ndivi ndó ña kóni ra. Ta xa'a ñayó'o ndixa ñaki'in ndó ñava'a ní nda'a Ndios, chi taxi ra kutaku ndó xí'in ra ndi'i saá kivi ña vaxi.

²³ Ta ñivi na kisa ndivi ña xá'nda chiño ndee ña on vá'a noꝯ na, ndixa ñaki'in na ya'vi ña cha'vi ndee ña on vá'a yó'o noꝯ na. Ta ya'vi ña chá'vi ña kúu ña kivi ndi'i na. Ta mji yó, ñii ndu yó xí'in Jesucristo chi kándixa yó ra, ta saá Ndios saní'i ra ñava'a mji yó, ña kúu ña kutaku yó xí'in ra ndi'i saá kivi ña vaxi.

7

Tq'on yó'o ká'an ña ndí vitin Jesucristo kúu taa ta xá'nda chiño noꝯ ñivi na kándixa ña'a

¹ Nañani yó xí'in náki'va yó, ndó'ó kúu ñivi na xini va'a ndayí Ndios ña ñitaa taMoisés. Ta saá xini ndó ndí ndayí yó'o ndasaá kuiti kómí ña ndee ña xá'nda chiño ña noꝯ ñivi tá táku na.

² Ta ndayí yó'o ká'an ña ndí tá yóo ñásí'í ñii taa, ta ñáyó'o kúu ñásí'í taa yó'o ndi'i saá kivi táku ra. Ta saá ni, tá ñixi'i yi ñaña'a yó'o, ta saá

kindoꝝ ndíkạ ñá nọꝝ ndayí ña ká'an ndí kúu ñá ñásí'í ra.

³ Ta saá ni, tá táku kạ yìi ñá, ta ñáña'a yó'o sándakoo ñá yìi ñá xạ'a ña naki'in ñá inka tạ, ta xạ'a ña ké'é ñá saá, ndíso ñá kuặchi chi yá'a ndoso ñá ndayí Ndios ña ñịtaa tạ Moisés ña káchí ọn vása vạ'a naki'in ñáña'a inka tạ tá táku kạ yìi ñá. Tá xa ñịxị'ị yìi ñá, ta saá ñáña'a yó'o kindoꝝ ndíkạ ñá nọꝝ ndayí yó'o, ta vạ'a kuchiño ñá tonda'a ñá xị'in inka tạ, ta ọn kóo kuặchi kuiso ñá xạ'a ña ke'é ñá saá, chi tạ ñịxị'ị kúu yìi ñá.

⁴ Cuento yó'o sáná'a ña mịi yó, ñivi na kándixa Jesucristo, ndí vitin kindoꝝ ndíkạ yó nọꝝ ndayí ña ñịtaa tạ Moisés xịna'á. Saá chi xạ'a ña ñii kúu yó xị'in Jesucristo, ñii káchí ñịxị'ị yó xị'in ra, ta vitin yóo yó ndạtán yóo ñivi na ñịxị'ị nọꝝ ndayí yó'o, ta xịni yó ndí ndayí ọn vása xá'nda chiño kạ ña nọꝝ ñivi na ñịxị'ị. Ta xạ'a ñayó'o kındoꝝ ndíkạ yó ña kuchiño taxi xị'in mịi yó nda'a Jesucristo, tạ tạ ñịxị'ị, ta ñatakụ ra. Ta xạ'a ña ñii kúu yó xị'in Jesucristo vitin, kúchiño ke'é yó kuặ'a ní ñavạ'a ña sakusịi yó ini Ndios.

⁵ Kịvị ọn tạ'án kạ kandixa yó Jesucristo, ta xịka yó yichị nọꝝ ña ọn vá'a xá'nda chiño ña nọꝝ yó. Ta kịvị saá ndayí Ndios ña ñịtaa tạ Moisés kúu ña sanakáxín ini ndi'i ña ọn vá'a ña kútoo ní yìkí koñu ke'é ña. Ta ñii lạá ña ñaki'in yó xạ'a ña ké'é yó ña ọn vá'a yó'o kúu ña sándi'i yó xạ'a mịi yó nọꝝ Ndios.

⁶ Ta vitin mịi yó, ñivi na kándixa Jesucristo, ndạtán yóo ñivi na ñịxị'ị, saá yóo yó nọꝝ yichị yatá xịndikọn yó, ta kındoꝝ ndíkạ yó nọꝝ ña. Ta

ndayí Ndios ña ñṭaa taMoisés xina'á on kómí ka ndee ña ka'nda chiño ña noo m̄i yó. Saá chi vitin Níma Ndios ña táku ini yó kúu ña xá'nda chiño noo yó, ta ndíkõn yó yich̄i xaá noo kisa ndivi yó ña kóni Níma Ndios.

To'on yó'o ká'an ndayí Ndios táxi ña kundaa ini yó yu kúu ña on vá'a

⁷ Ta saá, ¿yukía xini ñó'ó ka'an yó vitin? ¿An ka'an yó ndí ndayí Ndios ña ñṭaa taMoisés kúu ña on vá'a? ¡Nda lo'o on vá'a ka'an yó saá! Ta ndixa ndayí kúu ña sáná'a m̄i yó yu kúu ña on vá'a. Saá chi yóo ñii ndayí ña káchí saá: “On vá'a kutoo ní ini yó kukomí yó ña kómí inka ñivi”, káchí ndayí. Tá on koó ndayí ña káchí saá, níkúu, ta yì'ì on vása kúndaa ini ñ ndí ña on vá'a kúu ña kútoo ní ini ñ kukomí ña kómí inka ñivi.

⁸ Ta ndayí kúu ña sáná'a yì'ì xa'a ña kundaa ini ñ yu kúu ña on vá'a. Ta saá ndayí yó'o kúu ña sanakáxín ña on vá'a ña táku ini ñ, ta kixá'á ñ kútoo ní ini ñ xini ñ ndi'i noo ña kómí inka ñivi. Tá on vása yóo ndayí ña ká'an yu kúu ña on vá'a, níkúu, ta ña on vá'a ña táku ini ñ on kukomí ña ndee chinda'á ña yì'ì ya'a ndoso ñ ndayí yó'o.

⁹ Kivi on ta'an ka kundaa ini ñ yu kúu ña xá'nda chiño ndayí Ndios, ta saá xani sini ñ ndí va'a ní táku ñ. Ta saá ni, tá kixaa kivi ña kúndaa ini ñ yu kúu ña xá'nda chiño ndayí yó'o, ta saá kundaa ini ñ ndí ta ta ndiso ní kuachi kúu ñ, ta xa'a ña on vá'a yó'o, kúu ñ ta ta ñixi'ì noo Ndios.

¹⁰ Kuiya xina'á Ndios taxi ra ndayí ra nda'a taMoisés xa'a ña chindeé ña ñivi ña va'a kutaku

na xí'in ra. Ta saá ni, ndayí yó'o káchí ndí ta ndíso ní kuachi kúu i, ta taa ta nixi'i noo Ndios kúu i, chi niya'a ndoso i ndayí Ndios.

11 Ta ndee ña on vá'a ña táku ini i kúu ña chinda'á yi'i ké'é i ña on vá'a ña yá'a ndoso i ndayí Ndios, ta ndíso i kuachi noo Ndios. Ta xí'in ñayó'o kúndaá ini i ndí ndee ña on vá'a kúu ña sandá'ví yi'i, chi xini ñó'ó kivi i xa'a kuachi ndíso i, káchí ndayí Ndios.

12 Ta saá ni, ndixa ndayí Ndios ña nita ta Moisés kúu ñayii, ta ndi'i ña xá'nda chiño Ndios noo yó kúu to'on ñandaá, ñava'a, ñayii.

13 Ta saá, ¿án kóni kachi i ndí vará ndayí Ndios kúu ñava'a ní, ta ñava'a yó'o kúu ña ke'é ña kivi i? ¡Nda lo'o, on vása saá! Saá chi ndee ña on vá'a ña táku ini i kúu ña taxi ña nixi'i i noo Ndios. Chi ndee ña on vá'a yó'o kúu ña chinda'á yi'i ña ya'a ndoso i ndayí Ndios ña kúu ñava'a ní. Ta xa'a ñayó'o kúndaá ini yó ndí ndee ña on vá'a ña táku ini yó ndixa ña ndiva'a ní kúu ña.

14 Xini yó ndí ndayí Ndios ka ku ña ini Nima Ndios, ta ñava'a ní kúu ndayí yó'o. Ta yi'i, nivi kuiti va kúu i, ta on vása yoo ndika i noo ña on vá'a, chi táku i kisa ndivi i ña xá'nda chiño ña on vá'a noo i.

15 Ta ña ké'é i, on vása kúndaá ini i ndachun ké'é i ña. Chi on vása ké'é i ñava'a ña ndixa kóni ke'é i, ta ndasaá kuiti kisa ndivi i ña on vá'a, ña kúkini ini i xini i. Ta nda lo'o on vása káchí ini i ke'é i saá.

16 Nákonii ndí ña ké'é i kúu ña on vá'a, ta ña nákonii saá, sán'a ña ndí kúndaá ini i ndí ndayí Ndios kúu ñava'a ña ndixa ndaa, chi ká'an ña

ndí ña ké'éj kúu ña ɔn vá'a, ta yóo yu'új xí'in ña ká'an ña.

¹⁷ Ta ñayó'o sáná'a ndí ɔn sivi yí'j kúu tɔ ké'é ña ɔn vá'a, saá chi ña ɔn vá'a ña táku ini j kúu ña xá'nda chiño ɔɔ yíkí koñu j ña ke'éj ña ɔn vá'a.

¹⁸ Xíni va'a j ndí nda lo'o ɔn koó ñava'a táku ini j. Saá chi xí'in ña ndino'o ini j kóni ní j ke'éj ña kúu ñava'a, ta saá ni, ña ɔn vá'a ña táku ini j, sási ña yí'j, ta ɔn vása kúchiño j kasa ndivi j ñava'a ña kóni j ke'éj.

¹⁹ Ta saá ɔn vása kása ndivi j ñava'a ña kóni ke'éj, ta nda víka kása ndivi j ña ɔn vá'a, vará ndixa xí'in ña ndino'o ini j ɔn vása kóni j ke'éj saá.

²⁰ Tá kása ndivi j ña ɔn vá'a ña ɔn vása kóni j kasa ndivi j, ta ñayó'o kóni kachí ña ndí ɔn sivi yí'j kúu tɔa tɔ ké'é saá. Saá chi ña ɔn vá'a ña táku ini j kúu ña ké'é ña ɔn vá'a yó'o.

²¹ Ta kúndaɔ ini j ndí ndixa ndó'o j saá: Vará kóni j kasa ndivi j ñava'a, ta yatin ní yóo ña ɔn vá'a xí'in j ña sási ɔɔ j ña ɔn ke'éj ñava'a.

²² Xí'in ña ndino'o ini j kúsi j ini j xini j ndayí Ndios,

²³ ta nákonij ndí táku inká ndee ña ɔn vá'a ña yóo ini j, ta ndee ɔn vá'a yó'o káni tá'an ña xí'in ñava'a ña xáni sinij ke'éj. Ta ndee ña ɔn vá'a yó'o kúndeé ña ɔɔ j, ta náka va j nda'a ña. Ta saá kása ndivi j ña xá'nda chiño ndee ña ɔn vá'a yó'o ɔɔ j.

²⁴ ¡Ndee ní ndá'ví yí'j! ¿Yu kúu ñivi kúchiño sakaku yí'j ɔɔ ndee ña ɔn vá'a ña xá'nda chiño ɔɔ yíkí koñu j?

25 ¡Vitin táxi ña táxa'vi ña'á nda'a Ndios xa'a ña kisa ndivi Jesucristo, Taa taKá'no ño yó!, chi ñii laá tayó'o kúu taa ta kúchiño sakaku mji yó ño ndee ña on vá'a. Tuku ndato'on ñ ndasaá ndó'o ñ: Xáni sñi ñ ndí ñava'a kúu ña kasa ndivi ñ ndayí Ndios, ta xí'in ndino'o ini ñ kóni ñ kasa chiño ñ ño Ndios. Ta saá ni, ndee ña on vá'a ña táku ini ñ kúu ña chínda'á yiki koñu ñ ña kisa ndivi ñ ña on vá'a.

8

To'on yó'o ká'an ndí Níma Ndios táxi ña kutaku ndino'o yó

1 Ta vitin xa'a ña ñii nduu yó xí'in Jesucristo, on vása ndiso ka yó kuachi ño Ndios, ta on vása ndati ka yó xo'vi yó xa'a kuachi xindiso yó. Saá chi vitin kúu yó ñivi na on vása ndikon ka yichi ño kuiti kisa ndivi yó ña on vá'a ña kútoo yiki koñu yó, ta ndixa ndikon yó yichi ño kisa ndivi yó ñava'a ña kóni Níma Ndios.

2 Chi ndee Níma Ndios ña táku ini yó kúu ña xá'nda chiño ño yó vitin. Ta Níma Ndios yó'o táxi ña táku ndino'o yó, chi sakaku ña mji yó ño ndee ndayí Ndios ña ñitaa taMoisés xina'a, chi ndayí yó'o káchí ña ndí xini ñó'ó kivi ñivi na yá'a ndoso ña'a.

3 Ndayí yó'o on vása ní-kuchiño ña sakaku ña ñivi ño ndee ña on vá'a, chi ndayí yó'o on vása kúchiño kúndeé ña ño ña kútoo ní ñivi ke'é na ña on vá'a. Ta saá Ndios kisa ndivi ra ña ñi-kuchiño kasa ndivi ndayí ra ña ñitaa taMoisés, chi Ndios ti'vi ra Sa'ya ra kixaa ra ñoyivi yó'o, ña soko xí'in mji ra xa'a kuachi ñivi.

Ta Sa'ya Ndios yó'o x̄ikuu ra n̄ivi ndino'o, ta n̄ixiyo ȳikí koñu ra ñii k̄i'va ndatán yóo ȳikí koñu n̄ivi ñoyívi yó'o. Ta Ndios s̄akuiso ra kuachi ndi'i n̄ivi s̄ata Sa'ya ra Jesucristo, ta x̄i'in ña n̄ix̄o'v̄i ra ta n̄ixi'j̄i ra nda'a tón cruz, Jesucristo ch̄a'vi ra xa'a kuachi ndi'i n̄ivi.

⁴ Ta m̄ji yó na kúu n̄ivi na kándixa Jesucristo, ɔn koó ink̄a ña kúman̄i ch̄a'vi yó xa'a ña n̄iya'a ndoso yó ndayí Ndios. Saá chi Jesucristo n̄ixi'j̄i ra noo yó ña ch̄a'vi ra xa'a kuachi yó. Ta vitin kúu yó n̄ivi na ɔn vása ndíkɔn k̄a yich̄i noo k̄isa ndivi yó ndasaá kuiti ña ɔn vá'a ña kútoo ȳikí koñu yó, ta ndixa ndíkɔn yó yich̄i noo k̄isa ndivi yó ñava'a ña kóni Ním̄a Ndios.

⁵ N̄ivi na táku k̄isa ndivi ña kóni ȳikí koñu na, ndasaá kuiti x̄áni s̄inj̄i na xa'a ña kasa ndivi na ña kútoo ní ȳikí koñu na. Ta n̄ivi na táku k̄isa ndivi ña kóni Ním̄a Ndios, ndasaá kuiti x̄áni s̄inj̄i na xa'a ña kasa ndivi na ña kóni Ním̄a Ndios.

⁶ Ta saá tá ndasaá kuiti táku yó x̄i'in ña x̄áni s̄inj̄i yó xa'a ña kasa ndivi yó ña ɔn vá'a ña kútoo ní ȳikí koñu yó, ta ña ké'é yó saá ní'i ña yó ku'a'an yó yich̄i ɔn vá'a noo kivi yó noo Ndios. Ta saá ni, tá ndasaá kuiti táku yó k̄isa ndivi yó ñava'a ña sakusij̄i yó ini Ním̄a Ndios, ta ña ké'é yó saá ní'i ña yó ku'a'an yó yich̄i noo táku ndino'o yó noo Ndios ta nákaa ñava'a ini yó.

⁷ N̄ivi na ndasaá kuiti táku x̄áni s̄inj̄i xa'a ña ɔn vá'a ña kútoo ní ȳikí koñu na ke'é ña, ta n̄ivi yó'o kúu n̄ivi na ɔn x̄in koni na Ndios, chi ɔn x̄in na kasa ndivi na ndayí ra, ni ɔn vása kómí na ndee ña kasa ndivi na ña.

⁸ Saá chi n̄ivi na táku k̄isa ndivi ña ɔn vá'a

ña kóni yíkí koñu m̄ji na, ñivi yó'o nda lo'o on kúchiño na sakusij na ini Ndios.

⁹ Ta ndó'ó, on vása táku ka ndó kisa ndivi ndó ndasaá kuiti ña kóni yíkí koñu ndó. Ta nda víka, tá ndixa Níma Ndios táku ña ini ndó, ta saá táku ndó kisa ndivi ndó ña kóni Níma Ndios. Ta ñivi na on vása táku Níma Jesucristo ini, ta ñivi yó'o on vása ñii yóo na xí'in Jesucristo, chi on vása ndino'o ini na kándixa na ra.

¹⁰ Ta saá ni, tá Jesucristo táku ini yó, ta saá táku ndino'o níma yó, chi Ndios sanduu ra yó ñivi na ndii na on koó kuachi ndiso noo ra. Vará ñii kivi ña vaxi kixaá ña kivi yíkí koñu yó, xa'a ña on vá'a ke'é yó, ta níma yó táku ndino'o ña ndi'i saá kivi.

¹¹ Ndios kúu ta ta sanataku Jesucristo, ta vitin m̄ji Níma Ndios táku ña ini yó. Ta xa'a ña táku Níma ra ini yó, m̄ji Ndios, ta ta sanataku Jesucristo, saá tuku sanataku ra yíkí koñu yó kivi vaxi.

¹² Ñakán, nañani yó xí'in náki'va yó, yóo yichi va'a ña xini ñó'ó kundikon yó, ta on vása ka xini ñó'ó kundikon yó yichi noo kisa ndivi yó ña on vá'a ña kútoo ní yó.

¹³ Saá chi tá táku yó kisa ndivi yó ña on vá'a ña kútoo yíkí koñu yó, ta saá ku'a'an yó yichi noo ndixa kivi yó. Ta saá ni, tá xí'in ndee Níma Ndios sandi'i yó xa'a ña kasa ndivi yó ña on vá'a ña kóni yíkí koñu yó, ta saá ndixa ndino'o kutaku yó xí'in Ndios ndi'i saá kivi.

¹⁴ Saá chi ndi'i ñivi na chíkaá so'o ña sáná'a Níma Ndios noo na, nayó'o kúu nasa'ya Ndios.

15 Ta Nímā Ndios ña ñaki'in yó ta táku ña ini yó ɔn sivi níma ña ké'é ña kuyi'ví yó nɔɔ Ndios koto saxo'vi ra mji yó kúu ña. Chi yichi Nímā Ndios ña ndíkɔn yó vitin, ɔn vása yóo ña ndátán yóo yichi yatá ña xindikɔn yó nɔɔ xiyi'ví ní yó ña saxo'vi Ndios mji yó. Saá chi Nímā Ndios ña táku ini yó vitin sanduu ña mji yó sa'ya Ndios. Ta saá táxi ña ká'an yó xí'in Ndios, káchí yó saá: “Tata Yivá mji j”, káchí yó xí'in ra.

16 Ta Nímā Ndios ndátɔ'on ña xí'in níma mji yó ndí ndixa kúu yó sa'ya Ndios, ta xa'a ñayó'o ndixa ndáa ini yó saá yóo ña.

17 Ta xa'a ña kúu yó sa'ya Ndios, ndixa naki'in yó ndi'i ñava'a ña kúu ña xa chitóni Yivá yó Ndios taxi ra nda'a ndi'i sa'ya ra. Ta ndi'i ñakuiká xí'in ndi'i ñava'a taxi Ndios nda'a Sa'ya ra Jesucristo, mji yó nivi na kándixa ra, ñii káchí saá naki'in yó ña xí'in Jesucristo ñoyívi ñino. Saá chi xa'a ña xó'vi yó ñoyívi yó'o ndátán nijoxo'vi Jesucristo, ta saá ñoyívi ñino ndixa ñii káchí xí'in Jesucristo kutaku yó ta naki'in yó ndi'i ñava'a ná'no taxi Ndios nda'a yó.

18 Yi'i xini káxini ndí ña yo'vi xó'vi yó ñoyívi yó'o vitin, lo'o ní kuiti kúu ñayó'o nɔɔ ñava'a ká'no ña taxi Ndios nda'a mji yó kivi ña vaxi.

19 Saá chi vitin ndi'i ña kisa va'a Ndios ndáti ña, ta kóni ní ña ndí kama ní tondaa kivi ña Ndios saná'a ra ndí ndixa mji yó kúu yó sa'ya ra.

20 Ndi'i ña kisa va'a Ndios ni-kuchiño tondaa ña koo ña ndátán ñanoó chitóni Ndios. Ta ña kisa va'a Ndios ɔn vása ní-nakaxin ña sativi xí'in mji ña, ta kuiti nákuiso ña chi'ña xa'a ña ɔn vá'a

ke'é taAdán si'na, saá chi Ndios xa'nda chiño ra ndí ndi'i ña kisa va'a ra xini ñó'ó xo'vi ña xa'a kuachi nivi. Ta saá ni, ña kisa va'a Ndios ndáa ini ña ndáti ña vitin,

21 chi ñii kivi ña vaxi Ndios taxi ra ña saña ña noo chi'ña ndiso ña. Ta saá ndátan mji yó na kúu sa'ya Ndios, kíndoo ndíkã yó noo ndi'i ña on vá'a, chi Ndios ke'é ra ñava'a ndino'o ká'no xí'in yó, ta vaxi kivi ñii ki'va saá ndi'i ña kisa va'a Ndios kíndoo ndíkã ña noo ña sativi ña'á.

22 Ta vitin xini yó ndi'i ña kisa va'a Ndios ndá'yi ña ta tána ña, chi xó'vi ña ndátan xó'vi ñii ña'a ñá xa vaxi kaku sa'ya. Saá chi ndi'i ña kisa va'a Ndios xó'vi ña vitin tanda kixaã kivi Ndios ndasa ndivi xaá ra ndi'i ña.

23 Ta on sivi ndasaá kuiti ña kisa va'a Ndios kúu ña xó'vi saá vitin, ta mji yó nivi na kándixa Jesucristo, ñii ki'va saá xó'vi yó ñoyivi yó'o. Saá chi tá táku kã yó ñoyivi yó'o, ta ndáti yó xí'in ña xáku ini yó ña kama kixaã kivi ña Ndios ndasa xaá ndino'o ra yiki koñu yó. Ta Níma Ndios ña táku ini yó, kúu ñanoó si'na saní'i Ndios mji yó, ta ña kómí yó Níma Ndios yó'o kúu ña táxi kundaã ini yó ndí ndixa naki'in yó ndi'i ñava'a ña ñika'an Ndios taxi ra nda'a yó.

24 Kivi Ndios sakaku ra mji yó chi kandixa yó Jesucristo, ta kixá'á yó ndáa ini yó ndáti yó ña kasa ndivi Ndios ndi'i ñava'a ñika'an ra xí'in yó, vará on ta'an kundivi ndi'i ña. Ta tá mji yó xí'in nduchu noo yó xito yó ndí Ndios xa kisa ndivi ra ndi'i ña chitóni ra, níkuu, ta saá on vása kundati kã yó ña kundivi ña. Saá chi on koó nivi na ndáti kã naki'in na ñava'a ña xa naki'in na.

25 Ta m̄i yó ndáti yó ta ndáa ini yó ñii k̄iv̄i naki'in yó ñava'a n̄ika'an Ndios taxi ra nda'a yó, vará vitin ɔn vása xito yó xí'in nduch̄u noo yó ñava'a yó'o. Ta vará xí'in ña xó'v̄i yó ndáti yó, ta va'a kúndeé ini yó, ta ɔn vása sándakoo yó ña kándixa yó Jesucristo.

26 Ta Níma Ndios ndixa chindeé ña m̄i yó chi lo'o ndee kómí yó ña vivíi kuá'an yó yich̄i Ndios ta kasa ndivi yó ña kóni ra, ni ɔn vása xín̄i yó ndasaá va'a ka'an yó xí'in Ndios. Ta Níma Ndios xáku ndá'ví ña, t̄and̄a tána ña xa'a yó, chi ɔn koó t̄o'on kómí n̄ivi ña kuchiño ka'an xa'a ña xáku ini Níma Ndios.

27 Ta Ndios, t̄a t̄a xito ndoso níma n̄ivi ta xín̄i ra ndasaá yóo níma ndi'i n̄ivi, xín̄i ra yu kúu ña ndúkú Níma Ndios xa'a m̄i yó. Saá chi Níma Ndios ndixa ndúkú ña ñava'a ndatán kóni m̄i Ndios xa'a n̄ivi na kándixa Jesucristo.

T̄o'on yó'o ká'an ɔn koó ña kuchiño kindaa ña k'vi ini Ndios xini ra m̄i yó

28 M̄i yó n̄ivi na k'vi ini xini Ndios, xini yó ndí ndixa ké'é Ndios ñava'a xa'a yó. Saá chi án vāxi ñava'a noo yó, án vāxi ñayo'v̄i xo'v̄i yó, ta Ndios kon̄i ñó'ó ndi'i ñayó'o xa'a ñava'a m̄i yó, na kúu n̄ivi na ch̄itón̄i ra kana ra ña kundik̄on yó ra.

29 Nda ñanoó Ndios xín̄i ra yu kúu n̄ivi kúu sa'ya ra, chi nda ñanoó saá Ndios xa ch̄itón̄i ra n̄ivi yó'o ña nduu na ndatán yóo Sa'ya ra Jesucristo. Ke'é Ndios saá, ñakán Jesucristo kúu Sa'ya Ndios t̄anoó, ta saá kúu ra t̄anoó noo ndi'i nañani ra xí'in náki'va ra na kúu sa'ya Ndios.

30 Ta n̄ivi yó'o kúu na ch̄itóni Ndios ña nduu na n̄ivi na kandixa ña'á, ta Ndios kaṇa ra na ña kundikōn na ra. Ta saá Ndios sanduu ra n̄ivi yó'o nandii na ɔn koó kuachi ndiso noo ra, ta taxi ra nda'a na ña kutaku na xí'in ra noo yoo ñava'a ká'no ña livi yé'e.

31 Ta xa'a ñava'a yó'o ña ké'é Ndios xí'in yó, ¿nda to'on ka kúchiño ka'an yó? Saá chi tá Ndios yoo ra xí'in yó, ta Ndios ndákuijn ra xa'a yó, ta saá, ¿yu kúu na kundee kuchiño noo yó?

32 Chi Ndios taṭa ta va'a ní ini kúu ra, ta saá taxi ra Sa'ya ra, taṭa ta kúu ñii laá noo ra, ña n̄ixi'i ra xa'a kuachi ndi'i yó. Tá nda lo'o ɔn vása ní-sasi Ndios ña n̄ixov̄i ní Sa'ya ra xa'a yó, chi kí'vi ní ini ra xini ra m̄ii yó, ta saá, ¿án ɔn ndixa taxi ra ndi'i inkā ñava'a kómí ra nda'a yó?

33 ¿Án koo n̄ivi na kuchiño sakuiso kuachi m̄ii yó na kúu n̄ivi na nakaxin Ndios? Ndixa nda ñii n̄ivi ɔn vása kómí na ndayí sakuiso na kuachi satā yó, chi m̄ii Ndios kúu taṭa ta xa k̄indaa ndi'i kuachi ndiso yó, ta sanduu ra yó n̄ivi na ndii noo ra.

34 Ta saá, ¿án koo n̄ivi na kómí ndayí kachí na ndí xini ñó'ó kivi yó xa'a kuachi ndiso yó? Ndixa nda ñii n̄ivi ɔn vása kómí na ndayí ka'an na saá, chi Jesucristo kúu taṭa ta n̄ixi'i xa'a kuachi yó, ta nataku ra, ta vitin yoo ra sijn kua'á Ndios, ta yoo ra xaku ndá'ví ra noo Ndios xa'a yó.

35 Ta, ¿mí kixi ña kómí ndee ña kasa xiká yó noo ña ká'no ní kí'vi ini Jesucristo xini ra m̄ii yó? ¡On koó nda ñii ña kuchiño ke'é saá xí'in yó! Tá koo ña yov̄i ní xv̄i yó, tá koo ña ku'a ní tondini noo yó, tá saxov̄i na m̄ii yó xa'a ña

kándixa yó Jesucristo, tá koo t̄amā ña ka'ni ní s̄oko yó, tá ɔn kóo tikot̄o kundixin yó, tá koo kūa'a ní ña yiyo kivi yó, tá kini ní ka'ni na yó, ta ndā ñii ñayó'o, ndā lo'o ɔn kuchiño ña kasa xíká ña yó noo ña ká'no ní kí'vi ini Jesucristo xini ra m̄ji yó.

³⁶ Saá chi to'on Ndios ña n̄itaa na xina'á ká'an ña xa'a ña yo'vi ndó'o yó vitin, ta káchí ña saá: Xa'a ña kándixa yó Ndios, ndi'i saá kivi ink̄a n̄ivi kóni na ka'ni na m̄ji yó.

Ké'é na xí'in yó ndatán ké'é na xí'in ndikachi tí kūa'an noo ka'ni na rí, káchí to'on Ndios.

³⁷ Vará yo'vi ní ndó'o yó xí'in ña xó'vi yó, ta ndixa va'a kúndeé yó noo ndi'i ña xó'vi yó, chi Jesucristo, tāa tā kí'vi ini xini ra m̄ji yó, táxi ra ndeē nda'a yó ña kúndeé yó noo ndi'i ña xó'vi yó.

³⁸ Xini káxin̄i ña ndixa ndaā kúu ña ndí ɔn koó ndā ñii n̄ivi, ni ɔn koó ndā ñii ndeē ña kúndeé kasa xíká m̄ji yó noo ña kí'vi ní ini Ndios xini ra m̄ji yó. Ni ndeē ña xá'ni yó, ni ndeē ña táxi tákū kā yó ñoyivi yó'o, ni ndeē ña kómí naángel, ni ndeē ña kómí ním̄a ndiva'a ná'no, ndā ñii ndeē yó'o ɔn kuchiño ña kasa xíká ña m̄ji yó noo ña kí'vi ní ini Ndios xini ra m̄ji yó. Ni ndi'i ñayo'vi yóo noo yó vitin, ta ni ndi'i ñayo'vi kixaā noo yó kivi ña vaxi,

³⁹ ni ndeē ña yóo síkón ní, ni ndeē ña yóo noo kónó ní n̄ino, ni ndā ñii ña kuva'a, ɔn kuchiño ña kasa xíká ña m̄ji yó noo ña kí'vi ní ini Ndios xini ra m̄ji yó. Saá chi Jesucristo, Tāa tāKá'no noo yó, n̄ixi'í ra xa'a kuachi yó ta natakū ra. Ta xí'in ña

ke'é ra saá Ndios saná'a ra mji yó ña ká'no ní k'í'vi ini ra xíni ra yó.

9

To'on yó'o ká'an ndí Ndios nakaxin ra nivi naIsrael ña kundikon na ra

¹ Yi'í kúu j̄ t̄a t̄a kándixa Jesucristo, ta to'on ña ká'an j̄ xí'in ndó kúu ñandaḡ ndino'o. Ta Nima Ndios ña táku ini j̄, ndákuiin ña ndí to'on ña ká'an j̄ xí'in ndó kúu ña ndixa ndaḡ, ta xí'in ña ndino'o ní ini j̄ ká'an j̄, káchí j̄ saá:

² Kúchuchú ní ini j̄, ta ndi'i saá kivi tá'vi ní ini j̄ xa'a nivi nañoḡ j̄ naIsrael.

³ Saá chi xí'in ña ndino'o ini j̄ kóni ní j̄ ña nañoḡ j̄ naIsrael kandixa na Jesucristo, ta saá va'a kutaku na xí'in Ndios. Ndixa xáni sinij̄ tá xí'in ña taxi xí'in mji j̄ ña kuxíká j̄ noḡ Jesucristo kuchiño chindeé j̄ nivi nañoḡ j̄ naIsrael ña kuyatin na noḡ ra, ta xa yóo ti'va j̄ ke'é j̄ saá, chi k'í'vi ní ini j̄ xíni j̄ nañoḡ j̄ naIsrael.

⁴ Nañoḡ j̄ naIsrael yó'o kúu sa'ya ñani síkuá t̄a t̄aIsrael,* ta Ndios nakaxin ra nayó'o ña kuu na sa'ya ra. Ta yóo Ndios xí'in naIsrael ndi'i saá kivi, ta xa saná'a ra noḡ na ndasaá yóo ñava'a ká'no ña livi yé'e kómí ra. Ta xí'in to'on ra, Ndios kindoḡ ra xí'in t̄aAbraham, t̄a kúu taxij̄ síkuá ndi'i nivi nañoḡ j̄ naIsrael, ta Ndios nika'an ra ndí ndixa ke'é ra ñava'a xí'in tayó'o, ta ke'é ra ñava'a xí'in sa'ya ñani síkuá ra. Ta nda'a nañoḡ j̄ Israel, Ndios taxi ra ndayí ra ña sáná'a ra na ndasaá va'a kutaku na noḡ ra, ta ndasaá va'a kasa ká'no na ra. Ta Ndios nika'an ra kindoḡ

* 9:4 Inká kivi t̄aIsrael yó'o kúu Jacob.

ra ke'é ra kuá'a ní ñava'a xí'in na, ñika'an ra ña ndixa kasa ndivi ra ndi'i to'on ra ña kindo ra.

⁵ Ta Abraham, ta Isaac xí'in ta Jacob, nayó'o kúu xii síkuá ndi'i ñivi na kúu ñaño*o* i na Israel, ta saá tuku nataa yó'o kúu naxii síkuá Jesucristo, chi si'í ra kúu ña'a ñaño Israel. Ta mji Jesucristo yó'o kúu ra Ndios ndino'o, ta taká'no noo ndi'i saá ña kuva'a. Ta ndi'i saá kivi ña vaxi va'a ná kanoo síkón ñato'ó ra. Saá ña koo ña.

⁶ Vará nda vitin lo'o ní ñivi ñaño*o* i na Israel kúu na kándixa Jesucristo, ta nda lo'o on vása ní-ndi'i xa'a to'on ña kindo Ndios kivi ñika'an ra xí'in naxii síkuá na xina'a. Ta nda vika, vitin ndaya'ví ka to'on yó'o ña kindo Ndios ñika'an ra xí'in ta Abraham xa'a ñava'a ke'é ra xí'in sa'ya ñani síkuá ra. Ta saá ni, on sivi ndi'i nasa'ya ñani síkuá ta Israel kúu ñivi ñaño ndino'o Ndios.

⁷ Ni on sivi ndi'i saá nasa'ya ñani síkuá ta Abraham kúu nasa'ya ñani síkuá ndino'o ra. Saá chi sava ñivi yó'o on vása kómí na ndayí naki'in na ñava'a ndatán yoo to'on ña kindo Ndios kuiya xina'a, chi Ndios ñika'an ra xí'in ta Abraham, kachi ra saá: “Kuiti sa'ya ñani síkuá ta Isaac kuu sa'ya ñani síkuá ndino'o ún”, kachi Ndios xí'in ta Abraham.

⁸ To'on yó'o kóni kachi ña ndi on sivi ndi'i sa'ya ñani síkuá ta Abraham kuu nasa'ya Ndios. Ta kuiti ñivi na kúu sa'ya ñani síkuá ta Isaac kúu nave'e ndino'o ta Abraham, chi ñayó'o kúu ña kindo Ndios, ñika'an ra xí'in ta Abraham.

⁹ Saá chi kuiya xina'a Ndios nixa'a ra ñika'an ra xí'in ta Abraham, kachi ra saá: “Tá ya'a ñii kuiya, ta ndikó i, ta ñási'í ún ña Sara xa yoo sa'ya

ñá, ñii ɬalo'o", ƙačí Ndios, saá ƙindoo ra xí'in ɬaAbraham.

¹⁰ Ta saá ni, ña ƙaku ɬaIsaac on vása sáná'a ƙáxín ña m̄i yó yukú n̄vi kukomí ndayí naki'in ñava'a ndatán yóo ɬ'on ña n̄ka'an Ndios, ƙindoo ra xí'in ɬaAbraham. Saá chi xín̄i yó yu kúu ña ƙe'é Ndios xí'in ñáRebeca, ñá kuu ñásí'í ɬaIsaac.

¹¹ Ƙiv̄i ñó'o ƙa sa'ya ñá, na kúu nakuátí, ta on ɬa'an ƙa kaku ov̄i nakuátí yó'o, ta ni on ɬa'an ƙe'é na nda ñii ñava'a, ni nda ñii ña on vá'a, ta Ndios naƙaxin ra yukú ñii nakuátí yó'o kuu ɬa ɬa kundikon ña'á. Ta xí'in ña ƙe'é Ndios saá, saná'a ra noo yó ndí on s̄iv̄i xa'a ñava'a ƙe'é n̄vi kúu ña Ndios náƙaxin ra n̄vi, ta xa'a ña ɬiƙaa ini m̄i Ndios kana ra n̄vi yó'o kúu ña náƙaxin ra na.

¹² Saá chi m̄i ƙiv̄i ñó'o ƙa nakuátí ɬixin si'í na, Ndios n̄ka'an ra xí'in ñáRebeca, ƙačí ra saá: "Sa'ya ún ɬanoó kasa chiño ra noo sa'ya ún ɬov̄i", ƙačí Ndios xí'in ñá xa'a sa'ya ñá na ñó'o ɬixin ñá.

¹³ Ta yóo ink̄a ɬ'on Ndios ña yóo yu'ú xí'in ña n̄ka'an ra yó'o, ƙačí Ndios saá: "Ƙí'vi ní ƙa inīi xín̄īi ɬaJacob, noo ña kí'vi inīi xín̄īi ɬaEsaú", ƙačí Ndios xa'a ov̄i sa'ya ɬaIsaac xí'in ñáRebeca.

¹⁴ ¿Yukía xáni s̄in̄i yó xa'a ña ƙe'é Ndios saá? ¿Án xáni s̄in̄i yó ndí Ndios on vása kúu ra ɬandaa xí'in n̄vi? ¿On vása saá!

¹⁵ Saá chi kuȳa x̄ina'á Ndios n̄ka'an ra xí'in ɬaMoisés, ƙačí ra saá: "Kasa ƙá'no inīi xa'a n̄vi na kúu na kónīi kasa ƙá'no inīi xa'a, ta kundá'v̄i

iniḡ koniḡ nivi, na kúu na naḡaxinḡ ke'éḡ saá xí'in", kaḡhí Ndios xí'in taMoisés.

16 To'on yó'o sáná'a ña mḡi yó ndí on sivi xa'a chiño va'a ña kisa ndivi nivi, ni on sivi xa'a ña kóni nivi kúu ña Ndios náḡaxin ra nivi ña nduu na sa'ya ndino'o ra. Ta xa'a ña Ndios kúndá'ví ini ra xini ra nivi, kúu ña náḡaxin ra na saá.

17 Nii xiiña noḡ to'on Ndios ña nḡtaa na xina'á, yóo to'on Ndios ña nḡka'an ra xí'in tarey Faraón ñoo Egipto, kaḡhí Ndios saá xí'in ra: "Yí'i, Ndios, taxḡi ndayí ña kuu ún tarey xa'a ña koni ñó'óḡ yó'ó ña kuchiño saná'aḡ ndeeḡ noḡ nivi ta kuḡta ní'nó to'on xa'aḡ ndi'i saá ñoo ñoyívi", kaḡhí Ndios xí'in taFaraón.

18 Historia yó'o sáná'a ña mḡi yó ndí Ndios kúu ta taká'no noḡ ndi'i nivi, ta kúndá'ví ini ra xini ra nivi na kúu na naḡaxin ra ke'é ra saá xí'in. Ta táxi ra ña kusó'ó va'a nivi na kóni ra ke'é ra saá xí'in.

19 Ta ndásana sava ndó'ó xáni sḡni ndó, ta ndaḡa to'on ndó yí'i, kaḡhí ndó saá: "Tá Ndios ké'é ra ña kóni ra xí'in ndi'i nivi saá, ¿ndachun sákuiso Ndios kuḡchi saḡa yó xa'a ña on vá'a ké'é yó?, saá chi ¿án ndá yóo nivi na kuchiño kúndeé noḡ ña chitóni Ndios?", saá kaḡhí ndó xí'inḡ.

20 Ta yí'i ndakuiḡnḡ, kaḡhíḡ saá xí'in ndó: Ta ndó'ó, ¿yu kúu ndó'ó? ¿Án xáni sḡni ndó ndí kúu ndó naná'no noḡ Ndios, ta saá kómí ndó ndayí ndukú ndó noḡ Ndios ña taxi ra ña kúndaḡ va'a ini ndó ndachun chitóni ra saá ke'é ra xí'in nivi? On vása kómí yó ndayí ka'an yó saá xí'in Ndios, chi ndatán yóo kisi ño'o ña kuva'a, saá yóo ndi'i nivi. Ta ñii kisi on vása kómí ña ndayí ka'an ña xí'in taḡ ta kisa va'a ña'á, kaḡhí ña saá:

“¿Ndachun kisa va'a ún yi'i ndatán ndasaá yóo i vitin?”, kachí kisi ño'o yó'o xí'in taa ta kisa va'a ña'á.

²¹ Saá chi taa ta kisa va'a kisi kómí ra ndayí kasa va'a ra xí'in ño'o kisin ndatán káchí ini mji ra ke'é ra. Kómí ra ndayí ke'é ra ñii kisi ña xini ñó'ó ní xa'a chiño ká'no ñato'ó, ta kómí ra ndayí ke'é ra inká kisi ña xini ñó'ó xa'a chiño ña kundivi ñii ñii kivi.

²² Ta Ndios kóni ra saná'a ra ñoo yó ña sáa ini ra xini ra ña on vá'a, ta kóni ra saná'a ra ñoo yó ndí taa tandeé ní kúu ra. Ñakán kía kuá'a ní yichi Ndios kúndeé ini ra xini ra kuá'a ní ña on vá'a ké'é ñivi na yóo ndatán yóo kisi ño'o ña kuvá'a xa'a ña ta'vi ña. Vará Ndios xini ra ndí ñivi yó'o kuá'an na yichi on vá'a ñoo ndí'i xa'a na, ta saá ni, xí'in ña ká'no ini ra ndáti ra ña nandikó ini ñivi yó'o.

²³ Ta ñoo mji yó, ñivi na ndíkon ña'á, Ndios kóni ra saná'a ra ndí kúu ra taa ta va'a ká'no ini, chi kundá'ví ini ra xini ra mji yó ta kisa ká'no ini ra xa'a kuachi yó. Saá chi nda ñanoó Ndios ñakaxin ra mji yó ña kutaku yó xí'in ra ñoo yóo ñava'a ná'no ña livi.

²⁴ Ndios kana ra mji yó ña kundikon yó ra, ta sava yó kúu najudío ta inká yó on vása kúu yó najudío.

²⁵ Xa'a ñayó'o ká'an to'on ña ñika'an Ndios ña ñitaa taprofeta Oseas xina'á, kachí Ndios saá: Kivi ña vaxi kana i ñivi na on sivi ñañoó i kúu, ta ka'an i xí'in na, kachí i saá: “Ndó'ó nduu ñivi ñañoó i, ñivi na kundikon yi'i. Ta ñivi na si'na na on vása ní-ki'vi ini i xini i,

ta nayó'o nduu na n̄ivi na kuki'vi ní ini j̄ koni j̄.”

²⁶ Ta m̄ii xiiña noo n̄ika'an̄ i kuiya xina'á, káchí j̄ saá:

“Ndó'ó, n̄ivi naño Israel, on s̄iví naño j̄ kúu ndó”, káchí j̄,

“ta kixaā k̄iv̄i ta ȳi'j̄, t̄a t̄a kúu Ndios t̄at̄aku, sakunan̄i j̄ ndó'ó sa'ya j̄”,

káchí Ndios, káchí to'on ña n̄itaa t̄ap̄rofeta Oseas xina'á.

²⁷ Ta inkā xiiña noo to'on Ndios ña n̄itaa t̄aIsaías xina'á, káchí ña saá: “Vará naIsrael kúu ku'a ní n̄ivi, ndatán yóo ku'a ní yotí yu'u takuī m̄ini, ta ñii ti'vi kuiti n̄ivi yó'o kuu na sakaku Ndios.

²⁸ Chi kama kixaā k̄iv̄i ña Ndios kasa nani ra xa'ā kuachi ndi'i n̄ivi ñoyívi”, káchí to'on Ndios, ña n̄itaa t̄aIsaías xina'á.

²⁹ Ta tuku n̄itaa t̄aIsaías to'on Ndios ña káchí saá: Ndios kúu t̄a t̄aká'no ndino'o, ta kómí ra ndi'i ndē.

Tá on vása ní-taxi ra ña kutakū ka sava nasa'ya ñani síkuá t̄aIsrael, níkuu,

ta ndā ñii m̄ii yó on vása tákū ka yó vitin, níkuu, chi kundo'o yó ndatán ndo'o n̄ivi na n̄ixi'j̄ ndi'i, k̄iv̄i Ndios sandi'i ra xa'ā n̄ivi na x̄ikuu naño Sodoma xí'in naño Gomorra† xina'á.

Tá n̄indo'o yó saá, níkuu, ta on kóo ka ndā ñii yó naño Israel táku vitin, káchí to'on Ndios, ña n̄itaa t̄aIsaías.

To'on yó'o ká'an̄ ndí Ndios s̄anduu ra n̄ivi na ndii noo ra xa'ā ña kándixa na Jesucristo

† **9:29** N̄ivi naño Sodoma xí'in naño Gomorra x̄ikuu na na ndiva'a ní ini, ndā lo'o n̄i-kisa to'ó na Ndios, ñakán t̄i'ví ra ño'o xa'mi ña'á.

30 Ta saá, ¿yu kúu ña kúndaḡ ini yó vitin? Kúndaḡ ini yó ndí n̄ivi na ɔn vása kúu naIsrael, vará n̄ivi yó'o x̄ina'á ɔn vása ní-chikaḡ na ndee x̄a'á ña kuu na n̄ivi na ndii na ɔn vása ndíso kuḡchi noḡ Ndios, ta vitin, x̄a'á ña kándixa na Jesucristo, Ndios sanduu ra nayó'o n̄ivi na ndii noḡ ra, ta va'a yóo na x̄i'in ra.

31 Ta n̄ivi naIsrael, vará ch̄ikaḡ na ndee ña kasa ndivi na ndayí Ndios x̄a'á ña nduu na n̄ivi na ndii noḡ Ndios, ta n̄i-kuchiño na nduu na n̄ivi na ndii na ɔn koó kuḡchi ndíso noḡ Ndios.

32 ¿Ndachun ɔn vása ní-kuchiño naIsrael nduu na n̄ivi na ndii noḡ Ndios?, chi naIsrael yó'o, ɔn vása ní-xiin na kandixa na Jesucristo, ta ndasaá kuiti kóni na nduu na n̄ivi na ndii noḡ Ndios x̄a'á ña k̄isa ndivi na ndayí ra. ɔn vása ní-xiin na kandixa na Jesucristo, chi ndatán yóo yuu ña káko'on x̄a'á n̄ivi, saá yóo Jesucristo noḡ naIsrael.

33 To'on Ndios ña n̄itaa taIsaías x̄ina'á, ndato'on ña x̄a'á ñayó'o. Kachí Ndios saá:

Koto ndó ví, x̄ik̄i Sion noḡ nákaa ñoo Jerusalén ti'víj̄ ñii ta x̄aḡ ra.

Ta ndatán yóo yuu ña káko'on x̄a'á n̄ivi, saá koo ra,

ta x̄a'á yuu yó'o koyo n̄ivi, ta yo'vi ní ñani na.

Ta ndi'i n̄ivi na kandixa ta ta ti'víj̄ x̄aḡ ñoyívi,

ɔn vása kúka'an noḡ n̄ivi yó'o,

saá kachí Ndios, n̄itaa taprofeta x̄ina'á.

10

1 Nañani yó x̄i'in náki'va yó, ndino'o ní ini kóni j̄ ndí Ndios sakaku ra n̄ivi nañoo j̄ naIsrael. Ta x̄aku ndá'ví ní j̄ noḡ Ndios x̄a'á nayó'o.

² Yi'i ndixa ndákuijn i xa'a nañoo i naIsrael ndí xí'in ña ndino'o ini na chíkaa na ndee ña kasa chiño na ño Ndios, ta on vása kúndaä ini na ndasaá xini ñó'ó ke'é na ña sakusij na ini Ndios.

³ Saá chi on vása kúndaä ini na ndí ñii laä Ndios kúu taä ta kúchiño sanduu ra ñivi na ndii na on koó kuachi ndiso ño ra, ta ñivi naIsrael kóni na ndasa ndii xí'in mji na xa'a chiño va'a kisa ndivi na. Ta saá on xijn na taxi xí'in mji na ña kasa ndivi na ña chindú'u Ndios ña ndasaá kuchiño nduu na ñivi na ndii ño ra ta va'a koo na xí'in ra.

⁴ Ndi'i ndayí ña xa'nda chiño Ndios ño naIsrael xina'á, xa kundivi ña xí'in ña ke'é Jesucristo kivi ñixi'i ra ta natakü ra. Ta saá ndi'i ñivi na kúu na kándixa Jesucristo, Ndios sánduu ra ñivi yó'o nandii na on koó kuachi ndiso ño ra.

⁵ Kuija xina'á taMoisés ñitaa ra to'on xa'a ndayí Ndios, ña káchí saá: “Ñivi na kúndeé kisa ndivi ndi'i ña xá'nda chiño ndayí Ndios, ñivi yó'o kuu nandii ño Ndios ta kutakü ndino'o na”, káchí to'on Ndios ña ñitaa taMoisés.

⁶ Ta vitin kúndaä ini yó ndí xa'a ña kándixa yó Jesucristo, Ndios sanduu ra yó ñivi na ndii ño ra ta kúndaä ini yó ndí Jesucristo yóo ra xí'in yó. Ta xa'a ñayó'o, on vása xini ñó'ó ndaa yó ñoyívi ñino ña kana yó Jesucristo kixi ra xí'in yó ñoyívi yó'o.

⁷ Ni on vása xini ñó'ó noo yó nda ño kónó ñino, ña kana yó Jesucristo ndaa ra xí'in yó ñoyívi yó'o.

⁸ Saá chi to'on Ndios káchí ña saá: “Yatin ní yóo to'on Ndios xí'in ñivi, chi yóo ña yu'u na, ta yóo ña ini na”, káchí to'on Ndios ña ñitaa na

xina'á. Ta to'on Ndios yó'o kúu to'on ña ká'an ndoso ndi noo ndó vitin, ña ká'an xa'a ndasaá kándixa yó Jesucristo ta ndíkõn yó yichì ra.

⁹ Ta saá ña xini ñó'ó ke'é yó ña sakaku Ndios mii yó kúu ñayó'o: Xini ñó'ó ndakuijn yó, ka'an yó to'on ña káchí ndí Jesucristo kúu Taa taKá'no ta xá'nda chiño noo mii yó, ta noo ndi'i ña yóo. Ta saá tuku xí'in ña ndino'o ini yó xini ñó'ó kandixa yó ndí Ndios sanatakü ra Jesucristo yó'o, ta takü ra vitin. Ta xa'a ña ndixa kándixa yó saá, Ndios sakaku ra mii yó ña kutaku yó xí'in ra ndi'i saá kivi.

¹⁰ Saá chi tá xí'in ndino'o níma yó kandixa yó Jesucristo, ta saá Ndios kasa ká'no ini ra xa'a kuachi yó, ta sanduu ra yó nivi na ndii na on koó kuachi ndiso noo ra. Ta tá ndino'o ini yó ka'an yó to'on ña káchí ndí kándixa yó Jesucristo, ta xa'a ñayó'o Ndios sakaku ra mii yó ña kutaku yó xí'in ra ndi'i saá kivi.

¹¹ Chi to'on Ndios ña nitaa na xina'á káchí ña saá: "Ndi'i nivi na ndáa ini Ndios, nda ñii kivi on kuka'an noo nivi yó'o", káchí to'on Ndios.

¹² Saá chi ñii káchí va'a náki'in Ndios nivi na kúu najudío xí'in nivi na on vása kúu najudío,* chi ñii laá kúu Ndios ndino'o, ta kúu ra Taa taKá'no noo ndi'i nivi, ta ké'é ra ñava'a xí'in ndi'i nivi na ndúkú ñava'a noo ra.

¹³ Chi to'on Ndios káchí ña saá: "Ndi'i nivi na ká'an kána kivi Ndios chi kándixa na ndí ñii laá ra kúu Ndios ndino'o noo mii na, ta ndixa Ndios sakaku ra nivi yó'o", saá káchí to'on Ndios.

* **10:12** Sava nivi na on vása kúu najudío kúu nagriego.

14 Ta saá ni, tá ɔn tǎ'án kandixa n̄ivi Ndios ndino'o, ta, ɔndasaá kuchiño kana na ra ña sakaku ra na? Tá ɔn tǎ'án kon̄i sɔ'o n̄ivi tɔ'on xǎ'a Ndios, ta, ɔndasaá kuchiño n̄ivi kandixa na ra? Ta, ɔndasaá koo kon̄i sɔ'o n̄ivi yó'o tɔ'on xǎ'a Ndios, tá ɔn kɔó n̄ivi na ndato'on xí'in na xǎ'a ra?

15 Ta, ɔndasaá kuchiño kɔ'ɔn n̄ivi ndato'on na tɔ'on Ndios noɔ inkǎ n̄ivi, tá ɔn kɔó n̄ivi na ti'ví ña'á kɔ'ɔn na ke'é na saá? Saá chi tɔ'on Ndios ña n̄itaa na x̄ina'á káchí ña saá: “¡Livi kǎ ví káa ña k̄ixaǎ n̄ivi na ndato'on tɔ'on va'a xí'in yó'!” káchí ña.

16 Ta saá ni, sava n̄ivi na x̄inj̄i sɔ'o tɔ'on Ndios, ɔn vása ní-xiin na chikaa sɔ'o na ña ká'an tɔ'on va'a yó'o. Ta k̄uyǎ x̄ina'á n̄ivi naIsrael ñii k̄i'va saá ɔn vása ní-xiin na kandixa na ña n̄ikǎ'an ndoso tǎprofeta Isaías xí'in na. Ta xǎ'a n̄ivi yó'o, tǎprofeta Isaías n̄ikǎ'an ra xí'in Ndios, káchí ra saá: “Tata Ndios, ɔmíkíǎ yóo n̄ivi na kándixa tɔ'on ña ká'an yó xí'in na?”, káchí tǎIsaías xí'in Ndios.

17 Ta saá kúndaǎ ini yó ndí si'na x̄inj̄i ñó'ó kon̄i sɔ'o n̄ivi tɔ'on Ndios ña ká'an xǎ'a Jesucristo, saá chi ña x̄inj̄i sɔ'o na tɔ'on yó'o táxi ña kuchiño kandixa na ra.

18 Ta vitin ndákǎ tɔ'on xí'in m̄ji j̄, ta káchí j̄ saá: ɔ'Án ɔn tǎ'án kon̄i sɔ'o n̄ivi naIsrael tɔ'on Ndios? ¡On s̄iví saá!, chi ndixa n̄ivi yó'o xa x̄inj̄i sɔ'o na tɔ'on Ndios. Saá chi ñii xiiña tɔ'on Ndios ña n̄itaa na x̄ina'á káchí ña saá:

Xa n̄ixitǎ ní'nó tɔ'on Ndios noɔ ndi'i n̄ivi ñoyívi, ta n̄ixaǎ tɔ'on yó'o ndi'i xiiña ñoyívi, káchí tɔ'on Ndios.

19 Ta saá tuku ndáká tɔ'on xí'in m̄ij̄i, káchí j̄i saá: ¿Án ɔn vása ní-kundaā ini naIsrael ña ká'an tɔ'on Ndios? Chi kuj̄ȳa x̄ina'á taMoisés x̄ikuu ra ta si'na n̄itaa tɔ'on Ndios ña ká'an x̄a'a naIsrael, ta n̄ika'an ra ndí ɔn s̄iví ndi'i naIsrael kuu na chikaā sɔ'o tɔ'on Ndios. Ta xí'in n̄ivi yó'o na n̄i-xiin chikaā sɔ'o tɔ'on ra, káchí Ndios saá:

Taxi j̄i ña ndó'ó, n̄ivi nañoo j̄i naIsrael, koo kuín̄i ini ndó x̄a'a ña koni ndó ña ke'é j̄i ñava'a xí'in ink̄a n̄ivi, na ɔn vása kúu nañoo j̄i.

Taxi j̄i ña kusā ní ini ndó x̄a'a ña ke'é j̄i ñava'a xí'in n̄ivi na ink̄a ñoo,

vará kani s̄inj̄i ndó ndí n̄ivi yó'o kúu na ɔn vása kúndaā ini ñandaā, káchí Ndios xí'in naIsrael.

20 Ta tuku n̄itaa taprofeta Isaías ink̄a tɔ'on ña n̄ika'an Ndios, káchí ra saá:

N̄ivi na ɔn vása ní-nandukú ȳi j̄i, nayó'o naní'i na ȳi j̄i.

N̄ivi na ɔn vása ní-ndaká tɔ'on x̄a'a j̄i, ta ȳi j̄i, taxi j̄i ña kundaā ini n̄ivi yó'o yu kúu j̄i,

káchí Ndios.

21 Ta n̄ika'an Ndios x̄a'a naIsrael, káchí ra saá: “Ndiví ndaa n̄ixiyo ti'va j̄i ña va'a naki'in j̄i naIsrael, ta n̄i-xiin na kixi na noo j̄i, chi n̄ivi nasó'ó kúu na”, káchí tɔ'on Ndios ña n̄itaa taIsaías x̄ina'á.

11

Tɔ'on yó'o ká'an

ñii ti'vi kuiti n̄ivi naIsrael kúu na ndíkɔn Ndios

¹ Ta saá tuku ndáká tɔ'on xí'in m̄ij̄i, káchí j̄i saá: Ndixa Ndios naḡaxin ra n̄ivi nañoo j̄i Israel nduu na nañoo ra, ta vitin, ¿án xa ndíkó ini

Ndios? ¿Án ɔn x̄in k̄a ra koni ra n̄oɔ n̄ivi naIsrael yó'o? ¡On vása saá yóo ña! Ndixa m̄i ȳi'í, ñii taIsrael kúu i, chi k̄aku i t̄ixin nasa'ya ñani síkuá taAbraham. Ta kúu i tatá'an ñii ti'vi n̄ivi naIsrael, ña naní tribu Benjamín.

² Nda ñanoó, Ndios nakaxin ra n̄ivi naIsrael ña nduu na n̄ivi nañoɔ ra, ta vitin Ndios nda lo'o ɔn vása ká'an ra ndí ɔn x̄in k̄a ra koni ra n̄oɔ n̄ivi yó'o. ¿Án ɔn vása náká'an ndó to'on Ndios ña n̄itaa na x̄ina'á xa'a ta'profeta Elías? Tayó'o ndato'on ra x̄i'in Ndios ña chíkaa ra kuachi sata naIsrael, kachí ra saá:

³ “Tata Ndios, nañoɔ i naIsrael yó'o xa xa'ni na ku'a ní naprofeta, na x̄ikuu na ndato'on to'on m̄i ún x̄i'in na, ta n̄ivi naIsrael yó'o xani na ndi'i nama ȳi n̄oɔ n̄isoko ndi kiti xa'a ña kisa to'ó ndi yó'ó. Ta s̄in laá ȳi'í kúu ta k̄indoɔ táku k̄a, ta vitin n̄ivi yó'o ndúkú na ndasaá ka'ni na ȳi'í”, kachí taElías x̄i'in Ndios.

⁴ Ta Ndios ndakuijn ra, kachí ra saá: “Yóo ux̄a mil ta na kúu na nakaxin i, ta ndixa ndikɔn na ȳi'í, ta nayó'o nda ñii k̄ivi ɔn vása ní-kisa to'ó na ndios vatá ña naní Baal”, kachí Ndios x̄i'in taElías kuiya x̄ina'á.

⁵ Ta k̄ivi vitin ñii k̄i'va saá yóo ñii ti'vi n̄ivi nañoɔ i naIsrael na kúu na nakaxin Ndios ña kundikɔn na ra. Ke'é Ndios ñava'a yó'o x̄i'in na, chi ta ta va'a ní ini kúu ra.

⁶ Ndixa ndasaá kuiti xa'a ñava'a ní ini Ndios kúu ña ké'é ra ñava'a x̄i'in nayó'o, ta nda lo'o ɔn s̄ivi xa'a ña ñii chiño va'a k̄isa ndivi nayó'o kúu ña ké'é Ndios ñava'a x̄i'in na. Tá xa'a chiño va'a k̄isa ndivi n̄ivi kúu ña Ndios ké'é ra ñava'a x̄i'in na, níkúu, ta saá ñava'a ké'é Ndios x̄i'in

n̄ivi kúu ña cha'vi ra na xa'a chiño na, ta ña k̄isa ndivi Jesucristo xa'a ña sakaku ra n̄ivi ɔn vása ndáya'ví ña, níkúu.

⁷ Ta saá, ¿yukía kóni kachí tɔ'on yó'o ña sakán n̄itaa i? Kóni kachí ña ndí ɔn s̄iví ndi'i naIsrael kúu n̄ivi na xa naní'i ña ndúkú na, so ñii ti'vi kuiti naIsrael kúu n̄ivi na xa naní'i ña ndúkú na. Saá chi ñii ti'vi n̄ivi yó'o kúu na nakaxin Ndios ña kundikɔn na ra. Ta ink̄a tá'ví n̄ivi nañoo Israel nd̄u na n̄ivi nasó'ó nɔɔ tɔ'on Ndios.

⁸ Saá chi tɔ'on Ndios ña n̄itaa na x̄ina'á káchí ña saá: “Ndios tax̄i ra ndí n̄ivi yó'o nd̄u na n̄ivi na yóo ndatán yóo n̄ivi na ɔn vása ták̄u. Ta saá, vará yóo nduch̄u nɔɔ na, ta ɔn vása kúchiño koto na yu kúu ñandaa. Ta vará yóo sɔ'o na, ta ɔn vása kúchiño kon̄i sɔ'o na tɔ'on Ndios. Ta saá yóo n̄ivi yó'o nd̄a k̄iv̄i vitin”, káchí tɔ'on Ndios xa'a naIsrael.

⁹ Ta ink̄a xiiña nɔɔ tɔ'on Ndios ña n̄itaa na x̄ina'á, yóo tɔ'on ña n̄ika'an t̄arey David xa'a naIsrael na kúu na ɔn x̄iin chikaa sɔ'o tɔ'on Ndios, kachí ra saá:

Vik̄o ña sákana n̄ivi yó'o, va'a k̄a ná nduu vik̄o yó'o, ndatán ñii yav̄i kónó nɔɔ nakava n̄ivi yó'o.

Ta ñii k̄i'va ndatán yóo ñonɔ se'é ña xa ndáti nakava tíkit̄i ini ña, ta xɔ'v̄i ní rí, saá koo vik̄o ña sákana n̄ivi yó'o.

Chi Ndios ndixa saxɔ'v̄i ra n̄ivi yó'o xa'a ña ɔn x̄iin na kundikɔn na ra.

¹⁰ Ta va'a k̄a ná koo kuáá nduch̄u nɔɔ n̄ivi yó'o, ña ɔn kuchiño koto na yu kúu ñandaa.

Ta va'a k̄a ndeé ní ná xɔ'v̄i n̄ivi yó'o, t̄and̄a ná kutoso sat̄a n̄ivi yó'o ndi'i saá k̄iv̄i,

káchí tɔ'on Ndios ña n̄jtaa t̄aDavid x̄ina'á xa'a n̄ivi naIsrael, na ɔn x̄iin chikāa sɔ'o tɔ'on Ndios.

*Tɔ'on yó'o ká'an ndí Ndios sakaku ra
kūa'a ní n̄ivi na ɔn vása kúu najudío*

11 Ta tuku ndák̄a tɔ'on x̄i'in m̄ij̄i, káchij̄i saá: ¿Yu kúu ña kundo'o najudío, na n̄i-xiin chikāa sɔ'o tɔ'on Ndios? ¿Án ndixa nd̄a ñii k̄iv̄i ɔn vása kuchiño nduu na n̄ivi na va'a kutak̄u x̄i'in Ndios? ¡ɔN ndixa koo ña saá! Saá chi vará kūa'a ní najudío ɔn vása ní-chikāa sɔ'o na tɔ'on Ndios xa'a Jesucristo, ta xa'a ña ke'é na saá tax̄i ña ndí Ndios sakaku ra kūa'a ní ink̄a n̄ivi na ɔn vása kúu najudío. Saá ke'é Ndios, chi kóni ra ndí najudío nduu na n̄ivi na kuín̄i ini koni ink̄a n̄ivi na ɔn s̄iv̄i najudío kúu, xa'a ñava'a ke'é Ndios x̄i'in nayó'o.

12 Saá chi vitin xa'a ña n̄i-xiin najudío chikāa sɔ'o na tɔ'on Ndios, ink̄a n̄ivi ñoyívi na ɔn vása kúu najudío, nayó'o naki'in na ñava'a saní'i Ndios na. Ta saá, tá kixaā k̄iv̄i ndi'i n̄ivi na kúu najudío nandikó ini na ta va'a koo na x̄i'in Ndios, ta xa'a ña ke'é na saá, ¡ndixa ví'í k̄a koo ñava'a naki'in ndi'i n̄ivi ñoyívi yó'o!

13 Vitin ká'an̄i x̄i'in ndó'ó, n̄ivi na ɔn vása kúu najudío, chi ȳi'̄i kúu ñii t̄ap̄ostol t̄a t̄i'v̄i Ndios kasa chiño n̄oɔ n̄ivi na ɔn vása kúu najudío. Ta ȳi'̄i ndixa chinóo s̄ikón̄i chiño yó'o, chi chiño ña ndáya'ví ní kúu ña.

14 Saá chi, xa'a chiño ña kisa ndivīi, kónīi ndí n̄ivi najudío ná kukuín̄i ini na koni na ink̄a n̄ivi na ɔn vása kúu najudío xa'a ñava'a ña n̄aki'in nayó'o nda'a Ndios. Ta saá najudío yó'o ndukú na ndasaá kuchiño va'a naki'in na ñava'a yó'o,

ṭaṇḍa nandikó ini na, ta saá Ndios ke'é ra ñava'a xí'in na ña sakaku ra na.

¹⁵ Ta vitin xa'a ña kuxíká najudío ṇoṇ Ndios, ñayó'o táxi ña ndí ṇivi na ṇ vása kúu najudío va'a nakutá'an na xí'in Ndios. Ta saá táná kixaa kivi ña Ndios va'a naki'in ra ndi'i najudío, ta, ¿yu kúu ña koo saá? Ndixa ña koo saá kúu ña ṇivi najudío kutaku ndino'o na ṇoṇ Ndios. Saá ndatán ṇixiyo ṇivi na xa ṇixi'i, ta natakū na, saá koo nayó'o kivi Ndios va'a naki'in ra na, ta va'a nakutá'an na xí'in ra.

¹⁶ Vitin ndato'on i xí'in ndó inka to'on ña sáná'a, ta to'on yó'o káchí ña saá: Tá yóo ñii yuxan ká'no, ta ṇivi tá'ví na yuxan yó'o, ta ñii ná'ño lo'o kúu ñayii chi sóko na ña ṇoṇ Ndios, ta saá ndixa kúndaḍa ini yó ndí ñayii kúu ndi'i yuxan ña kíndo. Ta ñii ki'va saá kúndaḍa ini yó tá tio'o yiton kúu ñayii, chi yiton tón naḵaxin Ndios kúu nó, ta saá tuku kúndaḍa ini yó ndí ndi'i nda'a yiton yó'o kúu tón yii.

¹⁷ Ta ndatán yóo yiton tón olivo tón ṭaṭa, saá yóo ṇivi naṇoo i najudío. Ta Ndios xa'nda ra sava nda'a yiton yó'o, ta ṇoṇ ṇita'nda yó'o, chiko'ni ndoso ndaa ra inka nda'a yiton, tón kúu tón olivo yukú ña kua'no ndaa nó ṇoṇ nda'a tón olivo tón ṭaṭa yó'o. Saá kua'no nda'a ña chiko'ni ndoso ndaa na yó'o, chi naki'in ña suku ña va'xi nda ṇoṇ tio'o tón olivo tón ṭaṭa, ta saá va'a kutaku nda'a ña xikuu nda'a tón olivo yukú. Ta ndatán yóo nda'a yiton tón olivo tón yukú yó'o, saá yóo ndó'ó, ṇivi na ṇ vása kúu najudío.

¹⁸ Ta xa'a ñayó'o, nda lo'o ṇ vása va'a kasa ká'no xí'in mii ndó, ta ni ṇ v'a kani siji ndó

ndí ndó'ó kúu ñivi na va'a ka ño najudío. Tá xáni sivi ndó saá, ta xini ñó'ó naká'án ndó ndí on sivi nda'a tón yiton kúu ña táxi suku ña va'a kutaku tio'o tón yiton, ta ndixa nda'a tón yiton kúu ña náki'in suku ña va'a kutaku ña, chi tio'o tón yiton kúu ña táxi suku yó'o nda'a tón yiton.

19 Va kivi saá ndakuijn ndó'ó ñivi na on vása kúu najudío, ka'an ndó xí'in i, kachí ndó saá: “Xa'a ña kóni Ndios chiko'ni ndoso ndaa ra nda'a yiton tón olivo yukú, tón kúu mii ndi, kúu ña xa'nda ra nda'a tón olivo tón tata ta sakana ra nda'a yó'o”, kachí ndó xí'in i.

20 Ta saá yij, ndakuijn i ka'an i xí'in ndó, kachí i saá: Xini ñó'ó naká'án ndó ndí xa'a ña on vása ní-xiin najudío kandixa na Jesucristo kúu ña Ndios xa'nda ra nda'a yiton tón tata, tón kúu najudío yó'o. Ta ndó'ó, na kúu nda'a yiton tón olivo yukú, va'a taku ndó xí'in Ndios vitin xa'a ña ndasaá kuiti kándixa ndó Jesucristo. Ñakán nda lo'o on vása yóo xa'a ña kasa ká'no xí'in mii ndó, ta va'a ka kuyi'vi ini ndó koto kuxiká ndó ño Ndios.

21 Saá chi vará najudío kúu nda'a ndino'o mii yiton tón olivo tón tata, ta Ndios on vása ní-kisa ká'no ini ra xa'a ña on vása ní-xiin na kandixa na Jesucristo. Ta ndó'ó, na on sivi najudío kúu, táná sandakoo ndó ña kándixa ndó Jesucristo, ta Ndios ñii ki'va saá on kasa ká'no ini ra xa'a ndó'ó, na kúu nda'a yiton tón olivo yukú.

22 Xini ñó'ó kundaa va'a ini ndó ñayó'o: Ndios kúu ta ta táxi ña xo'vi ñivi na on xii chikaa so'o to'on ra, ta saá tuku Ndios kúu ta ta ká'no ini, ta ké'é ra ku'a ní ñava'a xí'in ndó'ó, na kúu ñivi

na va'a yóo xí'in ra. Ta saá ni, ña xínì ñó'ó ní kúu ña ɔn sandakoo ndó ña kándixa ndó Jesucristo, chi táná ke'é ndó saá, ta Ndios ka'nda ra nda'a yiton yukú tón kúu ndó'ó, ta ɔn kuu ka ndó nda'a yiton tón t̩ta.

²³ Ta najudío, táná ndikó ini na ta kandixa na Jesucristo, ta Ndios kasa ká'no ini ra xa'a ndi'i kuachi na, ta tuku va'a naki'in ra na. Vará najudío yó'o x̩kúu na nda'a yiton tón n̩ta'nda, ta Ndios nachiko'ni ndoso tuku ra na ɔɔ si'na x̩ndoso na x̩kúu na nda'a yiton tón t̩ta. Saá koo ña, chi Ndios kómí ra ndee ke'é ra ndi'i ñayó'o.

²⁴ Saá chi ɔɔ Ndios ɔn vása yó'vi n̩xiyo ña sanduu ra nda'a tón olivo yukú ña nduu ñayó'o nda'a tón olivo tón t̩ta. Ta víka ví nda lo'o ɔn vása yó'vi koo ɔɔ Ndios ña sanduu tuku ra nda'a tón olivo tón t̩ta ña ndikó ña nduu ña nda'a m̩i nó.

Tɔ'on yó'o ká'an

ñii k̩vi najudío ɔn kutaku x̩ká ka na ɔɔ Ndios

²⁵ Nañani yóo xí'in náki'va yó, na ɔn vása kúu najudío, nda lo'o ɔn vá'a ña kani s̩ni ndó ndí ndó'ó kúu na ndáya'ví ní ka ɔɔ najudío xa'a ña Ndios naki'in ra ndó'ó. Saá chi vitin ña n̩-xiin najudío chikaɔ s̩'o na tɔ'on Ndios kúu ña kundivi ña ch̩tóni Ndios. Vará ña ch̩tóni Ndios yó'o x̩nakaɔ se'é ña ɔɔ yó, ta vitin Ndios táxi ra ña kúndaɔ ini yó xa'a ña. Chi Ndios ch̩tóni ra saá: Sava najudío nduu na n̩vi nasó'ó ní ta kutaku x̩ká na ɔɔ Ndios ku'a ní k̩vi. Saá chi ku'a ní ka n̩vi na ɔn vása kúu najudío xínì ñó'ó k̩'vi na yich̩ Ndios, ta Ndios ndáti ra ña ndi'i k̩'vi nayó'o,

26 ta saá Ndios sakaku ra ndi'i nivi na kúu najudío. Saá chi xina'á nita na to'on Ndios ña káchí saá:

Ñii kivi ña vaxi, kixaa ñii ta ta kixi ñoo
Jerusalén ña nákaa noo xiki Sion,
ta kuu ra ta ta taxi ko'on ndika nivi noo ndee
ña on vá'a.

Ta tayó'o kindaa ra ndi'i nivi na kúu sa'ya ñani
síkuá taJacob nda'a ndee ña on vá'a,
ta kindaa ra ndi'i kuachi ndiso na.

27 Chi ñayó'o kúu ña chindú'u i kasa ndivi i xí'in
nivi yó'o,

kivi kasa ká'no ini i xa'a ndi'i kuachi na,
káchí to'on Ndios ña nita na xina'á.

28 Vitin najudío kúu nivi na sáa ini xini Ndios
xa'a to'on va'a ña ndátoto'on xa'a Jesucristo, chi
on xiin na kandixa na to'on yó'o. Ta xí'in ña
ké'é najudío saá, Ndios taxi ra nda'a ndó'ó, nivi
na on vása kúu najudío, ña kuchiño kandixa
ndó Jesucristo ta kundikon ndó ra. Ta saá ni,
Ndios kí'vi ka ini ra xini ra najudío nda kivi
vitin, chi nakaxin ra najudío kuu na naño ra,
chi saá kindoo ra nika'an ra xí'in xii síkuá na
taAbraham, taIsaac ta xí'in taJacob.

29 Saá yoo ña, chi Ndios nda lo'o on vása
násama ra to'on nika'an ra. Tá Ndios xa chitoní
ra saní'i ra ñava'a nivi, ta nda ñii kivi on vása
kindaa ra ña nda'a na. Tá Ndios xa kana ra nivi
kundikon na ra, ta ña kana ra yó'o ndi'i saá kivi
ndáya'ví ña.

30 Ta ndó'ó nivi na on vása kúu najudío, xina'á
on vása ní-xiin ndó chikaa so'o ndó to'on Ndios,
ta vitin najudío kúu na on xiin chikaa so'o to'on
ra. Ta xa'a ña ké'é najudío saá, Ndios kundá'ví

ini ra xini ra ndó'ó, ta kisa ká'no ini ra xa'a kuachi ndó, ta va'a naki'in ra ndó'ó.

31 Ta nivi na kúu najudío on xijn na chikaa so'o na to'on ra vitin. Ta saá ni, ñii kivi ña vaxi nayó'o nandikó ini na. Ta saá ñii ki'va ndatán Ndios kundá'ví ini ra xini ra ndó'ó, ta kisa ká'no ini ra xa'a kuachi ndó, saá ke'é Ndios xí'in najudío yó'o, ta tuku va'a naki'in ra na.

32 Chi Ndios taxi ra ña ndi'i nivi on chikaa so'o na to'on ra, xa'a ña kúchiño kundá'ví ini ra koni ra ndi'i nivi yó'o, ta kasa ká'no ini ra xa'a kuachi na.

33 ¡Nda lo'o on vása kundaá ini yó ndasaá ví kónó ní yóo ñava'a ní ini Ndios! ¡Ndichí ní sijn ra, ta xini va'a ndi'i ra ña yóo! Ta mji yó, on vása kúchiño kundaá ini yó ña chitóni Ndios kundo'o nivi ñoyívi yó'o, ni on vása kúchiño kundaá ini yó ndasaá kisa ndivi Ndios chiño ña kóni mji ra.

34 Saá káchí to'on Ndios ña nita na xina'a: “¿Án nda yóo ví nivi na kúchiño kundaá ini ña xáni sijn Ndios? ¿Án nda yóo ví nivi na kúchiño ndato'on xí'in Ndios xa'a ña xini ñó'ó ke'é ra?”

35 On vá'a chikaa ini nivi, káchí na saá: “Si'na taxi yó ñava'a nda'a Ndios, ta saá xini ñó'ó ra sandikó ra inká ñava'a ña kóni mji yó”, káchí na.

36 Nda lo'o on vá'a chikaa ini nivi saá, chi Ndios kúu ta ta kisa va'a ndi'i ña yóo ñoyívi yó'o xí'in ndi'i ña yóo ñoyívi nino. Saá chi xí'in ndee Ndios xikoo ndi'i ña, ta ndi'i ña kuvá'a yóo ña xa'a ña kundivi ña kóni Ndios. ¡Ná kanóo síkón ñato'ó Ndios ndi'i saá kivi ña vaxi! Saá ná koo.

12

To'on yó'o ká'an ndasaá xini ñó'ó kutaku ñivi na kándixa Jesucristo

¹ Nañani yó xí'in náki'va yó, xa kuá'a ní ñava'a ke'é Ndios xí'in yó chi kúnda'ví ní ini ra xini ra mji yó. Ta xa'a ñayó'o, yi'i xáku ndá'ví i noo ndó ña ndino'o ini ndó soko xí'in mji ndó noo Ndios ña va'a kutaku ndii ndó noo ra, ta kasa ndivi ndó ndi'i ña kóni ra. Saá sakusij ndó ini Ndios, chi xí'in ña kutaku ndó saá ndixa kisa ká'no ndó ra.

² On kundikon ka ndó yichi ña on vá'a ñoyívi yó'o, ta taxi xí'in mji ndó nda'a Ndios ña ndasa xaá ra ndi'i ña xáni sijnj ndó, ñakán va'a kutaku ndó yichi Ndios. Ta saá kuchiño ndó kunda'a va'a ini ndó yu kúu ñava'a kóni Ndios, chi ñayó'o kúu ñava'a ndino'o, ta sákusij ña ini Ndios.

³ Ndios kúu ta ta va'a ini, ta xa'a ñayó'o sakuiso ra chiño yi'i kúu i taapóstol ta kisa chiño noo Jesucristo. Ta saá ká'an i xí'in ndó'ó vitin, káchij saá: On vá'a kani sijnj yó ndí ndasaá mji yó kúu ñivi na ndáya'ví ní ka noo inká ñivi, ta va'a ka vivíi kani sijnj yó xa'a mji yó. Saá chi nda'a ñii ñii mji yó, ñivi na kúu na kándixa Jesucristo, Ndios xa taxi ra ndee ña va'a nda'a yó ña kuchiño yó chindeé tá'an yó, ta va'a kasa ndivi yó chiño ra. Ta saá tá va'a kúnda'a ini yó yu kúu ndee va'a kómí yó ña taxi Ndios nda'a yó, ta saá kuchiño yó vivíi kani sijnj yó xa'a mji yó.

⁴ Vará ñii ní kúu yikí koñu ñii ñivi, ta yikí koñu yó'o kómí ña kuá'a ní xiiña, ta ñii ñii xiiña xa yóo

noḡ kisa chiño m̄ji ña. Saá chi xa síin síin chiño kisa ndivi ñii ñii ña.

⁵ Ta ndatán yó kuḗ'a ní xiiña ñii ȳikí koñu ñivi saá yó ndi'i m̄ji yó, ñivi na kándixa Jesucristo. Saá chi kuḗ'a ní ñivi kúu yó, ta ndi'i m̄ji yó ñii náta'an yó kúu yó ndatán yó ñii ní ȳikí koñu ñivi.

⁶ Ta on s̄ivi ñii laá kuiti noḡ kúu ndee ña va'a ña saní'i Ndios ñii ñii yó, ta táxi ra ndee va'a nda'a ñii ñii yó, ndatán yó ña káchí ini m̄ji ra. Ta xa'a ñayó'o sava yó kómí yó ndee ña ndato'on yó xí'in ink̄a ñivi to'on ña káku Ním̄a Ndios, ta saá x̄ini ñó'ó ndato'on yó to'on Ndios yó'o xí'in ñivi. Ta to'on ña ndato'on yó x̄ini ñó'ó koo yu'ú ña xí'in ink̄a to'on Ndios ña kándixa ndi'i yó na kúu na ndino'o ndík̄on Jesucristo.

⁷ Ta yóo sava yó na ñaki'in ndee va'a nda'a Ndios ña kúchiño yó kasa ndivi yó chiño ña va'a chindeé ink̄a ñivi, ta saá xí'in ña ndino'o ini yó ná kasa ndivi yó chiño yó'o. Ta yóo sava yó na ñaki'in ndee va'a nda'a Ndios ña saná'a yó to'on ra ink̄a ñivi, ta saá va'a xí'in ña ndino'o ini yó saná'a yó na.

⁸ Ta yóo sava yó na ñaki'in ndee va'a nda'a Ndios ña chikaḗ yó ndee ini ink̄a ñivi, ta saá va'a xí'in ña ndino'o ini yó ke'é yó saá. Ta yóo sava yó na ñaki'in ndee va'a nda'a Ndios ña kúchiño chindeé yó ink̄a ñivi xí'in ña ndáya'ví kómí yó, ta saá on vá'a kuu yó ñivi na sí'nda, ta nda víka ná taxi yó ña x̄ini ñó'ó nda'a ñivi. Ta yóo sava yó na ñaki'in ndee va'a nda'a Ndios ña kúchiño kuiso chiño yó xí'in ink̄a ñivi, ta saá xí'in ña vivíi ta xí'in ña ndino'o ini yó va'a kasa ndivi yó chiño

yó'o. Ta yóo sava yó na ñaki'in ndee va'a nda'a Ndios ña kúchiño ke'é yó ñava'a xí'in ñivi xa'a ña kúndá'ví ini yó xíni yó ñivi yó'o, ta saá xí'in ñasiñ ini yó xíni ñó'ó ke'é yó ñava'a xí'in na.

⁹ Xíni ñó'ó xí'in ña ndino'o ini yó kuki'vi ini yó koni yó inkā ñivi. Ta xíni ñó'ó ndixa kusaa ini yó koni yó ña on vá'a, ta ndixa kundikōn yó yichj va'a.

¹⁰ Ta ndatán kí'vi ini yó xíni yó nañani yó xí'in náki'va yó, na kúu nave'e mji yó, ñii kji'va saá xíni ñó'ó kuki'vi ini yó koni yó ndi'i ñivi na kándixa Jesucristo. Kasa to'ó tá'an yó, ta chikaa ní ka ini yó ke'é yó ña chindeé natá'an yó na kándixa Jesucristo, ta on vása kundi'i ní ini yó xa'a ña chindeé xí'in mji yó.

¹¹ Nañani yó xí'in náki'va yó, on vá'a kuu yó ñivi na xúxán ní, ta xí'in ña ndino'o ini yó chikaa yó ndee xí'in mji yó ña kasa chiño yó ñoo Jesucristo, Ta taKá'no ñoo yó.

¹² Va'a ná kusij ini yó chi ndixa ndáa ini yó Ndios ña kasa ndivi ra ndi'i to'on ra. Tá xo'vi yó, ta va'a ká'no ná koo ini yó ña kúndeé ini yó xí'in ñayō'vi yó'o, ta nda ñii kivi on vása sandakoo yó ká'an yó xí'in Ndios.

¹³ Ta xí'in ña kómí yó, va'a taxi yó ña xíni ñó'ó nda'a nañani yó xí'in náki'va yó na kándixa Jesucristo na on koó ña kómí. Ta ndi'i ñivi na kixaa ve'e yó, vivii naki'in yó na, ta nda'a ñivi yó'o taxi yó ña kuxu na, ta taxi yó ñoo nakindée na.

¹⁴ Tá yóo ñivi na sáxo'vi mji yó xa'a ña ndikōn yó Jesucristo, ta va'a ka ndukú yó ñoo Ndios ña ke'é ra ñava'a xí'in ñivi yó'o na sáxo'vi mji yó.

Ta nda lo'o, on vá'a satav̄i chi'ña yó n̄ivi na ké'é ña on vá'a xí'in yó. Ta nda víka, va'a ka'an yó xí'in n̄ivi yó'o, kachí yó saá: "Ná koo ñava'a xí'in ndó", kachí yó xí'in na.

15 Tá yóo n̄ivi na kúsīi ní ini, ta saá m̄i yó va'a ná kus̄īi ini yó xí'in n̄ivi yó'o. Tá yóo n̄ivi na kúchuchú ní ini ta xáku ní na, ta saá m̄i yó va'a ná kuaku yó xí'in n̄ivi yó'o.

16 On vá'a kani tá'an yó xí'in n̄ivi, ta va'a ka viv̄i ná kutaku yó xí'in ndi'i n̄ivi. On vá'a kasa ká'no ní xí'in m̄i yó, ta va'a ka ná koo yó ndatán yóo n̄ivi na n̄in̄o ini. On vá'a kani s̄in̄i yó ndí ndasaá kuiti m̄i yó kúu n̄ivi na ndíchí ní s̄in̄i.

17 Tá n̄ivi ké'é na ña on vá'a xí'in yó, ta on vá'a cha'vi m̄i yó n̄ivi yó'o xí'in ña on vá'a. Nda víka, chikāa ka yó ndee ña ke'é yó ñava'a noo ndi'i n̄ivi.

18 Ta ndixa x̄in̄i ñó'ó taxi xí'in m̄i yó nda noo xāa ndee yó, ña viv̄i kutaku yó xí'in ndi'i n̄ivi.

19 Nañani yó xí'in náki'va yó, on nda lo'o on vá'a sandikó yó ña on vá'a xí'in n̄ivi na ké'é ña on vá'a xí'in yó. Ta va'a ka ná sandakoo yó ña on vá'a yó'o nda'a Ndios ña cha'vi ra n̄ivi yó'o xa'a ña ke'é na. Saá chi yóo to'on Ndios ña n̄itaa na x̄ina'á, káchí ña saá: "Ȳi'̄i, Ndios, kúu tāa ta kasa nani xa'a kuachi, ta ȳi'̄i kúu ta cha'vi ndi'i n̄ivi xa'a ña ke'é na", kachí Ndios.

20 Ta ink̄a x̄īiña noo to'on Ndios ña n̄itaa na x̄ina'á, káchí ña saá: "Tá yóo n̄ivi na s̄ā ini x̄ini na ndó'ó, ta n̄ivi yó'o x̄i'̄i ní na soko, ta saá va'a taxi ndó nda'a na ña kuxu na. Tá yóo n̄ivi na s̄ā ní ini x̄ini na ndó'ó, ta n̄ivi yó'o ȳich̄i ní na takuií, ta va'a taxi ndó takuií ná ko'o na. Ña ke'é ndó

saá xí'in n̄ivi yó'o kúu ña sakuka'an ndó n̄o na, t̄anda x̄ino s̄aa n̄i n̄o na xa'a ña kuka'an n̄o n̄ivi yó'o. Ta ndatán yóo ña ndí ñi'ní n̄o yatin ní xixi ño'o, saá koo ña ndi ní s̄ini n̄ivi yó'o", káchí t̄'on Ndios.

²¹ Ta saá ɔn vá'a taxi yó ndí ña ɔn vá'a kundefé ña n̄o m̄i yó. Nd̄a víka, ndixa x̄ini ñó'ó ke'é yó ñava'a, ta saá kundefé yó n̄o ña ɔn vá'a.

13

¹ Ndi'i m̄i yó x̄ini ñó'ó kasa ndivi yó ña ká'an nachiño na kúu na xá'nda chiño n̄o yó. Saá chi ndi'i ndayí ña kómí nachiño xí'in ink̄a naná'no na ndiso chiño xí'in yó, kúu ndayí ña k̄ixi n̄o Ndios. Ta ndi'i ndayí ña kómí n̄ivi kúu ña ch̄indú'u Ndios.

² Ta saá ndi'i n̄ivi na ɔn x̄in kasa ndivi ña xá'nda chiño nachiño n̄o na, ta xí'in ña ké'é na saá, kúu na n̄ivi na toon ini n̄o ña xá'nda chiño Ndios n̄o na, chi Ndios kúu t̄a t̄a táxi ndayí nda'a nachiño. Ta yóo n̄ivi na ɔn x̄in kasa ndivi ña xá'nda chiño nachiño n̄o na, ta ndixa nachiño saxo'vi na n̄ivi yó'o xa'a ña k̄isa toon ini na.

³ Saá chi ɔn s̄iví xa'a ña kuyi'ví n̄ivi na ké'é ñava'a, kúu nachiño na kómí ndayí. Ta n̄ivi na ké'é ña ɔn vá'a, ta va'a k̄a n̄ivi yó'o ná kuyi'ví na n̄o nachiño. ¿An kóni ndó kuu ndó n̄ivi na ɔn vása yí'ví n̄o nachiño? Ta saá x̄ini ñó'ó kasa ndivi ndó chiño va'a, ta xí'in ña ké'é ndó saá, nachiño k̄a'an na ñava'a xa'a ndó.

⁴ Saá chi nachiño na xá'nda chiño n̄o yó kúu na n̄ivi na k̄isa chiño n̄o Ndios xa'a ña chindeé na m̄i yó ña koo ñava'a xí'in yó. Ta saá ni, tá

ndó'ó ké'é ndó ña ɔn vá'a, ta va'a ná kuyi'ví ini ndó, chi ɔn sivi ña manj kúu ña ní'i nachiño espada siin. Nachiño yó'o kúu na kisa chiño noo Ndios, ta kómí na ndayí Ndios ña saxo'vi na nivi na ké'é ña ɔn vá'a.

⁵ Ta ndixa xini ñó'ó kasa ndivi yó ña xá'nda chiño nachiño noo yó, ta ɔn sivi ndasaá kuiti xa'a ña yí'ví yó saxo'vi na mji yó kúu ña ké'é yó ñava'a saá. Chi kúndaɗa ini yó ndí xa'a ña sakusij yó ini Ndios kúu ña viví kasa ndivi yó chiño ña xá'nda chiño nachiño noo yó, ta saá ɔn koó xa'a ña sakuiso yó kuachi sata mji yó.

⁶ Ta xa'a ñayó'o, xini ñó'ó cha'vi yó cuota nda'a nachiño na xá'nda chiño noo yó. Chi nachiño yó'o kúu na kisa chiño noo Ndios, ta táxi xí'in mji na ña va'a kasa ndivi na chiño ña ndiso na.

⁷ Ñakán va'a taxi yó nda'a ñii ñii nivi ña xini ñó'ó taxi yó nda'a na. Tá xini ñó'ó cha'vi yó xí'in s'ún noo nachiño xa'a ño'o ña kómí yó án xa'a inká ñakuíká kómí yó, ta saá va'a cha'vi yó nda'a na. Tá yóo nivi na xini ñó'ó naki'in ñato'ó, ta saá va'a ná taxi yó ñato'ó nda'a na. Tá yóo nivi na xini ñó'ó naki'in ña kasa ká'no yó na, ta saá va'a ná kasa ká'no yó nivi yó'o.

⁸ Va'a ná ɔn kuníká yó noo nda ñii nivi. Ta ñii laá kuiti ña va'a kuníká yó noo inká nivi kúu ña xini ñó'ó kuki'vi ní ini yó koni yó na. Tá ndixa kí'vi ini yó xini yó nivi, ta xí'in ñayó'o kisa ndivi yó ndi'i ña xá'nda chiño ndayí Ndios.

⁹ Saá chi ndayí Ndios káchí ña saá: “ɔn vá'a k'vi ta kuachi xí'in ña'a ñá ɔn sivi ñásí'í ra kúu; ta ñii k'va saá ɔn vá'a k'vi ña'a kuachi xí'in ta ɔn sivi yij ñá kúu; ɔn vá'a ka'ni yó nivi; ɔn

vá'a kasa kuí'ná yó; ɔn vá'a kutoo yó kukomí yó ña kómí inkā n̄ivi", saá káchí ndayí Ndios. Ta ndi'i ndayí yó'o kaku ña nɔɔ ndayí ká'no ña káchí saá: "Ñii k̄i'va ndatán yóo ña kí'vi ini yó xini yó xí'in m̄ji yó, saá xini ñó'ó kuki'vi ini yó koni yó natá'an yó", káchí ña.

¹⁰ Tá ndixa kí'vi ini yó xini yó natá'an yó, ta saá ɔn ke'é yó ña ɔn vá'a xí'in na. Tá ndino'o kí'vi ini yó xini yó natá'an yó, ta ndixa xí'in ña ké'é yó saá, kisa ndivi yó ndi'i ndayí Ndios.

¹¹ Kúndaḡa v̄a'a ini yó ndí k̄iv̄i vitin kúu k̄iv̄i ña xini ñó'ó ní, ta x̄a'a ñayó'o ɔn vá'a kutaku k̄a yó ndatán táku n̄ivi na k̄is̄in. Ta xini ñó'ó kundito v̄a'a yó, chí xa yatin ní v̄axi k̄iv̄i ndikó Jesucristo ñoyívi yó'o ña sakaku ra m̄ji yó. Ñii ñii k̄iv̄i ña yá'a táku yó, ta táxi ña kuyatin k̄a k̄iv̄i ña ndikó Jesucristo. Ta saá k̄iv̄i ña ndikó ra yóo yatin k̄a ña xí'in k̄iv̄i vitin nɔɔ k̄iv̄i ña k̄ixá'a yó kándixa yó ra.

¹² K̄iv̄i vitin ndatán yóo ña xa kuḡa'an ndi'i ñoó ta xa yatin ní kóni t̄ivi, saá yóo ña. Ta saá x̄a'a ña xa yatin kóni t̄ivi, v̄a'a k̄a ná sandakoo yó ndi'i ña ɔn vá'a ña kúu ña ké'é n̄ivi na xíka ñoó naa, ta ndixa xini ñó'ó kasa ndivi yó chiño v̄a'a, ndatán yóo chiño ña ké'é n̄ivi na xíka ndiví. Ta ndatán yóo natropa na ndixin tikot̄o k̄a x̄a'a ña ndáa ña yikí koñu na, saá xini ñó'ó kundixin m̄ji yó xí'in ndee Jesucristo, ṭa ṭa kúu ño'o ndino'o yé'e.

¹³ Xí'in ñato'ó ta xí'in ñandaḡa xini ñó'ó kutaku yó ta kasa ndivi yó chiño v̄a'a, chí saá ké'é n̄ivi na xíka ndiví. Ta xini ñó'ó nasita xí'in m̄ji yó k̄iv̄i kuḡa'an yó nɔɔ yóo vik̄o ña ɔn kuxu ná'ná ní

yó, ta nda lo'o on vá'a xíini ní yó xí'in nduta tá sáxíini nivi. On vá'a kivi ta kuachi xí'in inká ña'a ñá on sivi ñásí'í ra kúu, ta ni ña'a on vá'a kivi ñá kuachi xí'in inká ta ta on sivi yi ñá kúu, ni nda lo'o on vá'a kivi nivi nda ñii noo kuachi kini. On vása va'a kani tá'an yó, ni on vása va'a kasa kuini ini yó koni yó inká nivi.

¹⁴ Ta nda víka, ndatán ndixin natropa tikoto kaa ña ndaa yiki koñu na, saá xini ñó'ó kundixin yó xí'in ndee Jesucristo ta ta ndixa ndaa mii yó. Ta saá nda lo'o on ndukú yó ña kutú ini yó xí'in ndi'i ña on vá'a ña kútoo ní yiki koñu yó.

14

To'on yó'o ká'an xa'a nivi na sakán lo'o vaxi kua'no ña ndaa ini na Jesucristo

¹ Tá yóo nivi na sakán lo'o vaxi kua'no ña ndaa ini na Jesucristo, ta xini ñó'ó va'a naki'in ndó nivi yó'o. Vará on vása yóo yu'ú ndó xí'in nayó'o xa'a ndi'i ña ká'an na, ta on vá'a kani tá'an ndó xí'in nayó'o.

² Saá chi yóo sava nivi na kándixa Jesucristo na xani sijní ndí va'a kuxu na ndi'i saá noo ña xíxi nivi. Ta yóo inká nivi na sakán lo'o vaxi kua'no ña ndaa ini na Jesucristo, ta nivi yó'o xani sijní na ndí nda lo'o on vá'a kuxu na koñu.

³ Nivi na kándixa Jesucristo na kúu na xíxi ndi'i noo ña xíxi nivi ñoyívi, on vá'a ka'an kuáchí na xa'a inká nivi na kándixa Jesucristo na on xiin nda lo'o kuxu koñu. Ta nivi yó'o na on xiin kuxu koñu, nda lo'o on vá'a ka'an kuáchí na xa'a nivi na xíxi ndi'i noo ña xíxi nivi ñoyívi.

Ta xínjĩ ñó'ó naki'in tá'an vạ'a ñii ñii nayó'o, saá chi Ndios xa ñaki'in vạ'a ra ñii ñii ñivi yó'o.

⁴ ¿Ndachun xáni sijnjĩ ndó ndí kómí ndó ndayí ña ka'an kuáchí ndó xa'a ñivi na kisa chiño ño ñaká'no ño ñmji na? Chi ndasaá kuiti Jesucristo, ña ña kúu ñaká'no ño ñivi yó'o, ta kúu ra ñaká'no ño ñmji yó, kúu ña ña kómí ndayí ka'an ra án vạ'a, án ñn vása vạ'a ké'é nayó'o. Ta ndixa ndáa ini yó ndí Jesucristo ká'an ra ñava'a xa'a ñmji yó, na kúu ñivi na ndino'o ini kisa chiño ño ra. Saá chi ñmji Jesucristo kúu ña ña kómí ndi'i nde, ta ndixa chindeé ra ñmji yó ña vạ'a kundikõn yó yichjĩ ra.

⁵ Yóo ñivi na kándixa Jesucristo na xáni sijnjĩ ndí yóo kivi ná'no ka ño ñmji inka kivi. Ta inka ñivi na kándixa Jesucristo xáni sijnjĩ na ndí ñii kúu ndi'i kivi. Ñii ñii ñivi xínjĩ ñó'ó vạ'a kani sijnjĩ na xa'a yu kúu ñava'a ké'é ñmji na, ta saá xí'in ña ndino'o ini na, xínjĩ ñó'ó ké'é na ñava'a yó'o.

⁶ Saá chi ñivi na kándixa Jesucristo, na kúu na xáni sijnjĩ ndí yóo kivi ña kúu ña ná'no ka ño ñmji inka kivi, nayó'o kisa to'ó na kivi ná'no yó'o xa'a ña chinóo síkón na ñato'ó Ndios. Ta ñivi na kándixa Jesucristo na xíxi koñu kúu ñivi na kisa to'ó Ndios xí'in ña xíxi na, chi táxi na ña táxa'vi ña'á nda'a Ndios xa'a koñu xíxi na. Ta ñivi na kándixa Jesucristo, na ñn xijn kuxu koñu, kúu ñivi na kisa to'ó Ndios, chi xáni sijnjĩ na ndí ña ñn vása xíxi na koñu kúu ñava'a ño Ndios, ta nayó'o táxi na ña táxa'vi ña'á nda'a Ndios xa'a ña xíxi ñmji na.

⁷ Ñn sivi xa'a ñii laá ñmji yó kúu xa'a ña kutaku yó; ñi ñn sivi xa'a ñii laá ñmji yó kúu xa'a ña kivi

yó.

⁸ Saá chi tá táku yó, ta táku yó x̄a'a ña chinóo síkón yó ñato'ó Jesucristo, T̄aa t̄aKá'no noo yó. Ta tá kivi yó, ta kivi yó x̄a'a ña chinóo síkón yó ñato'ó Jesucristo, T̄aa t̄aKá'no noo yó. Ta saá tá táku yó án tá kivi yó, ñivi na ndíkõn Jesucristo kúu yó.

⁹ Jesucristo ñixi'i ra ta nataku ra x̄a'a ña ndu ra T̄aa t̄aKá'no t̄a xá'nda chiño noo ndi'i ñivi, án ñivi na táku ñoyivi yó'o kúu na, án ñivi na xa ñixi'i kúu na.

¹⁰ Ta sava ndó'ó, ¿ndachun ká'an kuáchí ndó x̄a'a nañani ndó án x̄a'a náki'va ndó? Ta, ¿ndachun xáni s̄ini ndó ndí m̄i ndó kúu na ndáya'ví k̄a noo nayó'o? Chi ñii kivi ña v̄axi ndi'i m̄i yó x̄ini ñó'ó xā yó kuita yó noo Ndios, ta Ndios kasa nani ra x̄a'a kuachi ñii ñii yó.

¹¹ Chi to'on Ndios ña ñitaa na x̄ina'á káchí ña saá:

“Ndixa yi'i kúu i t̄aa t̄a táku”, káchí Ndios,
 “ta ñii kivi v̄axi ndixa ndi'i ñivi kuxítí na noo i,
 ta ndi'i ñivi kasa ká'no na yi'i, t̄aa t̄a kúu Ndios”,
 káchí Ndios,
 káchí to'on ra ñitaa na x̄ina'á.

¹² Ta kivi ña kundivi to'on yó'o, ñii ñii m̄i yó koni ñó'ó yó nataxi yó kuenda noo Ndios x̄a'a ña ke'é m̄i yó.

¹³ Ta saá õn vá'a k̄a'an kuáchí yó x̄a'a natá'an yó, na kándixa Jesucristo, ta v̄a'a k̄a x̄ini ñó'ó chikā ini yó ña õn nd̄a lo'o chindú'u yó ña kaki'i x̄a'a nañani yó án x̄a'a náki'va yó, ña koyo nayó'o kuachi. Ta nd̄a lo'o õn ke'é yó ña chinda'á natá'an yó ña sandakoo na yichi Jesucristo.

14 Yì'ì xí'in ndino'o ini ì kándixa ì Jesucristo, ta kúndaḡ ini ì ndí nda ñii ña xíxi ñivi kúu ña ɔn vá'a án ñakini ɔɔ Ndios. Ta saá ni, yó sava ñivi na xáni sɔni ndí ña ɔn vá'a án ñakini ɔɔ Ndios kúu sava ɔɔ ña xíxi ñivi. Ta saá m̄i ñivi yó'o na kúu na xáni sɔni ndí ñakini ɔɔ Ndios kúu ña, ta va'a ka ná ɔn kuxu na ña.

15 Tá ndasaá kuiti xa'a ña xíxi yó kúu ña sákuchuchú yó ini nañani yó án náki'va yó, ta va'a ɔn vása kuxu yó ñayó'o ɔɔ na. Saá chi táná ke'é yó ña sakuchuchú ini nañani yó án náki'va yó, ñayó'o saná'a ndí ɔn vása ndino'o ini yó kí'vi ini yó xini yó nayó'o. Ta nda lo'o ɔn vá'a taxi yó ndañó'ó nañani yó án náki'va yó ɔɔ Ndios xa'a ña xíxi yó. Saá chi nayó'o kúu ñivi na ñixi'ì Jesucristo xa'a.

16 Vará m̄i yó ñivi na kándixa Jesucristo kómí yó yichì ña kuxu yó ndi'i ɔɔ ña xíxi ñivi, ta ɔn vá'a chindú'u yó ña kaki'i xa'a nañani yó án xa'a náki'va yó ña koyo na kuachi. Saá chi ɔn vá'a ke'é yó ña taxi ka'an ñivi ña ɔn vá'a xa'a yichì Jesucristo.

17 Xíni ñó'ó kundaḡ ini yó ndí ɔn sivi xa'a ña xíxi yó, ni ɔn sivi xa'a ña xí'i yó kúu ña ndáya'ví chindeé yó ña va'a kundikon yó yichì ña xá'nda chiño Ndios. Ta ña ndáya'ví ní ka kúu ña kasa ndivi yó ñandaḡ, ta ña kutaku yó xí'in ñava'a ini yó, ta ña kutaku yó xí'in ñasij ña chíkaḡ Níma Ndios ini yó.

18 Tá xí'in ña ndáya'ví ní yó'o táku yó ta kisa chiño yó ɔɔ Jesucristo, ta saá ndixa sakusij yó ini Ndios, ta sakusij yó ini ñivi.

19 Ta saá va'a ná chikaḡ yó ndee ña vivíi kutaku

yó xí'in natá'an yó na kándixa Jesucristo, ta ñii k̄i'va saá chikaꝯ yó ndee ña chindee tá'an yó ña va'a ka kua'no yó xí'in ña kándixa yó Jesucristo.

²⁰ Yoo chiño va'a ña k̄isa ndivi Ndios xí'in ñii ñii m̄ji yó na kándixa Jesucristo. Ta saá nda lo'o on vá'a kani tá'an yó xa'a ña x̄ixi yó, chi ȳiyo sandi'i yó xa'a chiño va'a yó'o. Ndixa ndi'i saá noꝯ ña'a ña x̄ixi n̄ivi kúu ñandii noꝯ Ndios. Ta saá ni, tá xí'in sava ña x̄ixi yó taxi yó ña kaki'i xa'a nañani yó án xa'a náki'va yó ña koyo na kuachi, ta saá va'a ka ná on kuxu yó ñayó'o.

²¹ Ña x̄inj̄i ñó'ó ní ka kúu ña kutaku to'ó yó xí'in nañani yó ta xí'in náki'va yó na kándixa Jesucristo, ta nda lo'o on vá'a ke'é yó ña chinda'á yó nayó'o ña k̄i'vi na kuachi. Ndixa tá ña x̄ixi yó koñu án ña x̄i'i yó nduta vino kúu ña chinda'á nayó'o ña k̄i'vi na kuachi, ta saá va'a ka on kuxu yó koñu, ni on ko'o yó nduta vino, ni on ke'é yó nda ñii ink̄a ña taxi ña kaki'i xa'a nañani yó án náki'va yó ña koyo na kuachi, ta saá ȳiyo sandakoo na yich̄i Jesucristo.

²² Tá ndino'o ini ndó xa kándixa ndó yu kúu ña va'a ko'o ndó án yu kúu ña va'a kuxu ndó, ta va'a ndasaá kuiti Ndios xí'in m̄ji ndó kuu na x̄inj̄i yu kúu ña ch̄ikaꝯ ini ndó ke'é ndó, ta on ndato'on ndó ñayó'o xí'in ink̄a n̄ivi. Ta saá ndixa kunakaꝯ ñasij̄i ní ini ndó, chi on kani s̄inj̄i ndó ndíso ndó kuachi noꝯ Ndios xa'a ña x̄i'i ndó án xa'a ña x̄ixi ndó.

²³ Tá yoo nañani yó án náki'va yó, na on vása ndino'o ini kándixa án ñava'a án ña on vá'a noꝯ Ndios kúu sava ña x̄ixi na, ta saá ni, x̄ixi na sava ñayó'o, ta xí'in ña ké'é na saá, nákuiso na kuachi

noḡ Ndios. Saá chi ña ké'é nayó'o ḡn vása yóo yu'ú ña xí'in ña ndino'o ini na kándixa na kúu ñava'a noḡ Ndios. Ta ndi'i saá noḡ ña ké'é yó, tá ḡn vása ñii yóo yu'ú ña xí'in ña ndino'o ini yó kándixa yó kúu ñava'a noḡ Ndios, ta ña ké'é yó saá kúu ña ḡn vá'a ña nákuiso yó kuḗchi noḡ Ndios.

15

¹ M̄ji yó, tá kúu yó n̄ivi na ndino'o ini kándixa Jesucristo ta kúndaḡḡ ini yó ndasaá va'a ndíkḡn yó yich̄i ra, ta saá x̄in̄i ñó'ó ká'no koo ini yó ta chikaḡ yó ndee ña chindeé yó n̄ivi na sakán lo'o va'xi kua'no ña ndáa ini na Jesucristo. X̄in̄i ñó'ó chindeé yó nayó'o, ta ḡn vása kuiti kundi'i ini yó xa'a ña sakus̄ij yó ini m̄ji yó.

² N̄ii ñii m̄ji yó x̄in̄i ñó'ó ndukú yó ndasaá va'a sakus̄ij yó ini natá'an yó, ta x̄in̄i ñó'ó sakua'no tá'an yó xí'in ña sákuá'á yó ña kandixa ka yó Jesucristo.

³ Saá chi ni m̄ji Jesucristo, nda lo'o ḡn vása ní-ndukú ra ndasaá kuiti sakus̄ij ra ini m̄ji ra. Ta to'on Ndios ña n̄itaa na x̄ina'á, ká'an ña xa'a ña ndo'ora, ta káchí ña saá: “M̄ji to'on ña ḡn vá'a ña ká'an n̄ivi kándiva'a na xí'in Ndios kúu to'on ña kándiva'a na xí'in i”, káchí to'on Ndios xa'a Jesucristo.

⁴ Ta ndi'i to'on Ndios ña n̄itaa na x̄ina'á kúu ña to'on ña n̄itaa na xa'a ña saná'a ña m̄ji yó. Ta n̄itaa na to'on Ndios yó'o xa'a ña chikaḡ ña ndee ini yó ña kundeé yó kundikḡn yó yich̄i Ndios. Ta saá ndáti yó ta ndáa ini yó ndí keta va'a ña xí'in yó, chi Ndios ndixa kasa ndivi ra ndi'i to'on ra.

⁵ Ndios kúu t̄a t̄a chíkaa ndee ini yó ña va'a kundeeé yó kundikōn yó yich̄i ra. Ta saá x̄i'in ña ndino'o ini i kóni i ndí Ndios chindeeé ra ndó'ó ña va'a s̄i kutaku ndó x̄i'in natá'an ndó, ñii k̄i'va ndatán x̄itaku Jesucristo x̄i'in natá'an ra ñoyívi yó'o.

⁶ Ta saá ñii yu'ú nakoo ndi'i ndó ña va'a kasa ká'no ndó Ndios, t̄a t̄a kúu Yivá Jesucristo, T̄a t̄aKá'no noo yó.

T̄o'on va'a xa'a Jesucristo kúu t̄o'on ña x̄ini ñó'ó ndi'i ñivi

⁷ Ta saá x̄ini ñó'ó va'a naki'in tá'an ndó, ndatán va'a naki'in Jesucristo ñii ñii ndó'ó. Ta xa'a ña ke'é ndó saá, kanóo síkón ñato'ó Ndios.

⁸ Ndát̄o'on i x̄i'in ndó ndí Jesucristo k̄ixāa ra ñoyívi yó'o xa'a ña kasa chiño ra noo najudío, chí saá kasa ndivi ra t̄o'on ña k̄indoo Ndios x̄i'in nax̄i síkuá na x̄ina'á. Ta ña ke'é Jesucristo saá kúu xa'a ña kundaa ini najudío ndí Ndios kúu tandaa, ta ndixa kisa ndivi ra t̄o'on ra.

⁹ Ta saá k̄ixāa Jesucristo ñoyívi yó'o ña kasa ndivi ra chiño ña táxi ñivi na on vása kúu najudío kasa ká'no na Ndios xa'a ña kúndá'ví ní ini ra x̄ini ra na. Ta saá kundivi ña ká'an t̄o'on Ndios ña ñitaa ñii t̄a k̄i'ya x̄ina'á, káchí t̄o'on yó'o saá:

Xa'a ñava'a ké'é ún, ȳi' i kasa ká'no i yó'ó, Tata Ndios.

Ta ñoo noo táku ñivi na on vása kúu najudío kúu noo kasa ká'no i yó'ó, Tata Ndios.

Ta s̄i kata i yaa ña kasa ká'no i k̄ivi ún, Tata Ndios,

káchí t̄o'on ña ñitaa ñii t̄a k̄i'ya x̄ina'á.

¹⁰ Ta ink̄a xiiña n̄oq̄ t̄'on Ndios ña n̄ita na kuiya x̄ina'á, káchí ña saá:

V̄a'a ná kusij̄ ini n̄ivi na ɔn vása kúu najudío,
ta ñii káchí saá ná kusij̄ ini n̄ivi na kúu najudío,

káchí t̄'on Ndios ña n̄ita na kuiya x̄ina'á.

¹¹ Ta saá tuku ink̄a xiiña n̄oq̄ t̄'on Ndios ña n̄ita na x̄ina'á, káchí ña saá:

ɨNdi'i saá na ñoo ná'no xí'in ndi'i saá na ñoo v̄alí,

v̄a'a ná kasa ká'no na Ndios!

káchí ña.

¹² Saá tuku kuiya x̄ina'á n̄ita t̄aprofeta Isaías t̄'on Ndios ña káchí saá:

Ñii k̄iv̄i nana ndaa ñii yit̄on xaá n̄oq̄ ñii tio'o tón yit̄on yatá, ta tio'o yit̄on yatá yó'o ká'an xa'a n̄ivi nave'e t̄aIsaí.

Ta yit̄on xaá nana ndaa yó'o kúu ña ká'an xa'a t̄a t̄a ti'ví Ndios ña sak̄aku ra n̄ivi;

chi ñii t̄asa'ya ñani síkuá t̄aIsaí yó'o kuu ra,

ta kuu ra ñii t̄a t̄aká'no, t̄a t̄a ka'nda chiño n̄oq̄ n̄ivi na ɔn vása kúu najudío.

Ta n̄ivi yó'o xí'in ña ndino'o ini na kundati na ña sak̄aku ra na,

káchí t̄'on Ndios ña n̄ita t̄aIsaías x̄ina'á.

¹³ Ta vitin ȳi'j̄ ká'an j̄ xí'in Ndios, t̄a t̄a chíkaa ndee ini yó ña kundati yó ñava'a ke'é ra xí'in yó, ta ndúkú j̄ n̄oq̄ ra ndí v̄a'a ná sakusij̄ ra ini ndi'i ndó'ó, n̄ivi na kándixa ña'á, ta v̄a'a ná taxi ra ña kunakaq̄ ñava'a ini ndó. Ta saá tuku ndúkú j̄ n̄oq̄ Ndios ndí sakutú ra ini ndó xí'in ndee Níma ra, xa'a ña v̄a'a kundati ndó chi ndáa ini ndó ndí ndixa Ndios ke'é ra ñava'a xí'in ndó ndatán yóo t̄'on ra ña k̄ind̄o ra.

14 Nañani yó xí'in náki'va yó, kúndaḡ ini i ndí ndó'ó kúu nivi na va'a ní ini, ta ndi'i ndó xini va'a ndó ñandaḡ, ta saá ñakán va'a kúchiño ndó saná'a tá'an ndó.

15 Noḡ tutu yó'o, ña tí'ví i xaḡ nda'a ndó, xa nḡtaḡ i to'on ña ndátoto'on káxini xí'in ndó xa'a ñandaḡ, chi kóni i ña naká'an ndó to'on ña ndaḡ yó'o, ta nda lo'o on vása nandoso ndó ña. Kómi i ndayí ña ka'an i xí'in ndó saá, chi Ndios ke'é ra ñava'a xí'in i ña saḡuiso chiño ra yi'i

16 ña chindeé i nivi na on vása kúu najudío. Saá chi Ndios naḡaxin ra yi'i ña ka'an ndoso i to'on va'a xa'a Jesucristo noḡ nivi na on vása kúu najudío xa'a ña kandixa na ra. Ta saá ndatán yóo ñava'a ñayii sóko nivi noḡ Ndios, saá koo nivi yó'o, na kúu na táxi i nda'a Ndios. Ta Ndios kusii ní ini ra ña naki'in ra nivi yó'o, chi Níma Ndios ndaḡa ndii ña ini ndi'i nayó'o.

17 Ta yi'i, yóo ní xa'a ña chinóo síkón i ñatoto Jesucristo, chi taxi ra ndee ra nda'a i ña va'a kasa chiño i noḡ Ndios.

18 Ta ndixa, nda lo'o on vása ká'an i xa'a ñava'a kisa ndivi mii i, ta kuiti ká'an i xa'a ndee Jesucristo ña taxi ra nda'a i ña va'a chindeé i nivi na on vása kúu najudío. Saá chi xí'in to'on ndatoto'on i xí'in na, ta xí'in chiño va'a kisa ndivi i noḡ na, chindeé i nivi yó'o ña chikaḡ so'o na to'on Ndios ta kasa ndivi na ña kóni ra.

19 Ta xí'in ndee mii Níma Ndios ña taxi ña nda'a i, xa ke'é i kuḡa ní milagro xí'in inka ñava'a ña chindeé nivi. Saá kisa chiño i ñoo Jerusalén tandra kuḡa ní ñoo ndi'i saá xiiña, anda kixaa i ñii xiiña noḡ naní Ilírico. Ta ndi'i saá xiiña yó'o nika'an ndoso i to'on ñava'a xa'a

Jesucristo.

²⁰ Ndi'i saá kivi chíkaa i ndee ña ka'an ndoso i to'on ñava'a yó'o noo nivi na on ta'an koni so'o to'on va'a xa'a Jesucristo. Ta on xiini ke'é i ndatán ké'é ñii taa ta kisa va'a ve'e, ta naki'in ra ndikon ra kisa chiño ra noo xa chíkaa inka nivi ñii xa'a ve'e.

²¹ Nda vika, yi'i kóni i kuu i tanoó ka'an ndoso to'on va'a xa'a Jesucristo noo nivi na on ta'an koni so'o to'on xa'a ra. Ta saá kundivi ñii xiiña to'on Ndios ña nitaa na xina'a, ña káchí saá: Nivi na on ta'an koni so'o to'on xa'a taa ta ti'vi Ndios sakaku ra na, ta vaxi ñii kivi koni na ra, ta koni so'o na to'on ñava'a xa'a ra.

Ta nivi yó'o ndixa kundaa ini na to'on yó'o, saá káchí to'on Ndios ña nitaa na xina'a.

To'on yó'o ka'an ndi taPablo kóni ra ko'on ra ñoo Roma

²² Ta saá, nañani yó xí'in náki'va yó na ndoo ñoo Roma, vará kua'a ní yichi chíkaa ini i ko'on i koto i ndó'ó, ta xa'a ña kua'a ní chiño kisa ndivi i kua'a ní xiiña, ni-taxi ña kúchiño i ko'on i koto i ndó'ó.

²³ Ta vitin xa nixino chiño ña sakuiso chiño Ndios yi'i kasa ndivi i ndi'i saá xiiña noo nixa'an i, ta ndixa xa kua'a ní kuyya kúu ña kóni i xaa i koto i ndó'ó.

²⁴ Ta saá vitin ndáti i ña yachi ní xaa i koto i ndó'ó, chi kivi ko'on i España, saá ya'a i ñoo Roma noo táku ndó. Ta saá koo ñasii ní ini yó kivi nakutá'an yó, vará nda lo'o kuiti kivi koo yó xí'in tá'an yó. Ta saá ndáti i ndó'ó ña chindeé

ndó yí'í taxi ndó ña xíní ñó'ó nọọ í ña kọ'ọn í España.

25 Ta vitin kua'an ndikó í ñoo Jerusalén, chi ní'í sị'ún ña xa ñakaya í xa'a ña chindeé ña ñivi nandá'ví na ndíkọn Jesucristo na táku ñoo Jerusalén.

26 Saá chi inká ñivi na ndíkọn Jesucristo na kúu na táku estado Macedonia xí'in na táku inká estado Acaya, ñivi yó'o xí'in ña kúsí ní ini na, taxi na sị'ún xa'a ña chindeé na ñivi nandá'ví na ndíkọn Jesucristo na táku ñoo Jerusalén.

27 Ñivi yó'o na táku estado Macedonia xí'in na táku estado Acaya na ọn vása kúu najudío xáni sìní na ndí chiño nọọ na kúu ña taxi na sị'ún ña chindeé na najudío na kándixa Jesucristo, na kúu nandá'ví, chi xa'a ñava'a kındoo Ndios xí'in najudío, kua'a ní ñava'a xa ñaki'in ñivi na ọn vása kúu najudío yó'o.

28 Ta yí'í, tá ndí'í nataxi í sị'ún nda'a ñivi na kúu najudío na kándixa Jesucristo na táku ñoo Jerusalén, ta saá kee í kọ'ọn í España, ta si'na ya'a í koto í ndó'ó, ñivi na táku ñoo Roma.

29 Ta ndixa ndáa ini í ndí kivi xa'í nọọ ndó, ta xí'in ndí'í ñava'a ña taxi Jesucristo nda'a yó, kuchiño chindeé tá'an yó ña va'a ká kundíkọn yó yichí ra.

30 Nañani yó xí'in náki'va yó, ñii káchí kándixa yó Jesucristo, ta ñii káchí ñaki'in yó nde'e ña taxi Níma Ndios nda'a yó ña kuchiño yó kuki'vi ní ini yó koni tá'an yó. Ta xa'a ñayó'o, xáku ndá'ví í nọọ ndó ña chindeé ndó yí'í xí'in ña ndukú ndó nọọ Ndios xa'a í.

31 Ndukú ndó nọọ Ndios ña sakaku ra yí'í nọọ

n̄ivi na táku ñoo estado Judea, na kúu na on xiin chikaꝯ so'o to'on va'a xa'a Jesucristo. Saá tuku ndukú ndó noꝯ Ndios xa'a nañani yó xí'in náki'va yó na ndíkõn Jesucristo na táku ñoo Jerusalén, ña kusij ini na ña naki'in na sij'ún ña ní'ij nataxi ij nda'a na.

³² Ta saá, tá kóni Ndios, ta xaꝯ ij koto ij ndó'ó, ta xí'in ndi'i ñasij ní ini ij nakutá'an ij xí'in ndó. Ta kivi nakutá'an yó saá, nakindée lo'o ij xí'in ndó, ta chikaꝯ yó ndee ini tá'an yó.

³³ Ta Ndios, ta ta táxi koo ñava'a ini m̄ij yó, ná koo ra xí'in ndi'i ndó. Saá ná koo ña.

16

Xí'in to'on yó'o ta Pablo chindeé ra kuꝯa ní n̄ivi na ndíkõn Jesucristo na táku ñoo Roma

¹ Xí'in tutu yó'o ndátõ'on ij xí'in ndó ta ndúkú ij noꝯ ndó ñava'a ná naki'in ndó ñáki'va yó ñáFebe kivi xaꝯ ñá noꝯ ndó. NáFebe yó'o kúu ñá ndíso chiño chindeé n̄ivi na táku ñoo Cencrea, na kúu n̄ivi na kándixa Jesucristo na nákutá'an kisa ká'no na Ndios.

² Xa'a Jesucristo, Ta ta Ká'no noꝯ yó, va'a vivii naki'in ndó ñáki'va yó yó'o, ndátan va'a vivii náki'in yó ndi'i n̄ivi na táxi xí'in m̄ij ña va'a kisa chiño na noꝯ Jesucristo. Chindeé ndó ñáki'va yó yó'o, taxi ndó ndi'i ña xini ñó'ó ñá nda'a ñá, saá chi ndixa ñáyó'o xa chindeé ñá kuꝯa ní n̄ivi, tañda yij kúu ñii n̄ivi yó'o.

³ Saá tuku tí'vii to'on ña chindeé ndó noꝯ ij ñáki'va yó ñáPriscila xí'in tañani yó ta Aquila. Nayó'o kúu na ñii káchí kisa chiño xí'in ij noꝯ Jesucristo.

4 Ta x̄a'a ña sakaku na ȳi'ḡ n̄oḡ n̄ivi na kóni ka'ni ȳi'ḡ, ñáPriscila x̄i'in taAquila tax̄i x̄i'in m̄i na nda ña kivi na n̄oḡ, níkuu. Ñakán k̄iá tax̄i ña táxa'vi ña'á ní nda'a nayó'o. Ta on s̄iví ñii l̄á ȳi'ḡ, ta ndi'i n̄ivi na ndík̄on Jesucristo, na on vása kúu najudío ñii káchí tax̄i na ña táxa'vi ña'á nda'a nayó'o x̄a'a ñava'a ke'é na x̄i'in ḡ.

5 Ta saá tuku tí'v̄i'ḡ to'on ña chindeé ndó n̄oḡ ndi'i n̄ivi na kándixa Jesucristo ta nákutá'an na ve'e ñáPriscila x̄i'in taAquila x̄a'a ña kisa ká'no na Ndios. Ta tí'v̄i'ḡ to'on ña chindeé ndó n̄oḡ tañani yó taEpeneto, ta kúu ta kí'vi ní ini ḡ x̄i'ni ḡ. Tayó'o kee ra ñii ñoo ña nákaa estado Acaya, ta kúu ra taḡoḡ k̄andixa Jesucristo ñoo ra.

6 Ta tí'v̄i'ḡ to'on ña chindeé ndó n̄oḡ ñák̄i'va yó ñáMaría, ñá kúu ña ndeé ní kisa chiño x̄a'a ña chindeé ña ndó'ó.

7 Ta tí'v̄i'ḡ to'on ña chindeé ndó n̄oḡ tañani yó taAndrónico x̄i'in ñák̄i'va yó ñáJunias.* Saá chi nayó'o ñii káchí x̄i'ño'o na x̄i'in ḡ ini ve'e ka, ta nayó'o kúu naapóstol na tí'v̄i'ḡ Jesucristo kasa chiño na n̄oḡ ra, ta va'a ní kánóo to'on x̄a'a na n̄oḡ ndi'i n̄ivi. Nayó'o kúu naño judío x̄i'in ḡ, ta kúu na na si'na k̄a k̄andixa Jesucristo n̄oḡ ȳi'ḡ.

8 Ta tí'v̄i'ḡ to'on ña chindeé ndó n̄oḡ tañani yó taAmplias, ta ta kí'vi ní ini ḡ x̄i'ni ḡ, chi ta ndík̄on Jesucristo kúu tayó'o x̄i'in ḡ.

9 Ta tí'v̄i'ḡ to'on ña chindeé ndó n̄oḡ tañani yó taUrbano, ta ta ñii káchí kisa chiño x̄i'in yó n̄oḡ Jesucristo kúu ra. Ta tí'v̄i'ḡ to'on ña chindeé ndó

* **16:7** On vása kúndaḡ va'a ini yó án ká'an ña x̄a'a ñii ña'a ñá naní Junias án x̄a'a ñii ta ta naní Junias.

noo̅i tañani yó taEstaquis, ta kúu ta kí'vi ní ini i xíni i.

10 Ta tí'víi to'on ña chindeé ndó noo̅i tañani yó taApeles, ta ta kúu ta kundeé noo̅i ndi'i ña yo'vi ní xito ndoso ña'á, ta xí'in ñayó'o sáná'a ra ña ndino'o ní ini ra kándixa ra Jesucristo. Ta tí'víi to'on ña chindeé ndó noo̅i ndi'i nañani yó xí'in náki'va yó na kúu ñivi nave'e taAristóbulo.

11 Ta tí'víi to'on ña chindeé ndó noo̅i taHerodión, ta ta kúu tañoo judío xí'in i. Ta saá tuku tí'víi to'on ña chindeé ndó noo̅i nave'e taNarciso na kúu na kándixa Jesucristo.

12 Ta tí'víi to'on ña chindeé ndó noo̅i náki'va yó ñaTrifena xí'in ñaTrifosa. Násí'í yó'o kúu ná ndeé ní kisa chiño noo̅i Jesucristo. Ta tí'víi to'on ña chindeé ndó noo̅i náki'va yó ñaPérsida ña kúu ña kí'vi ní ini yó xíni yó. Ñáyó'o ndeé ní kisa chiño ña noo̅i Jesucristo.

13 Ta tí'víi to'on ña chindeé ndó noo̅i tañani yó taRufo, ta ta va'a kándixa Jesucristo, chi mji Jesucristo naixin ña'á. Ta chindeé ndó noo̅i náki'va yó si'í tañani yó taRufo yó'o, chi ñáyó'o ndatán yóo si'í mji saá yóo ña xí'in i.

14 Ta tí'víi to'on ña chindeé ndó noo̅i nataa nañani yó taAsíncrito, taFlegonte, taHermas, taPatrobas, taHermes xí'in inkā ñivi na ndíkōn Jesucristo na nákutá'an xí'in nayó'o.

15 Ta tí'víi to'on ña chindeé ndó noo̅i tañani yó taFilólogo xí'in náki'va yó ñaJulia, ta tí'víi to'on ña chindeé ndó noo̅i tañani yó taNereo xí'in náki'va ra. Ta tí'víi to'on ña chindeé ndó noo̅i tañani yó taOlimpas xí'in ndi'i inkā nañani yó xí'in náki'va yó na ndíkōn Jesucristo na kúu

na nákutá'an xí'in ndi'i nayó'o.

¹⁶ Ta ndi'i ndó'ó, nañani yó xí'in náki'va yó, chindeé tá'an ndó ta xí'in ñato'ó ní ini ndó chito ndó noo tá'an ndó. Ndi'i ñivi na kándixa Jesucristo ta nákutá'an na kuá'a ní ñoo, nayó'o tí'ví na to'on ña chindeé na ndó'ó.

¹⁷ Nañani yó xí'in náki'va yó, xáku ndá'ví i noo ndó ña vivii koto ndó yu kúu ñivi kóni nata'vi tá'an xí'in ndó'ó. Ta ñivi yó'o on vása yóo yu'ú na xí'in to'on va'a ña ndaa ña sakuá'a ndó xa'a Jesucristo, ta kóni na chindú'u na ña kasi noo ndó ña on kandixa ka ndó to'on va'a yó'o. Ta saá va'a kuxiká ndó noo ñivi na on vá'a yó'o.

¹⁸ Saá chi ñivi yó'o on vása kisa chiño na noo Jesucristo, Taa taKá'no noo yó. Nda víka, nayó'o ndasaá kuiti kisa ndivi na ña kóni yiki koñu mji na. Ta ñivi yó'o, xí'in to'on ña livi ní ta visi ní, sándá'ví na ñivi na sakan lo'o kuiti kúndaa ini ñandaa.

¹⁹ Ndi'i ñivi xa xini na ndí ndó'ó va'a chikaa so'o ndó ta va'a kisa ndivi ndó ña kóni Ndios. Ta kúsi i ini i xa'a ña ké'é ndó saá. Ta yi' i ndúkú i noo ndó ndí ndíchí ní koo sini ndó ke'é ka ndó ñava'a, ta nda lo'o on kasa ndíchí ndó sini ndó ña ke'é ndó ña on vá'a.

²⁰ Ta Ndios, taa ta táxi nákaa ñava'a ini yó, ndixa yachi ní sandi'i ra xa'a ñandiva'a ká'no naní Satanás, ta chikaa ra ñandiva'a yó'o tixin xa'a ndó ña kundoso ndó satá ña. Ta Jesucristo, Taa taKá'no noo yó, ná ke'é ra kuá'a ní ñava'a xí'in ndó.

²¹ Ta ñani yó taTimoteo, taa ta kisa chiño xí'in i, tí'ví ra to'on xaa ña noo ndó ña chindeé ra ndó'ó vitin. Ta nañani yó taLucio, taJasón xí'in

t̄aSosípater kúu nañoo judío xí'in̄ i, ta nayó'o tí'ví na t̄o'on ña chindeé na ndó'ó.

22 Ta ñani yó t̄aTercio kúu t̄aa t̄a xín̄i ñó'ó i ña n̄itaa ra t̄o'on yó'o ña nd̄ato'on ȳi'j̄, t̄aPablo, xí'in̄ ndó noo tutu yó'o, ta vitin t̄ayó'o tí'ví ra t̄o'on xāa ña nda'a ndó ña chindeé ra ndó'ó, chi ñii káchí kándixa yó ta ndík̄on yó Jesucristo.

23 Ta ñani yó t̄aGayo tí'ví ra t̄o'on ña chindeé ra ndó'ó. Ve'e t̄aGayo yó'o kúu ve'e noo táku ȳi'j̄ t̄aPablo vitin, ta m̄ii ve'e yó'o kúu noo nákutá'an̄ i xí'in̄ ndi'i nañani yó ta xí'in̄ náki'va yó na kándixa Jesucristo na kúu na táku ñoo yó'o. Ta ñani yó t̄aErasto, t̄a kúu t̄aa t̄a ndíso chiño xí'in̄ s̄i'ún̄ ña nákaya nachiño ñoo yó'o, t̄ayó'o tí'ví ra t̄o'on ña chindeé ra ndó'ó. Ta ink̄a ñani yó t̄aCuarto tí'ví ra t̄o'on ña chindeé ra ndó'ó.

24 Ta Jesucristo, T̄aa t̄aKá'no noo yó, ná ke'é ra ñava'a xí'in̄ ndi'i ndó. Saá ná koo.

Xí'in̄ t̄o'on yó'o t̄aPablo kása ká'no ra Ndios

25 ¡Ná kasa ká'no yó Ndios! Chi Ndios kómí ndee ña chikāa ra ndee ini ndó'ó ña va'a kuchiño ndino'o ini ndó kasa ndivi ndó t̄o'on ra. Ta t̄o'on ra yó'o kúu ña ká'an̄ ndoso i ta sáná'a i ndó'ó xa'a Jesucristo. Vará t̄o'on va'a yó'o x̄ikuu ña x̄inakaa se'é ku'a'a ní kujya x̄ina'á,

26 ta vitin Ndios xa t̄axi ra ña kúndāa ini n̄ivi t̄o'on ra ña n̄itaa naprofeta kujya x̄ina'á. Saá chi Ndios, t̄aa t̄a táku ndi'i saá k̄ivi, xa'nda chiño ra ña kūit̄a ní'no t̄o'on yó'o noo ndi'i n̄ivi na táku ndi'i saá ñoo ñoyívi, ñakán̄ ndi'i n̄ivi kuchiño na kandixa na t̄o'on ra ta kasa ndivi na ña kóni ra.

27 Ñii laá kuiti kúu Ndios, ta ñii laá ra saá kúu taa ta ndíchí ndino'o s̄inj̄i. Ta xa'a ñava'a ke'é Jesucristo, ¡ná kanóo s̄íkón ní ñato'ó Ndios ndi'i saá k̄iv̄i ña vaxi! Saá ná koo ña.

**Alcatlatzala Mixtec New Testament
Portions of the Holy Bible in the Alcatlatzala
Mixtec language of Mexico**

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Alcatlatzala

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source
files dated 14 May 2025

a74bfb3f-bd55-5ab9-983e-8d19de48c198